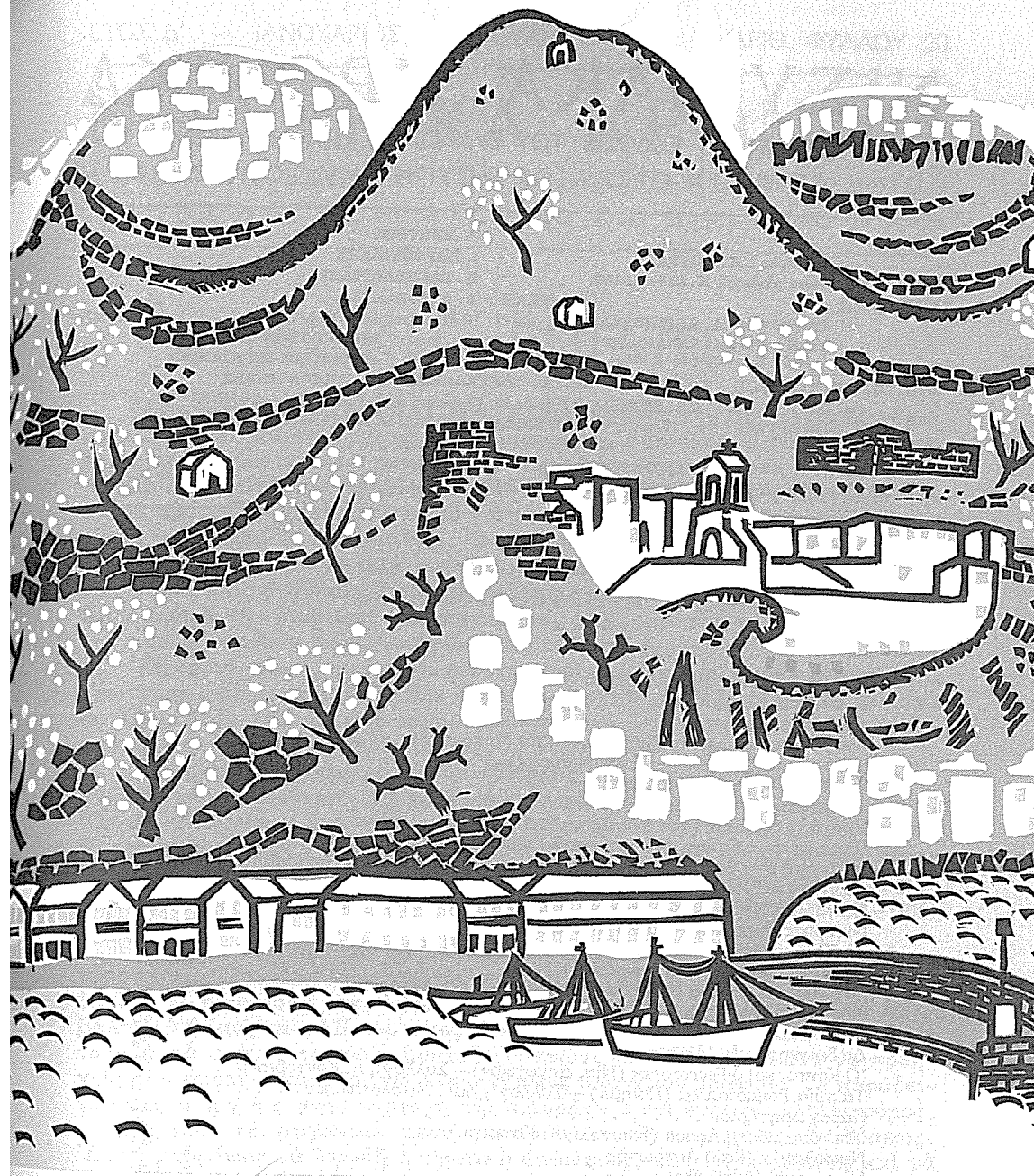

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΚΑΘΟΣΙΣ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Σ 40Ν ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1958 ΤΕΥΧΟΣ 20

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΡΑΙΩΣ «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»

Πρόεδρος . Κ. ΜΟΥΡΑΣ
ΕΚΔΟΤΙΚΗ 'Αντιπρόεδρος : Κ. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γραμματεὺς : Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
Ταμίας : Ν. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

Δ. ΚΕΝΤΡΗΣ
Ι. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

ΜΕΛΗ : Α. ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

'Ο Πρόεδρος «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ»
» » «ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ»
» » «ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΘΕΡΜΙΑΝΗΣ»

'Αθηνῶν

»

»

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ : Κ. ΜΟΥΡΑΣ - ΠΑΥΛ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ - Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ ἀριθ. 46, Γ' ὁδός, ἀριθ. Γραφ. 110 — ΑΘΗΝΑΙ
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ : Νέα Τόκη : 'Ιάκωβος Καραβάνης. Ρόδος : Γ. Κουμέντος. Κῶς : Α. Παλθίδης

Νίσυρος : Νικ. Διακομιχάλης

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ : Ι. Παυλίδης — Π. Γ. Σακελλαρίδης

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡΧ. 60— ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΟΛΛΑΡΙΑ 3—ΑΕΡΟΠ. ΑΠΟΣΤ. ΔΟΛΛ. 8

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Βασική ἐπιδίωξις (Κύριον ἄρθρον)	1
Συλλογικαὶ ἀνακοινώσεις	2
Κρίσεις καὶ σχόλια	4
Λαογραφικά σύμμεκτα Νισύρου — 'Υπὸ Μητροπολίτου Κῶς Ἐμμανουήλ	6
'Απὸ τὰ παιδικὰ μου — ("Ενας Νισύριος)	8
Τὸ λιμάνι — 'Υπὸ Κ. Μούρα	9
Τὸ ἐμβατήριον τοῦ Λιμένος (Ποίημα) — 'Ι. Λογοθέτη	13
'Απ' ὅ,τι θυμάμαι — 'Υπὸ Ν. Σακελλαρίδη	14
*Ἐμπαίνε του, Γιάννη ('Ιστορία τοῦ Χωριοῦ) — Δημ. Στρίκη	15
Μπροστὰ στὰ βασικά προβλήματα τῆς Νισύρου — 'Υπὸ Θ. Θεοχαρίδη	17
Λεβέντης καὶ Χάρος (Ποίημα) — Συλλογὴ Κ. Ι. Νικολοπούλου	19
Νεκτάριος 'Ηγούμενος — 'Υπὸ Κ. Σκυλοπούλου	20
Νισύρικες Παροιμίαι — Συλλογὴ Σταμ. Κουρζῆ	20
Τὸ Χρονικὸ τῆς κατοχῆς τῆς Νισύρου — 'Υπὸ Ν. Κουμέντου	21
Πικρὲς ἀλήθειαι — (Μαντρακιώτης)	24
'Ιστορικά *Ἐγγραφα Νισύρου — 'Επιμέλεια Κ. Σακελλαρίδη	25
Νοσταλγικοὶ περίπατοι — 'Υπὸ Κ. Ν. Α.	28
Γύρω ἀπὸ ἓνα φίλημα — 'Υπὸ Καλ. Κώνστα	29
Δωδεκανησιακὸν 'Αρχεῖον	29
'Ο Κοντὸς καὶ ὁ Γενίτσαρος (Νισ. Δημοτικόν) — Συλλογὴ Λ. Κοντοβεροῦ	30
Τὰ τρία Ρωμιόπουλα (Ποίημα) — Συλλογὴ Καλ. Νικολοπούλου	30
Παραχωρητήριον	31
'Απ' ὅσα μᾶς γράφουν (ἐπιστολὴ Κ. Κοκκίνου).	32
Νεκρολογία (Καλ. Λυτρωτῆ)	32
Νισυριακοὶ Ἀντίλαλοι	16α

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΤΩ ΝΟΜΩ

ΕΚΔΟΤΗΣ : 'Ο Σύλλογος Νισυρίων «Ο ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ»
'Υπεύθυνος Τυπογραφείου : Ν. Μπουλαχάνης - Ἀρμοδίου - 6

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΝΙΣΥΡΙΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ — ΠΕΙΡΑΙΩΣ «Ο Γ Ν Ω Μ Α Γ Ο Ρ Α Σ»

ΒΑΣΙΚΗ ΕΠΙΔΙΩΞΙΣ

Ἐνα γράμμα τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ Ἀμερικῆς πρὸς τὴν Δημαρχία Μανδρακίου Νισύρου καὶ τὰ Τμήματα «Γνωμαγόρα» Ἀθηνῶν καὶ Νισύρου, θέτει ἐπίσημα ζήτημα γεωτρύσεων στὴν Νίσυρο.

Πολὺ σωστά, τὸ πρόβλημα τοῦ νεροῦ στὸ Νησί μας ἀπασχολεῖ τὴν σκέψι μας. Ἡ σημασία τοῦ νεροῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, θὰ ἦτο ἀσφαλῶς κοινοτυπία νὰ ἐξαρθῇ ἐν προκειμένῳ. Ἀσχολουμένη ἡ στήλη αὕτη καὶ γενικώτερα τὰ «Ν. Χ.» μὲ τὰ φλέγοντα προβλήματα τῆς Νισύρου, ἐπανειλημμένως ἐτόνισε τίς συνέπειες ἐκ τῆς ἐλλείψεως ποσίμου νεροῦ στὴν Νίσυρο καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαβίωσι τῶν κατοίκων, ἀλλὰ καὶ τὴν τουριστικὴ κίνησι καὶ τὴν ἀξιοποίησι τῶν Λουτρῶν μας εὐρύτερα.

Ἐξ ὅσων γνωρίζομεν, ἡ δυνατότης ἐρεύνης δὲν ἔχει ἀκόμα ἐξαντληθῇ. Γεωτρύσεις σὲ μεγάλα βάθη δὲν ἔχουν διενεργηθῇ καθολοκληρίαν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν μποροῦμε νὰ ἰσχυρίζωμεθα μετὰ βεβαιότητος καὶ κατηγορηματικὰ ὅτι ὑπόγεια νερά δὲν ὑπάρχουν στὴν Νίσυρο.

Ἰσως τὸ ἡφαιστειογενὲς τοῦ ἐδάφους καὶ κατὰ καιροὺς αἱ διάφοροι γῶμαι τῶν γεωλόγων, νὰ προδικάζουν τὴν ἀποτυχία τῶν γεωτρύσεων. Ὅμως εἶναι τόσο ἐπαναστατικὴ ἡ συμβολὴ τοῦ νεροῦ στὴν πρόοδο τοῦ Νησιοῦ μας, ὥστε ἐπιβάλλεται νὰ ἐξαντληθῇ πλήρως τὸ θέμα τῶν γεωτρύσεων, πρὸ τῆς διδομένης λύσεως διὰ κατασκευῆς σειρᾶς ὕδατοδεξαμενῶν, αἱ ὁποῖαι μάλιστα ὑπόκεινται στίς συνέπειες μιᾶς ἐνδεχομένης ἀνομβρίας.

Εἶναι ἐπιβεβλημένον νὰ καταβληθῇ μιὰ συστηματικὴ καὶ ὑπεύθυνη προσπάθεια ἐξαντλητικῶν γεωτρύσεων σὲ μεγάλα βάθη, τὴν δαπάνη τῶν ὁποίων νὰ ἐπωμισθῇ κατὰ κύριον λόγον ἡ Νομαρχία (Δωδ)σου καὶ νὰ συμβάλουν ὁ Δῆμος καὶ αἱ Κοινότητες Νισύρου. Ὅταν πρόκειται νὰ δαπανηθοῦν τόσα ποσὰ στὴν κατασκευὴ ὕδατοδεξαμενῶν, δὲν εἶναι ἄσκοπον νὰ προηγηθῇ μιὰ συστηματικὴ ἐρευνα ἀναζητήσεως ὑπογείων ὑδάτων. Τὸ παράδειγμα τῆς Πηγῆς στὴν περιοχὴ τῆς «Κυρᾶς» εἶναι ἐνδειξίς ἐλπιδοφόρος.

Σήμερον τὰ μηχανικὰ μέσα γεωτρύσεων εἶναι ταχείας ἀποδόσεως. Ἀρκεῖ ἐπομένως νὰ ληφθῇ ἡ σχετικὴ ἀπόφασις, νὰ γίνη ἡ μελέτη καὶ νὰ προωθηθῇ τὸ κατάλληλον γεωτρύπανον στὴν Νίσυρον. Τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἔλθῃ ἀμέσως.

Ἡ σπουδαιότης τοῦ ζητήματος εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε ἡ ἀποτελεσματικὴ ἀντιμετώπισίς του ἀξίζει νὰ τύχῃ τῶν συντονισμένων ἐνεργειῶν τόσο τῶν Δημοτικῶν καὶ Κοινοτικῶν μας Ἀρχῶν, ὅσον καὶ τῶν Συλλόγων μας. Ὅπως εἶχε ἀνοιχθῇ πρὸ ἐτῶν ὁ φάκελλος ἡλεκτροφωτισμοῦ καὶ σήμερον ἔγινε τοῦτο πραγματικότης, ἔτσι ἐπιβάλλεται νὰ ἀνοίξωμε καὶ τὸν φάκελλον ὕδρευσεως τῆς Νισύρου, βέβαιοι πῶς καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ θὰ εὕρῃ τὴν ὀρθὴ λύσι του, ποῦ τόσο θὰ συμβάλῃ στὴν πρόοδο τοῦ Νησιοῦ μας.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Σύλλογος «Γνωμαγόρας» Ἀθηνῶν

Τὸ «Νισύρικο ρεβεγιὸν»

—Τὴν Κυριακὴν 5 Ἰανουαρίου ἐ.ξ., κατόπιν εἰδικῆς προσκλήσεως τοῦ Δ.Σ. τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ, συνεκεντρώθησαν τὰ μέλη τῆς Νισυριακῆς παροικίας εἰς τὸ Κέντρον «ΨΑΘΙΝΗ - ΦΩΛΙΑ» ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰθάκης 5 εἰς τὴν Κυψέλη, διὰ τὸ καθιερωμένον «Νισύρικο ρεβεγιὸν» τοῦ Συλλόγου. Εἰς τὴν συγκέντρωσιν παρέστησαν ἄνω τῶν ἑκατὸν συμπατριωτῶν μας μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, τὴν ἐτίμησε δὲ καὶ ὁ Δωδεκανήσιος Ὑπουργὸς Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας κ. Στ. Κωτιάδης. Τοὺς παρισταμένους ἔχαιρέτησεν ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Παν. Σακελλαρίδης, ὁ ὁποῖος καὶ ἐκάλεσε τὸν κ. Κωτιάδην νὰ κόψῃ τὴν πίττα. Ὁ κ. Ὑπουργὸς διεβίβασε τὰς εὐχὰς του διὰ τὸ Νέον Ἔτος πρὸς τοὺς παρισταμένους καὶ ὅλους τοὺς Νισυρίους γενικώτερα, εὐχηθεὶς πᾶσαν πρόοδον εἰς τὸν «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ». Τὸ κόψιμο τῆς πίττας διεδέχθηκε ἡ καθιερωμένη διασκέδασις.

Ὁ Χορὸς τοῦ Γνωμαγόρα

—Τὴν 13ην Φεβρουαρίου ἐ.ξ. ἡμέραν Πέμπτην (Τσικνοπέμπτην) εἰς τὰς πολυτελεῖς αἰθούσας τοῦ Ξενοδοχείου «ΑΚΡΟΠΟΛ - ΠΑΛΛΑΣ» δόθηκε με ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ὁ καθιερωμένος ἐτήσιος ΧΟΡΟΣ τοῦ Συλλόγου μας. Ὅπως εἶναι γνωστόν ὁ ΧΟΡΟΣ τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ ἀπὸ πολλὰ χρόνια διακρίνεται διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του διότι καὶ ἐκλεκτὸν κόσμον συγκεντρώνει καὶ ἡ πείρα τῶν ὀργανωτῶν του ἀποτελεῖ ἕνα θετικὸν παράγοντα. Κατὰ τὸν ἐφετεινὸν χορόν, κοινὴ εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι ἡ ἐπιτυχία ὑπερέβη πᾶσαν προηγουμένην. Αἱ δύο αἰθούσαι τοῦ «ΑΚΡΟΠΟΛ - ΠΑΛΛΑΣ» ὑπερεπληρώθησαν ἀπὸ ἐκλεκτὰ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς καὶ Πειραικῆς Κοινωνίας καὶ ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖς τῶν Νισυρίων. Ἐπεκράτησε τάξις καὶ εὐθυμία ἀξιοζήλευτος. Ἐντύπωσιν ἐπροξένησε ἡ πλουσία λαχειοφόρος ἀγορά, τὰ πλοῦσια δῶρα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον συνέτεινε νὰ φύγουν ὅλοι οἱ παρευρεθέντες εἰς τὸν χορόν εὐχαριστημένοι καὶ με τὰς ἀρίστας τῶν ἐντυπώσεων.

—Ἐπὶ τῆς ἀναφύσεως διαφορᾶς μεταξὺ τῆς Ἑταιρίας Γυαλιοῦ «ΛΑΒΑ» ἀφ' ἑνός, τοῦ Δήμου Μανδρακίου Νισύρου καὶ τῆς Ἑργατικῆς Ἐνώσεως ἀφ' ἑτέρου, διεξήχθη σχετικὴ ἀλληλογραφία τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου μετὰ τοῦ κ. Δημάρχου Νισύρου, ἐπιδιώκουσα τὴν συμβιβαστικὴν λύσιν ἐν προκειμένῳ, ὡς τὴν μόνην συμφέρουσαν καὶ ἱκανὴν νὰ ἄρῃ τὰς ἀφορμὰς τῆς ἀντιδικίας. Ἐκ τῶν ἀπαντήσεων διαφαίνεται ὅτι βασικῶς καὶ ὁ Δήμος Μανδρακίου Νισύρου πιστεύει εἰς τὴν σκοπιμότητα παρομοίας γραμμῆς, ἔτοιμος νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ἂν βεβαίως καὶ ἡ Ἑταιρία ἐπιδείξῃ ἀνάλογον διάθεσιν.

Σύλλογος «Παναγία Θερμιανὴ» Ἀθηνῶν.

Τὴν Κυριακὴν 12ην Ἰανουαρίου ἔλαβε χώραν ἡ ἑορτὴ τῆς βασιλόπιττας τοῦ Συλλόγου «Παναγία ἡ Θερμιανὴ» εἰς τὸ φιλόξενο κέντρο τοῦ Προέδρου κ. Καράλη εἰς Ν. Σμύρνην. Παρὰ τὴν κακοκαιρίαν, παρευρέθησαν ἄρκετοι συμπατριῶται μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ ἡ ἑορτὴ διεξήχθη εἰς μίαν θερμὴν οἰκογενειακὴν ἀτμόσφαιραν. Ὁ Πρόεδρος κ. Ἀλεξ. Καράλης, καίτοι νοσηλευόμενος εἰς Κλινικὴν ἀπὸ πάθησιν τοῦ ποδὸς του, παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ ἔκοψε τὴν βασιλό-

πιτταν, τῆς ὁποίας τὸ χρυσοῦν νόμισμα ἔτυχεν εἰς τὴν μερίδα τοῦ Συλλόγου, γεγονὸς ὅπερ οἱ παριστάμενοι ἐχαιρέτισαν ἐνθουσιωδῶς.

Σύλλογος «Γνωμαγόρας» Ἀμερικῆς.

Γενομένων ἀρχαιρεσιῶν τὴν 12 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., ὅτε συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ παρισταμένων 53 Μελῶν, ἐξελέγη τὸ κάτωθι νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον :

Πρόεδρος	Μιχαὴλ Σκανδάλιος
Ἀντιπρόεδρος	Χρῆστος Χρηστοφάκης
Γραμματεὺς	Παναγ. Γ. Σακλαρίδης
Ταμίας	Νικόλαος Κουλιανίδης (Ράλλης)
Σύμβουλοι :	Ἰωάν. Π. Φραντζῆς, Παντελ. Ἀλαμαγκίδης, Γεώργ. Κλεόπουλος, Ἰωάν. Ο. Σακελλαρίδης, Μιχ. Εὐστρ. Φραντζῆς καὶ Μιχαὴλ Ἐμ. Σακλαρίδης.

Σύλλογος «Ἄγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Ἀμερικῆς.

Τὴν 26 Ἰανουαρίου ἐ.ἔ. συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Μελῶν καὶ ἐξεῖλε τὸ νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον, ἡ σύνθεσις τοῦ ὁποίου ἔχει οὕτω :

Πρόεδρος	Γεώργιος Κοντεμανώλης
Ἀντιπρόεδρος	Νικόλαος Π. Σακελλαρίδης
Γεν. Γραμματεὺς	Μιχαὴλ Ἐμμ. Καραβάκης
Ταμίας	Νικόλαος Κ. Μίχαλος
Εἰδ. Γραμματεὺς	Ζαχαρίας Ζαχαριάδης
Σύμβουλοι :	Ἰωάν. Τσουκαλᾶς, Γεώργ. Π. Χαρτοφύλης, Παντελῆς Α. Ζαχαριάδης.

Σύλλογος «Ἄγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Νικιῶν - Νισύρου.

Λήγοντος Ἰανουαρίου ἐ.ἔ., συνήλθεν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν Μελῶν, καθ' ἣν ἐξελέγη τὸ κάτωθι νέον Διοικητικὸν Συμβούλιον :

Πρόεδρος	Γεώργιος Βαρκανῆς
Ἀντιπρόεδρος	Δημήτριος Κοντονικολάου
Γραμματεὺς	Ἐμμανουὴλ Τσικήτας
Ταμίας	Ἀντώνιος Διακονικόλας
Σύμβουλοι :	Νικόλαος Ἰπ. Λοῖζος, Νικόλαος Γερασίμου καὶ Γεώργιος Νικητιάδης.

— Κατόπιν ἐνεργειῶν τοῦ νέου Δ. Συμβουλίου, ὁ Σύλλογος ἀπέκτησεν ἴδια Γραφεῖα, ὅπου καὶ μελετᾶται ἡ ὀργάνωσις σὺν τῷ χρόνῳ βιβλιοθήκης καὶ ἡ δημιουργία Ἐντευκτηρίου διὰ τὰ Μέλη.

ΚΡΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ευάγγελος Χατζηευαγγέλου

Συμπληροῦνται ἐφέτος δεκατρία χρόνια ἀπὸ τοῦ ἡρωικοῦ θανάτου τοῦ Λοχαγοῦ Χατζηευαγγέλου. Ἐπесе τὴν 12 Φεβρουαρίου 1945 εἰς τὸν Ἐμπορίον, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐκείνην μάχην μεταξὺ Ἱερολοχιτῶν καὶ Γερμανῶν, ἡ ὁποία μὲ νίκην τῶν πρώτων, ἐξησφάλισε τὴν ἐλευθερίαν τῆς Νισύρου. Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου Χατζηευαγγέλου ἐπεσφράγισε τὴν νίκην ἐκείνην, δι' ὃ καὶ εἶναι τὸ ὄνομά του ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένον μὲ τὴν Νισυριακὴν Ἐλευθερίαν καὶ τὴν σύγχρονον ἱστορίαν αὐτῆς.

Εὐγνώμονες οἱ Νισύριοι, τὸν ἐτίμησαν τὸν ἔκαμαν ἰδικόν των. Εἰς τὸ Μανδράκι ὑπάρχει ὁ τάφος του. Μία κεντρικὴ ὁδὸς φέρει τὸ ὄνομά του καὶ ἡ φωτογραφία του ἔχει ἀναρτηθῇ εἰς τὸ Δημαρχεῖον καὶ τὸ Σχολεῖον.

Εἰς τὰ Νικιά καὶ τὸν Ἐμπορίον, αἱ κεντρικαὶ πλατεῖαι τιμῶνται ἐπίσης ἐπ' ὀνόματί του.

Ἐκεῖ δὲ ὅπου ἀκριβῶς ἔπесεν, εἰς τὸν Ἐμπορίον, ἕνα λιτὸν καὶ ἀπέριττον Μνημεῖον ἔχει στηθῇ, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου γεγονότος, ἐνὸς ἀπὸ τὰ τελευταῖα σχεδὸν ἐπεισόδια τοῦ Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Τὰ «ΝΙΣ. ΧΡΟΝΙΚΑ» τιμῶντα τὴν μνήμην τοῦ Χατζηευαγγέλου, ἀποτιοῦν τὸν φόρον εὐγνωμοσύνης των.

Ἡ πνευματικὴ κίνησις τῆς Νισύρου

Σήμερον σχεδὸν δὲν ὑπάρχει. Ἐνῶ πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν, ὁ «ΓΝΩΜΑΓΟΡΑΣ» Νισύρου, εἶχε παρουσιάσει μίαν σχετικῶς ἀξιόλογον κίνησιν, συνισταμένην εἰς τὴν ὁργάνωσιν σειρᾶς κοινωνικῶν ὁμιλιῶν μὲ ὁμιλητὰς ἐκ τῶν Δημοδιδασκάλων τοῦ τόπου καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων, καθὼς καὶ εἰς τὸν πλουτισμὸν τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου διὰ καταλλήλων βιβλίων καὶ τὴν καλυτέραν χρησιμοποίησιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Κοινοῦ.

Παρομοία δὲ προσπάθεια εἶχεν ἀνα-

ληφθῇ πρὸ 4ετίας περίπου εἰς τὰ Νικιά διὰ τῆς ἰδρύσεως Κοινωνικοῦ Συλλόγου μὲ ἀναλόγους πνευματικὰς ἐπιδιώξεις.

Δοθέντος ὅτι ἑλλείπει παντελῶς σχεδὸν ἡ δυνατότης μετασχολικῆς μορφώσεως εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Νισύρου, μάλιστα μετὰ τὴν ἀναστολὴν λειτουργίας τοῦ Ἡμιγυμνασίου τῆς, καθίσταται ἀναγκαία καὶ χρησιμωτάτη ἡ ἐπανάληψις ἀποικίας πνευματικῆς κινήσεως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν Συλλόγων τοῦ Νησιοῦ.

Θὰ ᾔτο εὐχῆς ἔργον νὰ προσεφέροντο ὡς Σημαιοφόροι τῆς κινήσεως καὶ νὰ εἶχον τὴν τιμὴν ἐνὸς τέτοιου σαλπίσματος, οἱ Δημοδιδάσκαλοι τῆς Νισύρου, εἰς τοὺς ὧμους τῶν ὁποίων μοιραίως ἐπιπίπτει ἡ εὐθύνη παρομοίας προσπάθειας.

Ὁ κ. Ἀντ. Πληθίδης

Διερμνεύοντες τὰ αἰσθήματα ὅλων τῶν Νισυρίων, συγχαίρομεν θερμῶς τὸν ἐκλεκτὸν συμπατριώτην καὶ συνεργάτην μας κ. Ἀντώνιον Πληθίδην, Δικηγόρον, ἐκλεγέντα Πρόεδρον τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κῶ.

Ὁ κ. Πληθίδης, τιμᾷ τὸ Νισυριακὸν ὄνομα εἰς τὴν γειτονικὴν μας Κῶ, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Νίσυρος αἰσθάνεται ἀδελφικῶς καὶ ἀρρήκτως ἠνωμένη. Ἡ τιμητικὴ δὲ αὕτη ἐκλογὴ του, ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἐπιτυχίᾳ αὐτοῦ σταδιοδρομίαν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Κοινωνίας τῆς Κῶ πρὸς τὸ πρόσωπόν του.

Αἱ διατεθεῖσαι πιστώσεις τοῦ 1958 καὶ τὸ Διδακτήριον Νικιῶν

Εἰς τὸν πίνακα τῶν Διδακτηρίων Δωδεκανήσου, εἰς τὰ ὁποία ἐχορηγήθησαν ὑπὸ τῆς Νομαρχίας αἱ σχετικαὶ πιστώσεις διὰ τὸ ἔτος 1958 πρὸς συνέχισιν τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως αὐτῶν ἢ ἀποπεράτωσός των, δὲν περιλαμβάνεται ἀτυχῶς τὸ Διδακτήριον Νικιῶν.

Ἡ παράλειψις αὕτη εἶναι τοσοῦτον ἀδίκος καθ' ὅσον, ἀφ' ἐνὸς μὲν διετέθη, ὡς γνωστόν, ἐξ ἐντοπιῶν πόρων τὸ σε-

βαστὸν ποσὸν τῶν 5000 δολλαρίων, καταβληθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου «ΑΓ. ΙΩΑΝΝ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ», ἂφ' ἐτέρου, δὲ ἡ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν ἀνεγέρσεως εὐρίσκεται εἰς σημεῖον μὴ ἐπιδεχόμενον τὴν διακοπὴν καὶ καθυστέρησιν τοῦ ἔργου. Ἐπὶ πλέον, καὶ ἡ ἀκαταλληλότης τοῦ ἤδη χρησιμοποιουμένου ὡς Διδακτηρίου οἰκήματος, καθιστᾷ ἐπιβεβλημένην τὴν συντομωτέραν δυνατὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ νέου Διδακτηρίου.

Ὁ κ. Νομάρχης Λαδωνήσου, ἐπανειλημμένως ἐπιδείξας τὸ ἐνδιαφέρον αὐτοῦ, ἐρωτᾷται σχετικῶς καὶ παρακαλεῖται νὰ ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα.

Τιμοὺν τὴν Νίσυρον

Ἀποτελεῖ τιμὴν διὰ τὴν Νίσυρον τὸ γεγονός ὅτι δύο Νισύριοι ἐκπαιδευτικοί, ὁ κ. Μιχαὴλ Κατσιματίδης Καθηγ. Φιλολόγος καὶ ὁ κ. Γαβριὴλ Σακελλαρίδης Δημοδιδάσκαλος καὶ συνεργάτης μας, ὑπηρετοῦν εἰς τὸ νέον Ἑλληνοαμερικανικὸν Σχολεῖον Νέας Ὑόρκης (ἐνορίας Ἀγ. Δημητρίου Ἀστορίας). Ὁ κ. Κατσιματίδης μάλιστα, εἶναι καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐν λόγῳ Σχολείου.

Ἡ ἐγνωσμένη ἱκανότης ἀμφοτέρων ἀποτελεῖ ἐγγύησιν ἐπιτυχοῦς λειτουργίας τοῦ πνευματικοῦ τούτου Κέντρου, διὰ τὸ ὅποιον ὡς σύνολον, σεμνύνεται δικαιολογημένως ὁ Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικανικῆς μεγαλοπόλεως.

Εἰς τοὺς ἀγαπητοὺς μας συμπατριώτας ἐκπαιδευτικοὺς, τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» ἐκφράζουν θερμότητα συγχαρητήρια καὶ εὐχονται ἐπιτυχίαν εἰς τὸ σπουδαῖον καὶ σοβαρὸν ἔργον τῶν, τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς μορφώσεως τῶν ἐκεῖ ἑλληνοπαίδων.

Ἡ «Παναγία ἡ Θερμιανή».

Τὸ Δ.Σ. τοῦ Συλλόγου ἡ «Παναγία ἡ Θερμιανή» εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ μᾶς ἀποστείλῃ τὴν ἔκθεσιν πεπραγμένων τῆς περιόδου 1955)1957 συνοπτικὴν περίληψιν τῆς ὁποίας καὶ ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος. Εἴμεθα εὐτυχεῖς διαπιστώνοντες διὰ τὸ ἀδελφὸν σωματεῖον, δραστηριότητα, τάξιν εἰς

τὴν Συλλογικὴν τοῦ ζῶνι προδικάζουσαν τὴν ἀνοδὸν του. Διαβιβάζομεν τὰ θερμὰ μας συγχαρητήρια καὶ τὰς εὐχὰς μας διὰ κάθε πρόοδον. Ἰδιαιτέρως συγχαίρομεν τὸν δραστήριον καὶ φιλοπρόοδον Πρόεδρον τοῦ Σωματείου κ. Ἀλ. Καράλην, ὁ ὁποῖος μὲ ἰδιαιτέραν πράγματι προσπάθειαν ἐπιλαμβάνεται τῶν Συλλογικῶν τῆς μικρᾶς του γενετείρας.

Αἱ προικοδοτήσεις.

Ἀνταποκρινόμενοι εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀποστολὴν τοῦ, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βασιλέως, θεσμοῦ προικοδοτήσεων, ὁ Δήμος καὶ αἱ Κοινότητες Νισύρου, οἱ Νισυριακοὶ Σύλλογοι «Πορφύρις» Ρόδου καὶ «Ἀγ. Ἰωάν. Θεολόγος» Ἀθηνῶν, τελευταίως δὲ καὶ ὁ «Γνωμαγόρας» Νισύρου, κατέγραψαν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν τῆν προικοδοτήσιν ἀνὰ μίαν ἀπόρου κορασίδος τῆς Νισύρου. Ἐπίσης, ἡ ἀρμοδίᾳ Ἐπιτροπὴ ἐν Νισύρῳ καὶ ἡ ἐκεῖ Ἀγροτολῆσχη, ὀργάνωσαν διαφόρους κοινωνικὰς ἐκδηλώσεις πρὸς συλλογὴν χρημάτων μὲ τὰ ὁποῖα θὰ προικοδοτηθῶν καὶ ἄλλα κορίτσια μας.

Τὰ «Ν. Χρον.» ἐξαίρουν τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας ὡς δείγματα ἑλτρουϊσμοῦ καὶ κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, συγχαίρουν δὲ τοὺς σχόντας τοιαύτην πρωτοβουλίαν καὶ εὐχονται ὅπως τὸ παράδειγμα αὐτῶν εὐρὴ μιμητὰς μεταξὺ τῶν λοιπῶν Νισυριακῶν ὀργανώσεων καὶ τῶν ἰδιωτῶν.

Τὸ περιοδικὸν μας

Καὶ ἡ «Σχολὴ Μονοτυπίας»

Πολλὰ σχόλια ἐπιδοκιμασίας καὶ ἐκ πολλῶν πλευρῶν, διατυπῶνται τελευταίως διὰ τὸ Περιοδικὸν μας καὶ εἰλικρινῶς ἐκφράζονται συγχαρητήρια.

Βεβαίως ἡ Σύνταξις καταβάλλει ἀόκνους προσπάθειας διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ὑποχρεώσεις της, μεγίστη ὅμως εἶναι ἡ συμβολὴ τῶν διακεκριμένων φίλων καὶ ἐκλεκτῶν συνεργατῶν, τῶν ὁποίων ἡ συνεργασία πλουτίζει τὰς στήλας τοῦ Περιοδικοῦ μας.

Ἀναντιρρήτως δέ, τὸ ἄριστον μονοτυπικὸν σύστημα τῆς Σχολῆς Μονοτυπίας (ὁδὸς Γιατράκου 9) ἔνθα τυποῦται τὸ Περιοδικὸν καὶ ἡ ἐπιμελημένη καὶ μεθοδικὴ ἐργασία ὁλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς, ἀποτελοῦν τὸν θεμελιώδη συντελεστὴν τῆς ἀπόγου καὶ ἀρτίως τυπογραφικῆς καὶ γενικώτερον καλῆς ἐμφανίσεως τῶν ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Υπό τοῦ Μητροπολίτου Κῶ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ἀλαοθράκη, ἡ· λάκκος μικρὸς παρὰ τὸ στόμιον τοῦ φούρνου, πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος. Εἰς τὸ λακκίδιον τοῦτο συλλέγουν τὴν ἔτι ἀναμμένα ἀνθρακίδα φέρουσιν στάκτην τοῦ φούρνου, πρὸς τελεῖαν ἀπόσβεσιν αὐτῶν ὅταν οὗτος εἶναι πλέον ἑτοιμος διὰ τὴν ἔψησιν τῶν ψωμιῶν. Ἡ συνάθροισις γίνεται μὲ τὴμ πάννα (ἴδε λέξις). Ἀξιοσημείωτος ἡ ἀρχαιοπρεπεστάτη σύνθεσις τῆς λέξεως. Κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἀλαροσκοπία, ἀλαοθράκη (ἐκ τοῦ ἀλαός) σημαίνει τόπον ὅπου ἡ ἀνθρακία τυφλοῦται, σβέννυται. Τὸ δευτέρον συνθετικὸν πιθανὸν κατὰ παραφθορὰν τοῦ βοθράκι· ἴσως καὶ ἐκ τοῦ ἀνθραξ, ἀνθρακία.

ἀλακάπφα· στραβὰ κι' ἀνάποδα. «Ὁ,τι κι' ἄς (— ἄν) σοῦ λέω, οὕλλα ἀλακάπφα τὰ παίρεις».

ἀλαμοῦστρο· ἀνάποδα. Συνών. τῷ ἀλακάπφα.

ἀλάργα· μακρὰ· «ἀλάργα νεῖναι νὰ τὸ σπῖτι σας» ; Λέγεται καὶ ἀλάργου· «ἀλάργου θὰ πᾶτε» ; «ἀπ' ἀλάργου ἔρκεσαι» ; — Καὶ ρῆμα : ἀλαργαίρω ἢ λαργαίρω καὶ λαγραίρω : ἀπομακρύνονται καὶ μὲ ἐνεργητ. σημασίαν. «λάργα ρέ το τὸ παιδί σου νὰ μὴν ἔχτυπήσῃ ἀπὸ τὸ φουρνέλλο». Προστ. λαργάστε, λαργάρετε. Καὶ ἡ λέξις «ἀλάργα» προέρχεται ἐκ τῆς Ἰταλικῆς, ἀπὸ τῶν Ἑνετικῶν χρόνων, *alla larga*, ἥτοι πρὸς τὸ πέλαγος : μακράν· καὶ τὸ ρῆμα «λαργαίρω» ὁμοίως : Ἰταλικὸν *allargarsi* : ἀπομακρύνεσθαι.

ἀλάρμη, ἡ· καὶ ἀπλῶς ἄρμη, ἡ· χρησιμοποιεῖται πρὸς διατήρησιν τυριοῦ «τυρὶν τῆς ἀλάρμης». Ἡ ἀλάρμη παρασκευάζεται ὡς ἐξῆς : μέσα εἰς ἀγγεῖον, ἐσωτερικῶς γαλβανισμένον, θέτομεν ποσότητα νεροῦ ἀναλόγως πρὸς τὴν ποσότητα τοῦ τυριοῦ ποῦ ἔχομεν (τόσον, ὥστε νὰ ὑπολογίζωμεν ὅτι θὰ καλύψῃ τὸ τυρί). Κατόπιν ρίπτομεν ὀλάτι καὶ τὸ ἀναταράσσομεν μέχρι διαλύσεως· Βάλλομεν μέσα καὶ ἓνα αὐγὸν ἀκέραιον, τὸ ὅποιον ἂν βουλλιάξῃ, σημαίνει ὅτι

ἡ ἄρμη δὲν ἐτελείωσεν. Ἐξακολουθοῦμεν νὰ προσθέτωμεν ὀλάτι, ἕως οὔ «πλέψῃ» τὸ αὐγόν. Τότε ἡ ἀλάρμη εἶναι ἐτοιμή.— Ἄρμη γίνεται καὶ διὰ τῆς ἐλθαῖς· «βάλω στὴν ἄρμη». Αὐτὰς ὅπως ἀπλῶς τὰς ἀλατίζομεν μέσα εἰς τὸν γανίτην, ἡ δὲ ἄρμη προέρχεται ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ ἁλατος.

ἄλας, τό· διεσώθη ἀκέραιος ὁ ἀρχαῖος οὗτος ἑλληνικὸς τύπος. Λέγεται ὁμως καὶ ὀλάτι· ὑποκοριστ. ἁλατσάκι.

ἀλατσέρα, ἡ· ἀλατοθήκη ἐπιτραπέζιος ἢ προχείρου ἄλλης χρήσεως. Συνήθως δίπλα στὴμ παραστιά (— πλησίον τῆς ἐστίας) ἦτο κρεμασμένον ἕνα «νεροκολόκυθος», ἀνοιγμένον καταλλήλως. Μέσα εἰς αὐτὸ ἦτο ὀλάτι ἀκοπάνιστο («χοντρὸν») διὰ τὴν ἄμεσον χρήσιν τοῦ ἐπὶ τῆς πυρᾶς εὐρισκομένου φαγητοῦ. Μέσα εἰς αὐτὸ ἐφυλάττετο καὶ τὸ ζυμαρί, τὸ μέλλον νὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὸ ζυμωτὸ τοῦ ἐπομένου Σαββάτου. Λέγεται : καὶ ἁλατσοθήκη καὶ ἁλατερή. Ἡ ἐπιτραπέζιος «ἀλατσοθήκη» ἦτο πηλίνη ἢ ξυλίνη· ἡ ὑαλώδης ἦτο τοῦ συρμού εἰς παλαιότερους χρόνους. Σήμερον, ἐννοεῖται, εἶναι ἐν χρήσει τὰ παντὸς εἶδους ὑάλινα ἁλατοδοχεῖα.

ἀλάτσωτος, ὁ· 1ον ἐπὶ φαγητοῦ τὸ ὅποιον ἡ διόλου δὲν ἔχει ὀλάτι, ἢ «ἔπεσε τοῦτο ὀλίγον». Ἀντίθ. ἁλατσωμένος. Καὶ ρῆμα : ἁλατσώννω καὶ λατσώννω. «Λάτσωσε τὸ φαί». 2ον μεταφρ. ἄνοστος περὶ τοὺς τρόπους τοῦ φέρεσθαι. 3ον ὁ μὴ ἐννοῶν, ἂν φαγητόν τι εἶναι ἡλατισμένον ἢ ὄχι· «κακόμοιρε ἄμμ' ἀλάτσωτος εἶσαι μαθές» ;

ἀλαφριά· ἐπιρρημ. ἐλαφρῶς. «ἀλαφριά ἀλαφριά νὰ πατῆς». «ἔρκου ἀλαφριά, ἀλαφριά»· «καταβαίνει τῆς σκάλες ἀλαφριά ἀλαφριά».

ἀλαφρονούσης ὁ· καὶ θηλ. ἀλαφρονούσα, ἡ· πληθ. ἀλαφρονούσηδες, ἀλαφρονούσαις. Οἱ ἐπιπόλαιοι τὸν νοῦν. Νισυριακὸν γυνωμικὸν ἀποφαινεται. «Ἡ γυναῖκες εἶναι ἀλαφρονούσαις».

ἀλαφροχέρης, ὁ· ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει χέριν «ἐλαφρύν», δηλαδὴ δὲν εἶναι

αίσθητή ἢ ἐνέργεια τὴν ὁποίαν κάμνει τις διὰ τῆς χειρὸς του ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Λέγεται ἡ λέξις περὶ ἱατρῶν ἢ «παθῶν», καὶ μάλιστα ἐν περιπτώσει χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων. «μάνναμου ἀλαφροχέρης ποῦ (ποῦ εἶναι)· ἐν τὸν ἔννοιωσα διόλου». Ἐπίσης λέγεται περὶ τῶν ἐξαγωγέων τῶν δοντιῶν.

ἀλαφρὺς, ὁ· 1ον ὁ ἐλαφρὸς κατὰ τὸ βάρος. «σῆκωσέ με — ὦ μάννα μου, ἀλαφρὺς ποῦσαι». 2ον ὁ ἐπιπόλαιος, ὁ ἐλαφρόμυαλος. 3ον ἐπὶ καφέ· ὅχι μὲ πολὺν καφέν, ὡς συνήθως. Θηλυκόν· ἀλαφρεῖα οὐδ. ἀλαφρύ. «ἀλαφρὺν τὸ γομάριμ μου». Ἐπίρρημα· ἀλαφρεῖα, ἀλαφρεῖα — ἀλαφρεῖα — σιγά, σιγά, ἀσφοητί, ὅχι μὲ ἔντασιν. «ἀλαφρεῖα μίλα νὰ μὴ μᾶς κούου» — μίλει σιγά νὰ μὴ μᾶς ἀκούουν.

ἀλεβρόντηστος, ὁ· κατεσπευσμένος· «ἔφυν ἀλεβρόντηστος». θηλ. ἀλεβρόντηστος.

ἀλεκάτη, ἡ· μικρὰ ξυλίνη, ἐν εἶδει «ρίγλας» ἀποψιλουμένης πρὸς τὸ ἄνω μέρος, ἔχουσα διακοσμητικὰς γλυφὰς καὶ εἰς τὰς τέσσαρας πλευράς. Χρησιμεύει πρὸς νηματοποίησιν τοῦ βάμβακος. Ἡ ὀνομασία, ἡ ἀρχαία ἡλεκάτη. Λέγεται καὶ ἀλακάτη. Παρατηρητέος ὁ Δωρικὸς τύπος τοῦ α μακροῦ.

ἀλεξά, ἡ· συκοφαντία· σκευωρία. Καὶ ἀλεξᾶς, ὁ· ὁ σκευωρὸς καὶ συκοφάντης.

ἀλεπουδάκι(ν), τό· τὸ μικρὸν τῆς «ἀλεποῦς». Ὅταν ἡ ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς εἶναι καλοκαιρία, λέγομεν «ἐκυλίστην τ' ἀλεπουδάκι»· εἶναι δὲ τοῦτο καλὸς οἰωνός, θὰ ἔχωμεν καλοχρονιάν. Ἄν ἡ ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς «δέν εἶναι καλὴ» εἶναι σημεῖον ὅτι δέν θὰ ἔχωμεν καλοχρονιάν, ὅσον ἀφορᾷ ἰδίᾳ εἰς τὰς ἐσοδείας.

ἀλεσίβα, ἡ· στακτόνερρον. Ἡ λέξις Ἰταλική· lisciva καὶ lasciva.

ἀλέστος, ὁ· θηλ. ἀλέστη. ἐντελῶς ἔτοιμος, προθυμότητος. Ἐκ τοῦ Ἑνετοῖταλικοῦ allestare — ἐτοιμάζειν.

ἀλεσουφερή, ἡ· τσουκάλι ἢ ἀγγεῖον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον παρασκευάζουν «ἀλουσιάν» (ἴδε λέξιν).

ἄλετρον, τό· ἄροτρον· ξύλινον καὶ ἐγχωρίου κατασκευῆς. Μέρη τοῦ

ἄροτρον· κούδουνας, στιβάδια, σκορπιός, κουντοῦριν, σπάθαις, σφήνα, μπαρούθαις, χερολάβιν, τὸ νὶ (ὕνι), ζυὸς ζεύλαις.

ἀλευάδα, ἡ· ὀνειδιστικὴ λέξις ἐκσφενδονιζομένη κατὰ τῶν γυναικῶν καὶ κορασίδων, αἱ ὁποῖαι δέν δεικνύουν κοσμιότητα καὶ εὐπρέπειαν εἰς τὸ φέρεσθαι καὶ τὰς κινήσεις των ἐν γένει. Συνώνυμον· ἀλεβίδα.

ἀλεφαντοῦ, ἡ· ἡ ὑφαίνουσα εἰς τὸν ὄργαλειόν. «ἔδωκά τα τὰ νήματα στήν ἀλεφαντοῦ».

ἀληκοτίζω — χασομερῶ, ἐπιβραδύνω, κρατῶ (ὥστε νὰ παρεμποδίζω τινὰ) ἢ δέν ἀφίνω τινὰ νὰ φύγῃ ἀπὸ κοντὰ μου. «μὴ μ' ἀληκοτίζης· ἄφης με νὰ πααίνω στήδ δουλειάμ μου». Ἡ λέξις εἶναι πλασμένη ἐκ τῆς Τουρκικῆς ἀληκμάκ — ἐμποδίζειν. Τὸ ῥῆμα ἐκφέρεται καὶ ἀλεκοτίζω καὶ ληκοτίζω.

ἀλιμένω· περιμένω. «ἀλιμένέ με κ' ἔρκομαι»· «ἀ σε λιμένω»· «ἐμ με ἴμιενεις»·

ἀλισμαρί(ν) τό· μυρωδάτο φυτὸν ἀψινοῦδες ἢ δενδρολίβανῶδες. Χρησιμοποιεῖται θεραπευτικῶς· α') διὰ τὸν πόνον τοῦ αὐτιοῦ· κοπανίζομεν τὸ ἀλισμαρίν, τὸ στίβομεν ἔπειτα, καὶ μὲ τὸ ὑγρὸν του στάζομεν σταγόνας τινὰς εἰς τὸ αὐτί. Παύει ὁ πόνος· β') Γυναῖκες στεῖραι μεταχειρίζονται τὸ ἀλισμαρίν διὰ νὰ κάμουν παιδί· τὸ καβουρδίζουν, ἀφοῦ προηγουμένως τὸ «κόψουν», μὲ λίγο λάδι· τὸν πολλὸν τοῦτον ἐπιθέτουσιν εἰς τὴν κοιλίαν των ὡς ἐμπλαστον.— Ἡ λέξις Ἰταλική· rosmarino = δενδρολίβανον.

«ἄλλα κι' ἄλλα»· ἄνευ ἀξίας, «ἀδιαφόρετος». «Ἄλλα κι' ἄλλα» ἄθρωπος εἶ (— εἶναι) — ἐπιπόλαιος ἄνθρωπος εἶναι ἀνάξιος προσοχῆς. «Αὐτὰ νεῖν ἄλλα κι' ἄλλα· ἐν τ' ἀκούω γῶ», δηλαδὴ ἀσχετα μὲ τὸ ζήτημά μας, ἄνευ σημασίας.

ἀλλάγια, τὰ (ἀ)· πᾶσα ἐν γένει καινουργῆς ἐνδυμασία, ἰδίᾳ τῶν παιδιῶν. «Τῆλ λάμπρην θὰ βάλω τ' ἀλλάγια μου», δηλαδὴ τὴν καινουργῇ ἐνδυμασίαν μου. β') ἡ διακόσμησις τῆς οἰκίας τῆς νύμφης, ἡ ἄλλως λεγομένη «τὸ νυμφοστόλι». γ) τὸ σύνολον τῶν προικιῶν νύμφης καὶ γαμβροῦ «Μάνα μου, ἀλλά-

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΜΟΥ

Τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη εἶχαμε ἰταλικά. Ἀνάγνωσι καὶ ἐξήγησι. Ἐσήμανεν τὸ κουδοῦνι καὶ ἡμπαμε στὴν τάξι. Ἐτράβηξε (γ)κλήρο ὁ δάσκαλος καὶ ἐβγαλε στὸ μάθημα τὸ φίλο μας τὸ Γιώργη. Ὁ Γιώργης ὅμως ἐν εἶχε διαβάσει, γιατί τὴν προηγούμενην ἡμέρα τὸν εἶχαν δακκάσει οἱ σφήκες. Ἀλλ' εἶντα πού νὰ κάμνη, ἦβγε στὸ μάθημα. Τὴν ἀνάγνωσι τὴν ἔκαμε κουτσά - στραβά. Ἀλλὰ τὴν ἐξήγησι ; Τὴ μιὰ ξερόβηχε, τὴν ἄλλη ἔτριβε τὰ μάτια του, γιατί, εἶπε, ἦμπε στὸ μμάτιν του ἓναν ἄτσελλο. Καὶ μὲ βλέμμα παραπονεμένο ζητοῦσεν ἀπὸ μᾶς βοήθεια. Ἐμεῖς κάτι τοῦ ψιθυρίζαμε, ἀλλὰ ἐν ἡμπόρει νὰ ξεδιαλύνει εἶντα πού τοῦ λέαμε. Ὁ δάσκαλος ἐφώναξε καὶ ἡ ἀγωνία τοῦ Γιώργη ἐπόλλαινε. Ἐτσι ἀναγκάστηκε νὰ ῥκέψη νὰ κάμνη τὴν ἐξήγησι.

Στὸ βιβλίον μέσα εἶχε μιὰ ζωγραφιά, καὶ ἔδειχνε ἓνα κοριτσάκι πού ἴβαστα μιὰ βέτσα καὶ πλάϊν του ἦτο ἓνα σκυλλά-

κι. Τὸ κοριτσάκι τὸ λέασι Μαρία, ἀρκενεύγει λοιπὸν ὁ Γιώργης καὶ λέει: «Καὶ τότε ἡ μικρὰ Μαρία ἀρπάσασα τὸν πάσσαλον τὸν κατάφερε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μικροῦ κυνός». Ποιὸς μᾶς βαστᾷ. Ἄλλος ἐγέλα, ἄλλος ἐχτύπαν τὰ πόδια του, ἄλλος ἐφώναζε καὶ ὁ Γιώργης ἔγινε παπαροῦνα. Πειχίζεται ὁ δάσκαλος καὶ κατεβαίνει ἀπὸ τὴν ἔδρα μὲ τὸν χάρακα στὰ χέρια καί, ἀρχίζει νὰ χτυπᾷ τὸν Γιώργη καὶ νὰ τοῦ λέη «Καὶ τότε ὁ δάσκαλος ἀρπάσας τὸν χάρακα τὸν καταφέρνει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀδιάβαστου Γιώργη». Πάει νὰ ξεφύγη ὁ Γιώργης καὶ πφέφτει πάνω στὸν πίνακα, πφέφτει ὁ πίνακας πάνω στὸ δάσκαλο καὶ ὁ Γιώργης χτυπᾷ τὸ σάουνόν του. Τότε ἐπιάσαν οἱ ποῦλες του τὸ δάσκαλο καὶ ἔκαμε τὸν Γιώργη τοῦ ἀλατιοῦ ἀπὸ τὸ ξύλο, ὁ δὲ Γιώργης ἅμα τὶς ἔτρωε ἐφώναζε, «οἱ σφήκες μὲ δακκάσαν, οἱ σφήκες μὲ δακκάσα καὶ καὶ γι' αὐτὸ δὲ διάβασα». Καλὴ του ὥρα.

ΕΝΑΣ ΝΙΣΥΡΙΟΣ

για ποῦχεν ἡ νύμφη»· «φτωχωπὰ ἦτον τ' ἀλλάγια τοῦ γαμβροῦ».

δ') «μεγάλα ἀλλάγια» εἶναι αἱ γαμήλιοι γυναικεῖαι στολαί, τῆς νύμφης καὶ τῆς παρανύμφου (κουμπάρας). Τὰ «μεγάλα ἀλλάγια» περιελάμβανον : τὴν σκούφιαν τὴν σκέπην, καρφίτσες, βέργες, «τὰ μεγάλα», τὸ στρώμα, τὸν παμουχᾶν, τὴν ἄλυσιν, τὶς πλουμιστές, τὶς κουντουῖρες (ἴδε λέξεις). Ἐκαλοῦντο καὶ «κόκκινα». Ἡ παρανυμφική στολὴ ἀπετελεῖτο ἀπὸ τὸν παμουχᾶν, τὰ «μεγάλα», τὸ σφύωμα, τὴν ἄλυσιν, τὴν σκούφιαν, τὶς πλουμιστές, τὶς κουντουῖρες. Ὁ παμουχᾶς τῆς παρανύμφου ἦτο συνήθως χρώματος λευκοῦ, τὸ δὲ σφύωμα κεντητὸν οὐχὶ ὅμως διὰ μετάξης, ὡς ἦτο τῆς νύμφης, ἀλλὰ μὲ «τουρκομέταξα». Ἰδιάζον ἔνδυμα τῆς παρανύμφου ἦτο τὸ λαχουρί (ἴδε λέξιν). Τὰ «μικρὰ ἀλλάγια», ἔφερον καὶ ὅλαι αἱ προσκεκλημέναι εἰς τὸν γάμον γυναῖκες.

ἀλλάγια, τὰ 1) ἡ καινούργια φορεσιά, ἰδίᾳ τῶν παιδιῶν. «Τὴλ Λαμπρὴ θὰ βάλω τ' ἀλλάγια μου». 2) Τὰ νυμ-

φικὰ καὶ τὰ γαμπριάτικα φορέματα, τὰ ὁποῖα φοροῦν νύμφη καὶ γαμβρός. 3) τὰ ἐστολισμένα προικιὰ νύμφης καὶ γαμβροῦ εἰς τὸ σπῆτι τῆς νύμφης κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν γάμων· «πᾶμεν νὰ δοῦμεν τ' ἀλλάγια».

ἀλλαῖ, ἡ· ἡ ἱερατικὴ λειτουργικὴ στολὴ· ὁμοίως καὶ ἡ τοῦ διακόνου, καὶ τοῦ ἀρχιερέως. Ἡ λέξις εἶναι κατὰ συγκοπὴν τῆς Βυζαντινῆς ἀλλαγῆς, ἥτοι φορεσιά. (ἀλλαξιὰ). Ἰδε καὶ ἀλλάγια.

ἀλληγοροῦμενα :

—«Ὁ γάδαρος ποῦστεῖλες ἐν ἔχει αὐτιά».

Ἀπάντησις πρὸς ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος στέλλει ἀκατάλληλον διὰ ζητουμένην χάριν ἢ ὑπηρεσίαν πρόσωπον, ἢ ὅπως-δήποτε ἀρνεῖται εὐσχήμως καὶ φιλοπαιγμόνως.

—«Ὁ κάθης μὲ τὸμ ποντικό».

Ὑπόμνησις τοῦ ὄγκου τῆς ἀτυχίας τοῦ νὰ εἶναι τις ἀδύνατος καὶ νὰ ἐμπέση εἰς χεῖρας ἰσχυροῦ.

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ

Υπό ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΟΥΡΑ

Μία από τις βασικές ανάγκες του νησιού μας, είναι κατά γενικήν σχεδόν άναγνώρισι, ή συμπλήρωσις του λιμενοβραχίου Μανδρακίου, εις τρόπον ὥστε νά διασφαλισθῇ, ἂν μὴ ἡ πλευρίσις βαποριοῦ, τοῦλάχιστον ἡ ἀκίνδυνος καὶ ἄκοπος ἐπιβάσεις καὶ ἀποβάσεις τῶν ἐπιβατῶν.

Τὰ «Νισυριακά Χρονικά», στήν προσπάθειά των νά βοηθήσουν εἰς τὴν προβολὴν τῶν Νισυριακῶν προβλημάτων, ὑπέβαλαν εἰς τὸν Νομάρχην Δωδεκανήσου κ. Γεώργιον Ρεμπάκον σειρὰν σχετικῶν ἐρωτημάτων καὶ παρεκάλεσαν ὅπως ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του ἐπ' αὐτῶν. Ὁ κ. Ρεμπάκος εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνη νά ἀπαντήσῃ διὰ τῆς δημοσιευθείσης εἰς τὸ 14ον τεῦχος των ἐπιστολῆς του, εἰς τὴν ὁποίαν γράφει τὰ ἑξῆς σχετικῶς μὲ τὸν λιμενοβραχίονα.

«Ἐπὶ τοῦ 4ου ἐρωτήματος. Ἡ ἐπέκτασις τοῦ λιμενοβραχίου Μανδρακίου, κατὰ τοὺς τεχνικούς, ἀπαιτεῖ τεραστίαν πίστωσιν, ἥτις δὲν νομίζω ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον θὰ ἡδύνατο νά ἀντιμετωπισθῇ οὔτε διὰ τῶν κρατικῶν δυνατοτήτων ἀλλ' οὔτε, ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεώς της, ὑπὸ τυχόν δωρεῶν τῶν ὁμογενῶν τῆς ἀλλοδαπῆς. Θὰ ἡδύνατο ὅμως νά ἀντιμετωπισθῇ τὸ θέμα τῆς ἀνέτου καὶ ἀσφαλούς ἐπιβιάσεως καὶ ἀποβιάσεως τῶν ἐπιβατῶν ἐπὶ τῶν πλοίων διὰ τῆς κατασκευῆς δύο μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν ἀποβατικῶν σκαφῶν, ὡς πράττεται ἤδη τοῦτο ἐν Ρόδῳ ὑπὸ τοῦ οἰκείου Δήμου διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀφικνουμένων τουριστῶν διὰ μεγάλων πλοίων. Ἐν προκειμένῳ ὁ Δήμος Μανδρακίου ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Κοινοτήτων, θὰ ἡδύνατο νά συνάψῃ δάνειον παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος μέσῳ τῆς Νομαρχίας, ἡ ἐξόφλησις τοῦ ὁποίου θὰ ἡδύνατο νά ἀντιμετωπισθῇ καὶ ἐκ τῆς εἰσπράξεως τῶν κομίστρων τῶν ἐπιβατῶν».

Δὲν γνωρίζω, ἂν ὁ Δήμος ἐπωφελήθῃ τῆς ὑποδείξεως τοῦ κ. Νοάρχου, ἂν ἐμελέτησε τὴν προτεινομένη λύσιν καὶ ἂν ἔθεσεν ὑπ' ὅσιν του τὰ ἀποτελέσματα τῆς μελέτης του, ὅπως εἶχε συμφέρον καὶ ὑποχρέωσιν νά κάμῃ.

Μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν «Χρονικῶν» καὶ τὴν εὐμενῆ προδιάθεσιν τοῦ κ. Νοάρχου, τὸ ζήτημα τοῦ λιμενοβραχίου ἐδημιουργήθη κατὰ τρόπον ἐπίσημον καὶ ὁ Δήμος ἔχει ἐπαναλαμβάνω, συμφέρον καὶ ὑποχρέωσιν νά τὸ προωθήσῃ μὲ ἐπιμονὴν καὶ σύστημα. Διότι ἡ ἢ προτεινομένη παρὰ τοῦ κ. Νοάρχου λύσις εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη καὶ συνεπῶς θὰ ἔπρεπε ὁ Δήμος νά προχωρήσῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν της ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ τὴν πολύτιμη συμπαράστασιν τοῦ κ. Νοάρχου, ἡ δὲν εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη, ὁπότε θὰ ἔπρεπε νά συγκεντρώσῃ καὶ νά ὑποβάλῃ τὰ ὅσα στοιχεῖα θὰ ἐπειθαν τὸν κ. Νομάρχην, ὅτι ἀλλοῦ θὰ πρέπη νά ἀναζητηθῇ ἡ λύσις τοῦ προβλήματος.

Κατ' ἐμέ, ἡ προταθεῖσα λύσις καὶ ἂν ἀκόμῃ ἐπρόκειτο νά ἀντιμετωπισθῇ ὡς προσωρινή, δὲν εἶναι ἡ ἐνδεδειγμένη διὰ τοὺς κατωτέρω κυρίως λόγους.

1) Ἡ ἐπιβατικὴ κίνησις δημιουργεῖται κυρίως τὸ καλοκαίρι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ σὲ περιορισμένη κλίμακα. Ἡ ἐξυπηρέτησις, ποὺ θὰ παράσχουν τὰ ἀποβατικά σκάφη, περιορίζεται ἀκόμῃ περισσότερο, διότι ἀφορᾷ μόνον τοὺς ἐπιβάτας τῶν ἀεροπλοίων «Ἀνδρος» καὶ «Ἐπτανήσος», ἐνῶ εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ περισσότεροι προτιμοῦν τὴν μέσῳ Κῶ - Καρδαμένης ἐπικοινωνία διὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους. Αἱ εἰσπράξεις συνεπῶς εἶναι ἀρκετὰ μικραί, ὥστε νά μὴ μποροῦν νά συμβάλουν σὲ βαθμὸ ἄξιο λόγου στήν ἐξυπηρέτησιν τοῦ δανείου διὰ τὴν κατασκευή, ἀλλὰ καὶ στήν ἀντιμετώπισιν τῶν δαπανῶν συντηρήσεως καὶ λειτουργίας.

2) Τὰ τακτικά ἔσοδα τοῦ Δήμου καὶ τῶν Κοινοτήτων, δὲν νομίζω ὅτι μποροῦν νά ἀναλάβουν τὸ βάρος τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ βραχυπροθέσμου δανείου ποὺ θὰ συναφθῇ.

3) Ἡ φροντίδα διὰ τὴν προστασία τοῦ σκάφους ἢ τῶν σκαφῶν κατὰ τὸν χειμῶνα, μὲ τίς γνωστὲς δυσμενεῖς καιρικὲς συνθήκες ποῦ ἐπικρατοῦν καὶ τὴν ἔλλειψιν ἀσφαλοῦς ἀγκυροβολίου θὰ προκαλέσῃ ἐπιπρόσθετη δαπάνη.

4) Διότι ἐνῶ θὰ ἀπαιτηθοῦν σοβαραὶ καὶ δυσβάστακτοι δαπάναι, ἐν τούτοις καὶ ἂν ἀκόμη λυθῇ τὸ θέμα, λύεται κατὰ τρόπον ἀντιοικονομικὸν καὶ προσωρινὸν καὶ πιθανώτατα θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν μετάθεσίν του στοῦ ἀπώτερο μέλλον μὲ τὸν σοβαρὸ κίνδυνον τῆς ὀριστικῆς ματαιώσεώς του.

5) Διότι εἶναι πολὺ ἀμφίβολο, ἂν καὶ μὲ τὰ ἀποβατικὰ σκάφη ἐξασφαλίζεται ἡ ἄνετη καὶ ἀκίνδυνη ἐπικοινωνία τῶν ἐπιβατῶν, λόγῳ τῶν δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν ποῦ κατὰ κανόνα ἐπικρατοῦν καὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν βαποριῶν, ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ μεγέθους των νὰ ὑποβοηθήσουν μὲ τὸν ὄγκον των τὴν δημιουργίαν τῆς ἀπαιτουμένης νηνεμίας (σταβέντο) διὰ τὴν ἄνετη προσέγγισι τῶν ἀποβατικῶν σ' αὐτά. Ἀποτελεῖ κοινὴ ἀναγνώρισι τῶν Νισυρίων ὅτι ὁ κ. Ρεμπᾶκος, ἐπεσκέφθη περισσότερες φορές ἀπὸ ὅλους ὅσοι διετέλεσαν πρὸ αὐτοῦ Γενικοὶ Διοικηταί, τὴν Νίσυρον, ἐμελέτησεν ἐπὶ τόπου τὰ ζητήματά της καὶ τελικῶς διέθεσεν ἀξιόλογες πιστώσεις, ὥστε νὰ ἐκτελεσθοῦν σοβαρὰ ἔργα πολιτισμοῦ, διὰ τὰ ὁποῖα ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν δικαίως καὶ μὲ ὁμόθυμο γνώμη τῶν μελῶν του, τὸν ἀνεκήρυξεν ἐπίτιμον μέλος του. Εἶναι κατὰ συνέπειαν, μακρὰ ἀπὸ κάθε ἀμφισβήτησι τὸ ἐνδιαφέρον ποῦ ἐπέδειξε γιὰ τὴ Νίσυρον καὶ τὸ ὁποῖον ἐλπίζω ὅτι θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἔχῃ ἀμείωτο. Τὸ ἐνδιαφέρον του αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ ὑποθέτω ὅτι δὲν εἶναι δυνατό νὰ θεωρῇ ὡς τεράστιο τὸ ποσὸν τῶν 1.500.000 δραχμῶν ποῦ ὅπως ἐδήλωσεν ὁ συμπατριώτης μας Ὑπουργὸς εἰς Νισυριακὴν ἑορτὴν τοῦ Γνωμαγόρα, ὑπελογίσθη ὅτι θὰ ἀπαιτηθῇ διὰ τὴν ἐπέκτασι τοῦ λιμενοβραχίονος κατὰ τὴν πρόχειρη μελέτη τοῦ λιμενολόγου Μηχανικοῦ κ. Βοῖλα. Ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερα ἂν εἶναι ἡ δαπάνη, θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ἔχω τὴν γνώμη, ὅτι θὰ εἶναι προτιμότερα ἢ λύσις τῆς σταδιακῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου καὶ ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου, προέχει ἡ σύνταξις τῆς ὀριστικῆς τεχνικῆς μελέτης, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας θὰ εἶναι δυνατός καὶ ὁ προγραμματισμὸς τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Δήμου εἰς τὴν δαπάνην δὲν θὰ εἶναι εὐκαταφρόνητη, ἐὰν συνεχισθῇ ἡ ἐκμετάλλευσις τῆς ἐλαφρόπετρας. Ἀλλὰ καὶ ἡ συμβολὴ τῶν Νισυρίων τοῦ ἐξωτερικοῦ, παρ' ὅλον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα 3 ἔτη εἰσέφερον διὰ διάφορα ἔργα, πρωτοστατοῦντος τοῦ Γνωμαγόρα Ἀμερικῆς, ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰς 800.000 δρχ. θὰ εἶναι ἀνάλογη πρὸς τὴν Νισυριακὴν παράδοσι καὶ τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου. Εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ Νισύριοι, θὰ παράσχουν τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἀγαπητὸν Πρόεδρον τῆς Λιμενικῆς Ἐπιτροπῆς Δωδεκανήσου κ. Ζουρούδην νὰ τοὺς συγχάρῃ, ὅπως συνεχάρῃ καὶ τοὺς Καρπαθίους, οἱ ὁποῖοι εἰσέφερον 170.000 δρχ. εἰς τὴν δαπάνην κατασκευῆς τοῦ λιμένος των, ἐναντι τῆς προϋπολογισθείσης δαπάνης ἐκ δρχ. 2.800.000 (Ἐπιθεώρησις Νομαρχίας «Δωδεκάνησος» τευχὸς 3ον σελ. 69). Μὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ λιμένος ἐξ ἄλλου, πρόκειται νὰ ἐξυπηρετηθῇ καὶ νὰ προαχθῇ ὁ Τουρισμὸς τῆς νήσου, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Νομάρχης θεωρεῖ ὡς «τὴν κυριότεραν πλουτοπαραγωγικὴν πηγὴν διὰ τὴν Νίσυρον, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὁποίου μεγάλως θὰ συμβάλῃ εἰς τὴν Οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ τόπου» (ἐπιστολὴ τοῦ Ν. Χρονικὰ τευχὸς 14).

Πιστεύω ἐπίσης ὅτι οἱ συμπατριῶται μου, εὐχαρίστως θὰ ἔβλεπαν τὴν ἀναβολὴ ἐκτελέσεως ἄλλων ἔργων μικροτέρας σημασίας καὶ τὴν διάθεσιν τῆς δαπάνης ποῦ προορίζεται δι' αὐτὰ διὰ τὸ λιμάνι, τὴν ἀνάγκην τοῦ ὁποίου ἀνέκαθεν θεωροῦν ὡς ἐπιτακτικὴν. Ἡ ἀνέγερσις π.χ. τῆς Δημοτικῆς ἀγορᾶς τὴν δαπάνην τῆς ὁποίας κατὰ τὸν ἀναποκρίτην τῶν Χρονικῶν στη Ρόδο, θὰ διαθέσῃ ὁ Ὄργανισμὸς Δωδεκανησιακῆς Περιουσίας, μοῦ φαίνεται ὅτι μπορεῖ νὰ ἀναβληθῇ ὑπὲρ τοῦ λιμένος δεδομένου μάλιστα ὅτι, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, ἡ Ἀγορὰ δὲν πρόκειται νὰ προσφέρῃ, οὐδὲ καὶ σχετικὴν πρὸς τὴν δαπάνην ἐξυπηρέτησι.

Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῇ, δὲν κρίνω ἄσκοπη καὶ μιὰ ἀπόπειρα γιὰ κάποιαν ἱστορικὴ ἀναδρομὴ στὸ ζήτημα τοῦ λιμανιοῦ, μὲ τὴν ὁποία, ἐξ ὧσων ξέρω, δὲν ἔτυχε νὰ καταπιασθῇ κανένας ἀπὸ τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὰ Νισυριακὰ συμπατριώτας μας. Εἶναι ἱστορικῶς γνωστὸ, πὼς ἡ ἀρχαία πρωτεύουσα τῆς νήσου, ποὺ ὠνομάζετο ἐπίσης Νίσυρος, εὐρίσκετο στὴ θέσι ποὺ βρίσκεται σήμερα τὸ Μανδράκι καὶ ὅτι κατὰ τὸν Στράβωνα εἶχε λιμάνι καὶ ἱερὸ τοῦ Ποσειδῶνος. Μεταγενέστεροι καὶ νεώτεροι συγγραφεῖς ἀναφέρουν ὅτι τὸ λιμάνι αὐτὸ κατεχώσθη, χωρὶς νὰ εἶναι ἐξηκριβωμένο πότε κατεχώσθη καὶ ἀπὸ ποιά αἰτία. Ἐκεῖνο ποὺ εἶναι βέβαιο, εἶναι ὅτι τὸ λιμάνι ἦτο μεγάλο καὶ ἀσφαλὲς καὶ ὅτι χάρις σ' αὐτὸ ἤκμασεν ἡ Νίσυρος ὡς ναυτικὴ νῆσος. Βέβαιο ἐπίσης εἶναι ὅτι τὸ λιμάνι κατεῖχεν ὁλόκληρο τὸν χώρο ποὺ κατέχουν σήμερα οἱ «Λίμνες» καὶ οἱ κῆποι. Ἡ εἰσοδὸς τοῦ εὐρίσκετο πιθανώτατα εἰς σημεῖον μεταξὺ τῶν τοποθεσιῶν τοῦ «Ἀγίου Σάββα» καὶ τοῦ «Λευκαντιοῦ». Ἡ ἀσφάλεια τὴν ὁποία παρεῖχε, συνετέλεσε νὰ πάρῃ ἡ τοποθεσία τὴν ὀνομασίαν Μανδράκι, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ὅμοια ἀσφαλῆ λιμάνια, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ γνωστὰ εἰς ὅλους Μανδράκι τῆς Ρόδου καὶ Κῶ, καὶ ἀπὸ τὴν ὁποία ἐπῆρε τὸ ὄνομα καὶ ἡ κωμόπολις τοῦ Μανδρακίου. Ἡ ἀριστερὰ πλευρὰ τοῦ λιμενοβραχίονος, ἐξετείνεται κατὰ τὴν γνώμην μου ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ὅπου διασώζεται μικρὸ τεῖχος φρουρίου παρὰ τὸ ναῦδριο τοῦ Ἀγίου Σάββα, πρὸς τὰ σπίτια τοῦ Παρθένῃ καὶ μέχρι τοῦ σημείου ποὺ συνεχίζεται τὸ βραχῶδες μέρος, δηλαδὴ μέχρι ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ὁ νέος κοινοτικὸς δρόμος ποὺ ἀνοίχθηκε πρὸς τὸ Νεκροταφεῖον. Ἡ δεξιὰ πλευρὰ τῆς εἰσόδου ἤρχιζε ἀπὸ τὸ σημεῖο ποὺ βρίσκεται σήμερα τὸ σπῖτι τοῦ κ. Ἀντων. Πληθίδῃ παρὰ τὴν πλατεῖαν Γνωμαγόρα καὶ ἐξετείνεται ὡς λιμενοβραχίων μέχρι τὴν «Τάβλαν τοῦ Γυαλοῦ». Προσωπικὰ θυμοῦμαι καλὰ ὅτι κατὰ τὴν θεμελίωσιν τῆς «Ἡλικιωμένης» τοῦ Νικολάου Παπάτσου καὶ τὸ σκάψιμο τῆς στέρνας εὐρέθη προκυμαία, ἀπὸ πληροφορίας δὲ παλαιότερων προκύπτει ὅτι κατὰ τὴν θεμελίωσιν καὶ ἄλλων κτιρίων εὐρέθησαν ἐπίσης ὅμοια κτίσματα καὶ ἄγκυραι. Ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ἡ ὑπομετρικὴ διαφορὰ ποὺ παρουσιάζεται κατὰ τρόπον ἀπότομον στὶς λίμνες καὶ στοὺς κήπους, ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑπαρξιν καὶ κατάχωσιν τοῦ λιμανιοῦ. Μετὰ τὴν ἀχρήστευσιν τοῦ λιμανιοῦ ἐχρησιμοποιήθη σὰν λιμάνι ὁ μικροσκοπικὸς ὅρμος τῆς Τάβλας τοῦ Γυαλοῦ, τὸν ὁποῖο προήσπιζε κατὰ τῶν πειρατῶν καὶ ὁ βράχος τῆς Παναγίας τῆς Σπηλιανῆς καὶ ἀργότερα ἰδίως γιὰ τὰ ἱστιοφόρα ὁ ὅρμος τοῦ Ἀγίου Σάββα.

Ἡ θέσις, ὅπου σήμερον τὸ λιμάνι, ἐπελέγη ἐντὸς τῆς δεκαετίας 1880 - 1890, ἄγνωστον ὅμως κατὰ ποῖον ἀκριβῶς ἔτος. Κατὰ τὰ διασωθέντα ἀπὸ ἀφηγήσεις παλαιότερων συμπατριωτῶν μας, σὲ γενικὴ Συνέλευσιν τῶν κατοίκων, κάποιος Κυριακῆς, ἀπεφασίσθη ὕστερα ἀπὸ πρότασιν τοῦ Γεωργίου Παυλάκη, γαμβροῦ τοῦ τότε Δημάρχου Μανδρακίου Νικολάου Γενᾶ, νὰ κατασκευασθῇ τὸ λιμάνι, στὸ ἐπίνειον τοῦ Ἐμποριοῦ, εἰς τοὺς Πάλους, ὅπου τότε ὑπῆρχον 6 σπῖτια καὶ 1 μαγαζί. Φαίνεται ὅμως ὅτι κατὰ τὴν Συνέλευσιν εἶχαν διχασθῇ αἱ γνώμαι καὶ οἱ πλειοψηφοῦντες ἀπεφάσισαν γιὰ νὰ ἰσχυροποιήσουν τὴν ἀποφασίν των, νὰ μεταβοῦν ἀμέσως εἰς τοὺς Πάλους καὶ νὰ ἀρχίσουν τὴν ἐργασία. Καὶ ἀφοῦ ὀπλίσθησαν μὲ τὰ ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα ἐξεκίνησαν ὅλοι μαζί, συμφωνοῦντες καὶ διαφωνοῦντες. Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου σήμερα τὸ λιμάνι, ὁ ἀείμνηστος Βασίλειος Παπανικολάου, ὁ γνωστὸς ὡς Χαρδαῖος, ἐσταμάτησε τὸ πλῆθος καὶ ὕστερα ἀπὸ ἐμπνευσμένο λόγο, ἔπεισε τοὺς Μανδρακιώτες νὰ θεμελιώσουν τὸ λιμάνι στὴ σημερινή του θέσιν. Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν χρημάτων, ἀπεφασίσθη ἡ σύναψις δανείου ἐκ 500 Λιρῶν Τουρκίας, ὡς προκύπτει ἀπὸ ἐντυπον ὁμολογίας ποὺ διεσώθη. Δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένον ἂν ἐπραγματοποιήθη τὸ δάνειον. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ ὁμολογίαι αὐταὶ δὲν ἐχρησιμοποιήθησαν, διότι εὐρέθησαν ἀσυμπλήρωτοι. Τὸ ἐντυπον τῆς ὁμολογίας περιελάμβανε τὰ ἑξῆς :

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

ΑΡΙΘ. 515

ΔΙΑ ΤΟΝ ΕΝ ΝΙΣΥΡΩ ΛΙΜΕΝΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΗΓΓΥΗΜΕΝΟΥ ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ

ΟΡΟΙ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

Α') Το μετοχικόν δάνειον συνίσταται ἐξ ὁμολογιῶν χιλίων (1000).

Β') Ἐκάστη ὁμολογία τιμᾶται ἡμισείας λίρας Τουρκίας (Λ. Τ. 1/2).

Γ') Κάτοχος ἐκάστης ὁμολογίας θεωρεῖται ὁ φέρων αὐτήν.

Δ') Ἐκάστη ὁμολογία ὑπογράφεται παρὰ τῆς ἐπὶ τούτῳ τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, φέρει δὲ καὶ τὴν σφραγίδα τῆς Κοινότητος κυανήν.

Ε') Αἱ ὁμολογίαι ἀποπληρωθῇσονται μετὰ ὀκτῶ ἐτῶ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἐκάστης μετ' ἐτησίου τόκου ἐξ τοῖς ἑκατὸν (6 %).

ΕΝ ΝΙΣΥΡΩ τῇ 188...

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αἱ ἐργασίαι ἐξετελοῦντο τμηματικὰ καὶ ἀναλόγως τῶν χρημάτων ποῦ ἐξευρίσκοντο. Θεωρεῖται πάντως βέβαιον ὅτι κατὰ τὸ 1889 εἶχε ἤδη κατασκευασθῇ ἓνα μέρος τοῦ λιμενοβραχίου. Κατὰ τὸ 1897, ἀναλαμβάνεται φαίνεται μεγαλύτερη προσπάθεια. Εἰδικὴ ἀσβεστοκάμιнос κτίζεται, ἐκβραχισμοὶ γιὰ τὴν προμήθειαν ὀγκολίθων ἀπὸ τὸν «Ὁξῶ» τοῦ λιμανιοῦ γίνονται καὶ εἰς τὸν Ἅγιον Σάββα κατασκευάζεται τὸ μεγάλο «κασόνι». Ἡ προσπάθεια ὅμως αὕτη, παρὰ τὴ σοβαρὰ δαπάνη ποῦ ἀπήτησε καὶ τὴν ἐπιμέλεια ποῦ κατεβλήθη δὲν ἐτελεσφόρησε. Τὸ «Κασόνι» ἔπρεπε νὰ μεταφερθῇ καὶ νὰ βυθισθῇ εἰς τὴν συνέχεια τοῦ λιμενοβραχίου γιὰ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ νέο του τμήμα. Μεγάλο ὅμως καὶ βαρὺ ὅπως ἦτο, δὲν μποροῦσε νὰ ρυμουλκηθῇ μὲ βάρκες καὶ καΐκια. Τὴν μεταφορὰ αὕτη ἀνέλαβε νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ μικρὸ βαποράκι τῆς γραμμῆς τὸ «Δικελί». Ἐγίνε πράγματι ἡ προετοιμασία ὅλη, δέθηκαν οἱ ἀλυσίδες καὶ τὰ παλαμάρια καὶ τὸ «Κασόνι» ἄρχισε νὰ κυλᾷ ἐπάνω στὰ «φαλάγκια» πρὸς τὴ θάλασσα, πρὸς τὴν ὁποία καὶ προχώρησε ἀρκετά. Ἡ παράδοσις ποῦ διεσώθη λέει ὅτι τὸ «Κασόνι» εἶχε παραφορτωθῇ, ὅτι εἶχε μεγάλο βύθισμα καὶ ὅτι ἐσκάλωσε σὲ κάποια «ξέρα» ἀπὸ τὶς πολλὰς ποῦ ὑπάρχουν. Ὁ καπετάνιος τοῦ «Δικελί» δὲν πρόφθασε νὰ τὸ ἀντιληφθῇ καὶ μὲ τὴν μεγαλύτερη ταχύτητα ποῦ εἶχε τὸ βαπόρι, σπᾶσαν τὰ παλαμάρια καὶ ξέφυγαν οἱ ἀλυσίδες, καὶ διελύθη σχεδὸν τὸ «Κασόνι».

Ἡ προσπάθεια ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸ 1903 καὶ διαρκεῖ ὁλόκληρο τὸ 1904. Ἡ Λιμενικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ Πρόεδρο τὸν Ἰωάννη Φωτιάδη, Ταμία τὸν Γεώργιο Παπαδόπουλο καὶ Γραμματέα - Εἰσπράκτορα τὸν Φίλιππο Ἰ. Φιλίππου ἐργάζεται πυρετωδῶς. Εἰς τὸ Μανδράκι καὶ τὴν Κωνσταντινούπολι διοργανώνονται ἔρανοι, ἑορταὶ καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Δημιουργεῖται ἔτσι μιὰ κατάστασις συναγερμοῦ γιὰ τὸ λιμάνι στὴν ὁποίαν μετέχουν ὅλοι οἱ Νισύριοι. Ὁ Ἄγιος ἐκχωρεῖ στὴν Ἐπιτροπὴ τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττῃ τὸ «Φιλανθρωπικὸ Δικαίωμα», τὸν κυριώτερο δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς πόρους του, κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Μὲ πρωτομάστορα τὸν Ἀποστόλη τοῦ Φιλίππου, εἶχε κατασκευασθῇ καὶ πάλι στὸν Ἅγιον Σάββα τὸ «Κασόνι» ποῦ αὕτῃ τῇ φορᾷ μεταφέρθηκε μ' ἐπιτυχία καὶ μεγάλῳ τὸ λιμενοβραχίονα. Γιὰ τὴ νέα αὕτη ἐργασία, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς χιλιάδες ἡμερομίσθια ποῦ διετέθησαν ἀπὸ τοὺς κατοίκους δωρεάν, ἐξωδεύθησαν καὶ 9.280,75 γρόσια, ποσὸν ἀξιόλογο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη. Ἐκτοτε ἡ προσπάθεια συνεχίζεται, νέα τμήματα προστίθενται καὶ σοβαραὶ ἐργασίαι συντηρήσεως καὶ ἐπισκευῆς γίνονται. Δὲν ἐπέτυχα ὅμως νὰ βρῶ λεπτομερειακὰ στοιχεῖα. Τὰ στοιχεῖα ποῦ προανέφερα καὶ τὰ ὅσα θὰ ἀναφέρω, τὰ ὀφείλω εἰς τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα φιλοτίμως διατηρεῖ ὁ συμπατριώτης μας Φίλιπ-

πος Ἰ. Φιλίππου, τοῦ ὁποίου ἡ συμβολὴ στὰ ἔργα τοῦ λιμανιοῦ καταφαίνεται ὡς συμβολὴ πρωταγωνιστοῦ.

Νέα προσπάθεια καταβάλλεται κατὰ τὸ 1934 ἀπὸ τὸν Λιμενικὸν Σύλλογο εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ ὁποίου μετεῖχαν ὁ κ. Φίλιππος Ἰ. Φιλίππου ὡς Πρόεδρος, ὁ κ. Μιχαὴλ Παπᾶτσος ὡς Ταμίας, ὁ κ. Ἀντώνιος Ράλλης ὡς Γραμματεὺς καὶ οἱ Σύμβουλοι κ.κ. Ἐμμ. Λαμπάδης, Νικόλαος Χιώτης, Μιχαὴλ Ρουσέτος, Ἀντών. Κρητικὸς, Ἀθανάσιος Παργιανὸς καὶ Ἐμμαν. Κωνσταντινίδης. Τὴν ἐπιβλεψὶν τῶν ἐργασιῶν εἶχεν Ἰταλὸς ἐργοδηγός, κατεσκευάσθησαν δὲ 28 μέτρα μήκους νέου λιμενοβραχίονος, μὲ μεγαλύτερον βάθος 5 μέτρων. Σὲ χιλιάδες ἐπὶ ἤλθαν καὶ πάλιν τὰ «νεπέτια», ἡ ἐθελοντικὴ δηλαδὴ ἐργασία, πού προσεφέρθησαν, καὶ σὲ σεβαστὸ ποσὸν πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ ἡ ἀξία τῶν μεταφορῶν ὑλικῶν πού προσέφεραν δωρεὰν οἱ ναυτικοὶ μας. Τὰ μετρητὰ πού διετέθησαν ἔφθασαν τὸ ποσὸν τῶν 40.095 Ἰταλικῶν Φράγκων. Ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν κατὰ τὴν πρώτην ἐκδρομὴν του στὴ Νίσυρο, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1935, ἐξεχώρησε στὸ Λιμενικὸ Σύλλογο τὸ πρὸς αὐτὸν χρέος τοῦ Δήμου, ἀπὸ διάφορες προμήθειές του γιὰ τὰ Λουτρά, ἀπὸ δρχ. 21.000. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ πρὶν ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐνσωμάτωσιν, σοβαρὰς ἐργασίες ἔγιναν γιὰ τὴν ἐπανακατασκευὴ ὁλοκλήρου τοῦ λιμενοβραχίονος, τὸν ὁποῖον εἶχε καταστρέψει σχεδὸν πρωτοφανὲς τρικυμία. Ὁ νέος λιμενοβραχίων ἔχει μεγαλύτερο μῆκος καὶ σὲ ἀρκετὰ σημεία ὑπερδιπλάσιον πλάτος ἀπὸ τὸν παλαιό. Τὴν δαπάνη πού ἀπητήθη, διέθεσαν ἡ ΟΥΝΡΑ ἡ ὁποία καὶ εἶχε διορίσει εἰδικὴ ἐπιτροπὴ. Σχετικὰ στοιχεῖα δὲν βρῆκα εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Δήμου, τὰ δὲ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς εὐρίσκονται ἔκτος τῆς Νισύρου. Εἰς αὐτὰ ἀπόκειται νὰ θελήσουν νὰ συμπληρώσουν τὸ τελευταῖον τμήμα τῆς ἱστορίας τοῦ λιμανιοῦ, πού ἀπετόλμησα.

K. ΜΟΥΡΑΣ

ΤΟ ΕΜΒΑΘΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΟΣ *

Στοῦ Πύργου πάνω τὴν κορυφὴν ἀνάβα.
Ν° ἄβγ' ἡ φωνή σου, χρυσὲ διαλαλητή.
«Μικροί, μεγάλοι, ἐμπρός ! εἰς τὴν Κα-
ράβα»
«Ἐκεῖ τὸ χρέος, τὸ χρέος μᾶς ζητεῖ».

*

(Ἐπωδὸς)

Ἀξίναις, κοπίδια, λoστούς καὶ βαρειά.
Ἀρπάξτε 'ς τοὺς ὄμους καὶ τρέξτε, παιδιά.

*

Τοῦ Ποσειδῶνος ἡ τρίαινα πεσμένη
Ἔχει αἰῶνας πολλοὺς λησμονηθῇ.
Νὰ τὴν ὑψώσετε πάλιν περιμένει
Καὶ ἡ Πατρίς μας μ' αὐτὴν ν' ἀνυψωθῇ.

*

Ἐκεῖ τὴν εἶδα, ἀδέρφια, τὴν Πατρίδα
Κοντὰ 'ς τὴν δόξαν τῶν παλαιῶν καιρῶν

Κι' ἐφόρει κράνος καὶ ἄλουργόν χλαμύδα
Κ' ἐκράτει δοιάκι καὶ σκόταν καὶ φορόν.

*

Τοῦ Γνωμαγόρα τῆς «Εὐανδρίας» μένει,
Ἡ φῆμ' ἀκόμῃ τῆς «Σεβαστῆς» νῆος
Ὅταν ἐκεῖνῃ κατέπλει, ἐστεμμένη
Χρυσοῖς στεφάνοις κι' εὐφῆμει ὁ λαός.

*

Ἐμπρός 'ς τὸ κῆμα πού τρέχει ἀφ' τὰ
πελάγη

Ἡγρωμένον καὶ δέρνει τὴν ἀκτὴν
Βυθίσετε βράχους νὰ ἀπαντᾷ τενάγη
Νὰ λυών' ἀφρισμένον μὲ πλάτην κυφτήν.

*

Ἐκεῖ πελάγον πουλᾶκια διωγμένα
Ἀπὸ ἀνέμους καὶ θάλασσαν σκληρὰν,
Θὰ καταφεύγον νὰ βρῖσκουσι λιμένα
Νὰ βγαίν' ὁ ναύτης φαεινὸς εἰς τὴν ξηρὰν.

* Τὸ ποίημα τοῦτο ἐγγράφη παρὰ τοῦ Ἰω. Λογοθέτη κατὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ λιμενοβραχίονος.

Α Π' Ο,ΤΙ Θ Υ Μ Α Μ Α Ι

- Ἀρχιμηνιά κι' ἀρχιχρονιά, κι' ἀρχὴ καλὸς μας χρόνος.
 Ἀρχὴ πού βγῆκεν ὁ Χριστὸς στὴ Γῆ νὰ περπατήσῃ.
 Ἄνῃς - Βασίλης ἔρχεται ἀπὸ τὴν Καισαρεία.
 Βαστᾶ εἰκόνα καὶ χαρτί, χαρτί καὶ καλαμάρι.
 Τὸ καλαμάρι(ν) ἔγραφε καὶ τὸ χαρτί(ν) ἐμίλα.
 — Βασίλει, πόθεν ἔρχεσαι κι' ἀπότ'θε κατεβαίνεις ;
 — Ἀπὸ τῆς Μάνας μου ἔρχομαι καὶ στὸ σκολεῖο πααίνω.
 — Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῇς, κάτσε νὰ τραγουδήσῃς.
 — Ἐγὼ γράμματα μάθαινα, τραγούδια δὲν ἤξεύρω.
 — Καὶ σὰν ἤξεύρεις γράμματα, πές μας τὴν ἄρφα - βήτα.-
 Καὶ στὸ ραβδί(ν) του κούμπησε νὰ τὴν καλοναρχήσῃ,
 καὶ ξέφυέ(ν) του τὸ χαρτί κι' ἐχύθη τὸ μελάνι,
 καὶ μάλαξε τὰ ροῦχά του τὰ μοσκομυρισμένα,
 ὅπου τοῦ τὰ μοσκάρασιν οἱ πέντε Ἀρχοντοποῦλες,
 τοῦ Πρίγκιπα καὶ τοῦ Ρουὰ καὶ τρεῖς Παπαδοποῦλες.
 Ἀρχοντοποῦλα μπρόαλεν ἀπὸ ψηλὸ παλάτι.
 — Φέρε τα, νιέ, τὰ ροῦχα σου νὰ σοῦ τὰ ξεμοσκάρω,
 νὰ βάλω ἄτθους καὶ σταυρωτούς, πουλιά καὶ χελιδόνια,
 νὰ κελαδοῦνε τὰ πουλιά, νὰ λέν τὰ χελιδόνια.
 Κόρη μαρμαροτράχηλη καὶ καστανομαλλοῦσα,
 ὄντα σ' ἐγέννα μάννα σου τ' ἄδόνια κελαδοῦσαν
 καὶ δυ' ἄστρα ἀπὸ τὸν οὐρανὸ νερὸ σοῦ κουαλοῦσαν.
 Σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ποῦρθαμε, πέτρα νὰ μὴ ραίσι,
 κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χίλια χρόνια νὰ ζήσῃ,
 ποῦχει καὶ γυιὸ στὰ γράμματα, διαβάζει τὸ ψαλτῆρι,
 νὰ τὸν ξιώσῃ ὁ Θεὸς νὰ βάλῃ πετραχῆλι.

Καὶ συνεχίζουν τὰ πουλιά καὶ τὰ χελιδόνια νὰ κελαδοῦν τὰ διάφορα παι-
 νήματα, πού ποικίλουν ἀνάλογα μὲ τὶς περιστάσεις.

Ὅπως βλέπετε, ἀνάμεσα στὶς ἀρχοντοποῦλες ξεχωριστὰ ἀναφέρονται οἱ
 Παπαδοποῦλες. Καὶ στὸ γυιὸ τοῦ νοικοκύρη τοῦ σπιτιοῦ δίδεται ἡ εὐχὴ νὰ φορέ-
 σῃ πετραχῆλι, δηλ. νὰ γίνῃ Παπᾶς. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ στὰ παλιά χρόνια ἡ
 χειροτονία παπᾶ ἦτο κατ' ἐξοχὴ προνόμιο τῶν νοικοκυρόσπιτων. Προσωπι-
 κά θυμᾶμαι ἐπὶ τὰ παπᾶδες στὸ Μανδράκι. Τὸν Παπᾶ - Μαντοῦ, Παπᾶ - Καζαβή,
 Παπᾶ - Γιαλούρη, Παπᾶ - Κωνσταντῇ Μουλλό, Παπᾶ - Γιάννη Παπάτσο,
 Παπᾶ - Ἀποστόλη Φασουλάρη καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτη Κύριλλο Χριστοφό-
 ρου. Μοῦ παραμένει δὲ ἀκόμη καὶ σήμερα ζωηρὴ ἡ ἐντύπωση, ὅταν στὶς μεγάλες
 γιορτὲς ὁ Κύριλλος, πού τοῦ ἄρεσε ἡ μεγαλοπρέπεια, ἐλειτουροῦσε περιστοι-
 χιζόμενος ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς παπᾶδες. Ἀλλὰ καιρὸς νὰ ξαναγυρίσω στὸ
 θέμα μου. Γιὰ τὰ κάλαντα θέλω νὰ σᾶς μιλήσω σήμερα. Ὅχι βέβαια γιὰ νὰ σᾶς
 ἀναπτύξω τὸ ἱστορικὸ καὶ τὴ σημασίαν τοῦ ἐθίμου, ἀλλὰ γιὰ νὰ σᾶς μεταδώσω
 πῶς τὰ ἐβλέπαμε, τὰ παιδιὰ τῆς ἐποχῆς μου. Τότε ἡ αὐστηρότητα τοῦ σπιτιοῦ
 ἦτο μεγαλύτερη, πρᾶγμα πού μᾶς ὑπεχρέωνε νὰ μεζεῦμασθε στὸ σπίτι μὲ τὸ
 σούρουπο. Γι' αὐτὸ τὴν παραμονὴ τῆς πρωτοχρονιάς τὴν ἐβλέπαμε σὰν εὐκαιρία
 πού θὰ μᾶς ἔδιδε τὴ δυνατότητα νὰ παρατείνωμε τὴν παραμονὴ μας ἔξω ἀπὸ τὸ
 σπίτι πέρα ἀπὸ τὴ συνηθισμένη μας ὥρα. Ὑστερα ἡ πρώτη Ἰανουαρίου μᾶς εὐ-
 ρισκε μὲ τὸ σχετικὸ χαρτζιλίκι, καὶ ἔτσι ἀπολαμβάναμε τὶς διάφορες λιχουδιές,
 πού ἀποτελοῦσαν τὴ μόνη μας πρωτοχρονιάτικη χαρά. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρω
 ὅτι, ἐνῶ ὅλες τὶς ἄλλες ἡμέρες τὰ γλυκὰ τῆς ἐγχώριας παραγωγῆς ἔμεναν ἀζήτη-

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΕΜΠΑΙΝΕ ΤΟΥ, ΓΙΑΝΝΗ

Υπό ΔΗΜ. Α. ΣΤΡΙΚΗ

Αυτό που θα σ'ας διηγηθώ δεν είναι παραμύθι, αλλά αληθινή ιστορία που συνέβηκε στο νησί μας εδώ και αρκετά χρόνια. Δεν είμαι τόσο παλιός στα χρόνια, για να σ'ας βεβαιώσω ότι είναι ένατο τοίς ένατο αληθινή, μά' ετσι μου την διηγήθηκαν και μένα.

Πολλές φορές από ένα γεγονός άρπάζομε κάποια φράσι ή κάποια λέξι πού χτυπᾷ παράξενα στ' αὐτί μας ή κάπως φιλοσοφική, και εξακολουθοῦμε να την επαναλαμβάνομε και να την μεταχειριζώμαστε σε ανάλογες περιστάσεις πού μ' αὐτόν τὸν τρόπον μένουν ιστορικές.

Δύο δικοί μας είχαν ἔλθει σε λογομαχία τρομερή πού κόντεψαν να πιαστούν και στὰ χέρια. Για ποιά αἰτία; "Αν ξέρετε εσείς ξέρω και γώ, ἄν και ἤμουνα παρών. Για τὸ τίποτα... περί ὄνου σκιᾶς. Κάποιος ἐκεῖ γύρω φώναζε : «ἐμπαινέ του Γιάννη - ἐμπαινέ του Γιάννη», τὸ ἐπανελάβε πολλές φορές μά' δεν μποροῦσα να καταλάβω γιατί ἔλεγε αὐτὲς τίς λέξεις, «ἐμπαινέ του Γιάννη», ἐνῶ κανένας ἀπ' αὐτοὺς πού μάλλωναν δεν λεγόταν. Γιάννης, και ἔτσι ἀπὸ περιέργεια τὸν πλησίασα και τὸν ἐρώτησα γιατί ἐπανελάβε τόσες φορές τὸ «ἐμπαινέ του Γιάννη» και τέλος μου διηγήθηκε ὅλη τὴν ἱστορία.

Καμμιά φορά σ' ὅλα τὰ χρόνια τῆς Τουρκικῆς σκλαβιάς δεν ἐπεσκέφθηκε κανένας μέγας κυβερνητικός ὑπάλληλος τῆς Ὑψηλῆς Πύλης τῆ Νίσυρο.

Ἐδῶ και ἄρκετὰ χρόνια εἶχε πάει στὴ Ρόδο ἕνας καινούργιος Βαλῆς, ὁ ὁποῖος ἔστειλε «ἱραδὲ» στὸν Πρωτόγερο τοῦ τόπου μας, ὅτι μετὰ δύο μῆνες θὰ πῆγαινε στὴ Νίσυρο ὅπως και στ' ἄλλα νησιά, για να γνωρίσει και να δῇ τὴν καινούργια του ἐπαρχία, συνάμα δὲ ὁ ἱραδὲς ἀνέφερε ὅτι ἤθελε ν' ἀκούση τὰ παράπονα και τὰς ἀπαντήσεις τῶν Νισυρίων (ἂν ἐννοεῖται ὑπῆρχαν τέτοια), γιατί αὐτὸ ἦταν τὸ θέλημα τοῦ Πατισάχ!

Ὁ Δήμαρχος μόλις διάβασε αὐτὰ (ἄγνωστο πῶς κατάρθωσε να τὰ διαβάσει) ἀφοῦ δεν ἤξευρε σκράπ Τούρκικα), ἔμεινε κόκκαλο γιατί δεν ἤξευρε τί θάκαμνε σε μιὰ τέτοια ἐξαιρετικὴ περιστάσι για τὴ Νίσυρο. Ποιὸς θὰ πρωτοστατοῦσε στὴν ὑποδοχὴ τοῦ Βαλῆ; ποιὸς θὰ τὸν προσφωνοῦσε; ποιὸς θὰ ἔκαμνε τὰ παράπονα τοῦ χωριοῦ στὴν ἀφεντιά του, πού κανένας Νισύριος δεν ἤξευρε τὴν Τουρκικὴ; Γι' αὐτό, ὁ κύριος Δήμαρχος βλαστημοῦσε τὴν ὥρα και τὴ στιγμή πού τοῦ κατέβηκε τοῦ Βαλῆ στὸ κεφάλι του να ταραξῇ τὸν τόπο με τὴν ἐπίσκεψή του αὐτῇ. Κάλεσε λοιπὸν τὸ Συμβούλιό του ἀμέσως για να βροῦν τὸν τρόπο, πῶς να τὰ φέρουν βόλτα να παρουσιασθοῦν ἀνάλογα στὸ μέγαλο μουσαφίρη πού θὰ ἐρχότανε.

—Ε, βρὲ παιδιά, εἶντα θὰ κάνομε; αὐτὸ κι' αὐτὸ τρέχει; ἔσπασα τὴν κεφάλη μου, ἀμμέ (δ)ἐν εὐρίσκω τὸν τρόπο, εσείς εἶντα πού λέτε;

τα, τὴν πρωτοχρονιά δεν ἐπρολάμβαναν να ἐτοιμάζουν. Σήμερα τὰ Νισυρόπουλα πὺ εὐτυχισμένα ἀπὸ μᾶς δοκιμάζουν τὴ χαρὰ τῶν παιχνιδιῶν. Χάρις στὴν πρωτοβουλία τῆς Δημοτικῆς Ἀρχῆς και τὴν προθυμία τοῦ Γνωμαγόρα Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, καθὼς και τῶν ἄλλων ὁργανώσεών μας, καθιερώθηκε ἑορτὴ κατὰ τὴν ὁποία μοιράζονται στὰ παιδιὰ παιχνίδια, πού φροντίζει ὁ Γνωμαγὸρας να στέλ- λονται ἐγκαίρως στὴ Νίσυρο. Ἡ προσπάθεια αὐτῇ πού εἶναι τόσο ἀξιέπαινη πρέπει να ἐνισχυθῇ. Ὅλοι μας πρέπει να συμβάλωμε στὴν ἐπιτυχία τῆς. Ἡ προσφορά τῶν παιχνιδιῶν πρέπει να εἶναι γενικὴ, ὥστε να μὴ ἀποτελῇ προνόμιον ἐλαχίστων. Ἀς δώσωμε ὅσο μπορούμε περισσότερη χαρὰ στὸ παιδί. Τὴν ἔχει ἀνάγκη ὅπως και τὴν τροφὴ του.

ΝΙΚΗΤΑΣ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ

*Αρχισαν ὅλοι μαζί νὰ φωνάζουν καὶ νὰ λέν τὶς γνώμες τους καὶ τὶς ιδέες τους. Πέρασαν ἀρκετὲς ὥρες χωρὶς νὰ φθάσουν σὲ κανένα ἀποτέλεσμα. Μέσα στὴ μεγάλη αὐτὴ ἀπόγνωση καὶ τὸ ἀπροχώρητο, ἀκούστηκε ἡ κάποιος νὰ λέγῃ ὅτι ἔπρεπε νὰ στείλουν κάποιον στὴν Πόλι, ἀφοῦ θὰ περνοῦσαν δυὸ μῆνες ὡς ὅτου γίνῃ ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Βαλῆ, γιὰ νὰ μάθῃ τὰ Τούρκικα... Σοφὴ ιδέα!! μπράβο!.. μπράβο!.. κι' ἔτσι λύθηκε ὁ κόμπος. *Ἐτσι ἀποφασίστηκε κ' ἔτσι κι' ἔγινε.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔδωκαν δέκα μετζίτια στὸν ἐκλεκτό τους, τὸν βάλανε στὸ βαπόρι καὶ τράβηξε γιὰ τὴν Πόλι νὰ μάθῃ τὰ Τούρκικα.

*Ἐφθασε ὁ Γιάννης στὴν Πόλι (ἔτσι τὸν ἔλεγαν) μὰ πῶς τᾶφερε ἡ κατάρα κι' ὁ Γιάννης μπερδεψε μὲ κακὴ παρέα καὶ σπατάλησε τὰ μετζίτια ἔδω κι' ἐκεῖ μέσα στὶς ταβέρνες χωρὶς νὰ μάθῃ Τούρκικα, ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς λέξεις καὶ ὡς ἐκ περισσοῦ τὸ «Κάλκ - 'Αγάμ, 'Οτοῦρ - 'Αγάμ» πὺ θὰ πῇ «σῆκω ἀγᾶ μου, κάθισε ἀγᾶ μου».

Μὲ χίλια δυὸ βάσανα γύρισε ὁ Γιάννης στὴ Νίσυρο, τὸ καμάρι τοῦ τόπου! Τὸ ξεφτέρι στὰ Τούρκικα! Τί τιμές... τί παρελάσεις... τί προσφωνήσεις δὲν τοῦκαμαν! ἡ ὑποδοχὴ τοῦ Γιάννη ξεπέρασε καὶ τοῦ Βαλῆ πὺ ἔφθασε καὶ κεῖνος μετὰ δυὸ μέρες.

*Ὅταν πρόβαλε τὸ βαπόρι πὺ κουβαλοῦσε τὸ ὑψηλὸ φορτίο, οἱ πρωτόγεροι καὶ ὅλο τὸ χωριὸ τρέξανε στὸ Γιάννη, τὸ μεγάλο διερμηνέα! πὺ θὰ διερμηνεύε τὶς εὐχαριστίες των στὸ Βαλῆ γιὰ τὴ μεγάλη τιμὴ πὺ τοὺς ἔκαμνε, νὰ τοῦ πῇ τὸ καλῶς ὥρισες καὶ τὰ ρέστα. *Ἐπὶ κεφαλῆς λοιπὸν ὁ Γιάννης, ὁ μεγάλος διερμηνέας, προχωροῦσε κορδωμένος, πὺ στὰ μάτια ὄλων φαινόταν ἕξ ἴσου μεγάλος καὶ τρανός, ὅπως ὁ μουσαφίρης πὺ περίμεναν.

*Ἐφθασε τέλος ἡ ὥρα πὺ ξεμπάρκαρε ὁ Βαλῆς καὶ οἱ Νισύριοι βλέποντας τὸν Γιάννη νὰ κάμῃ τεμενὲ τοῦ Τούρκου καὶ νὰ τοῦ λήῃ στὴ γλῶσσα του τὸ «καλῶς ἦλθες» κρυφογελοῦσαν κάτω ἀπὸ τὰ μουστάκια των καὶ καμάρωναν τὸν Γιάννη γιὰ τὴν ἐξυπνάδα του πὺ

κατάφερε μέσα σὲ λίγες βδομάδες νὰ γίνῃ ξεφτέρι καὶ φωτιὰ μονάχη στὰ τούρκικα.

*Ὁ Βαλῆς μὲ τὴν ἀκολουθίαν του καὶ ὁλόκληρο τὸ χωριὸ ἀπὸ πίσω του τραβήξανε στὸ μοναστήρι ὅπου θὰ γινόταν ἡ ἐπίσημη δεξίωσις καὶ κατόπιν θὰ ὑπόβαλλε τὰ παράπονα τῶν Νισυρίων σ' αὐτὸν ὁ Γιάννης.

.....
*Ὁμορφα - ὁμορφα, λέγει ὁ πρωτόγερος στὸ Γιάννη νὰ τοῦ τὰ πῇ ὅπως τὰ μιλήσαμε, καὶ ἐν τῷ μεταξύ φυσικὰ ὁ Γιάννης τὸν καθυσύχαζε νὰ μένῃ ἡσυχος καὶ κατόπιν τοῦπε νὰ βγοῦν ὅλοι ἀπὸ τὸν ὄντα (δωμάτιον) γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τοῦ μιλήσῃ μόνος μὲ ἡσυχία ὅπως νόμιζε πῶς ἦταν καλύτερα.

Μεῖνανε λοιπὸν ὁ Βαλῆς καὶ ὁ Γιάννης μόνοι τους. *Ὁ Βαλῆς καθόταν ξαπλωμένος στὸ κάθισμά του, ἐνῶ ὁ προστάτης τῶν Νισύρικων δικαίων ξερόβηχε καὶ καθάριζε ἔτσι τὸ λαιμό του γιὰ ν' ἀρχίσῃ νὰ πῇ ἐκεῖνα πὺ τὸν εἶχαν συμβουλένῃ οἱ προὔχοντες, μὰ τί νὰ πῇ; τί σκάμπαζε ἀπὸ Τούρκικα;... *Ἐκεῖνα πὺ πρόφθασε κι' ἔμαθε στὴν Πόλι τᾶβαλε ἀμέσως σ' ἐνέργεια.

—Κάλκ - 'Αγάμ, καὶ σηκώθηκε ὀρθιος ὁ Βαλῆς.

—*Ὁτοῦρ - 'Αγάμ, καὶ κάθισε πάλιν ὁ Βαλῆς.

*Ἐτσι τραβοῦσε κορδόνι. «Κάλκ - 'Αγάμ, 'Οτοῦρ - 'Αγάμ, Κάλκ - 'Αγάμ, 'Οτοῦρ - 'Αγάμ... ὁ Τοῦρκος θύμωσε κι' ἄρχισε νὰ φωνάζῃ καὶ νὰ βρίζῃ, γιὰτὶ νόμιζε πῶς ὁ Γιάννης τὸν κοροΐδευε. Οἱ Νισύριοι πὺ εἶχαν τ' αὐτιά τους στὴν κλειστὴ πόρτα γιὰ ν' ἀκούσουν τί θᾶλεγε ὁ Γιάννης στὸν Τοῦρκο, ὅσο ἄκουγαν τὸ Βαλῆ νὰ φωνάζῃ πὺ ἄγρια καὶ τὸν Γιάννη νὰ τραβᾷ τὸν χαβᾶ του μὲ τὸ «Κάλκ - 'Αγάμ, 'Οτοῦρ - 'Αγάμ» μὲ ὅλη τὴ δύναμί του, τοῦ ἔδιναν ἀπ' ἔξω κουράγιο φωνάζοντές του... «Ἐμπαινέ του Γιάννη... ἔμπαινέ του Γιάννη...» γιὰτὶ νόμιζαν πραγματικὰ πῶς ἤξευρε τί ἔλεγε στὸν Τοῦρκο καὶ ὅτι μάλωνα μαζί του γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ δίκαια τοῦ χωριοῦ.

Παρακάτω, τὸ πῶς ξεμπερδεψε ὁ Γιάννης μὲ τὸν Βαλῆ, παραμένει ἄγνωστο.

ΝΙΣΥΡΟΣ

ΝΙΣΥΡΙΑΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΜΑΝΔΡΑΚΙ.— Μὲ ἔξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἔλαβε χώραν καὶ ἐφέτος ἡ πρωτοχρονιάτικη ἑορτὴ τοῦ παιδιοῦ, ἡ καθιερωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Δημάρχου κ. Γιαλούρη, καθ' ἣν διανεμήθησαν διάφορα δῶρα εἰς 300 περίπου μικρὰ παιδιά τοῦ Μανδρακίου. Ὁ Γνωμαγόρας Ἀθηνῶν καὶ ἡ Πορφυρὶς Ρόδου συνέβαλαν εἰς τὴν ἑορτὴν μὲ τὴν ἀποστολὴν δώρων.

— Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου ἐξελέγη ὁ κ. Μιχ. Μάρτεν.

— Ἀφίκετο ἐνταῦθα ὁ ὑπηρετῶν εἰς τὴν Ὑποδ/σιν Χωρ/κῆς Κῶ συμπατριώτης μας Μοίραρχος κ. Ν. Κοντορίνης, ὁ ὁποῖος καὶ παρέστη εἰς τὴν ὀρκωμοσίαν τῶν νέων ἀνδρῶν τῶν Ταγμάτων Ἐνισχύσεως Χωρ/κῆς (Τ.Ε.Χ.).

— Περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου ἀνεχώρησεν εἰς Κάλυμνον ἔνθα μετετέθη ὁ Εἰρηνοδίκης Νισύρου κ. Παῦλος Μοσχονᾶς. Ὁ κ. Μοσχονᾶς ὑπῆρξεν ἱκανώτατος Δικαστικός, ὠργάνωσε δὲ τὸ Εἰρηνοδικεῖον Νισύρου κατὰ τρόπον ἀληθῶς ὑποδειγματικὸν καὶ ἀξιοζήλευτον. Εἰς τὴν Νίσυρον ὑπηρέτησε δύο περίπου ἔτη.

— Ὁ κ. Ἰωάννης Ἀδ. Χαρτοφύλης, κατετάγη εἰς τὸ Βασιλικὸν Ναυτικὸν ὡς Ἀρχικελευστής Διδάσκαλος, πρωτεύσας εἰς σχετικὸν διαγωνισμόν, ἦδη δὲ ὑπηρετεῖ ὡς Διδάσκαλος εἰς τὴν Σχολὴν Ναυτοπαιδῶν.

— Κατετάγησαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου οἱ κ.κ. Χρήστος Σακελλαρίδης, Χρ. Μαρίνος καὶ Γ. Χατζηνικολάου.

— Κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἑορτῶν ἐδόθησαν ἐπιτυχῶς ἐνταῦθα διάφοροι χοροεσπερίδες ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Προικοδοτήσεως, τῆς Ἑργατικῆς Ἐνώσεως καὶ τοῦ Συλλόγου «Γνωμαγόρας». Ἐπίσης ἡ Ἀγροτολέσχη ἔδωσεν ἐπιτυχῇ θεατρικὴν παράστασιν, αἱ εἰσπράξεις τῆς ὁποίας διετέθησαν εἰς σκοποὺς προικοδοτήσεως ἀπώρων κοριτσιῶν.

— Μὲ ἔξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἔλαβε χώραν εἰς τὸ Σχολεῖον μας ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, περιλαμβάνουσα ἓνα πλούσιον πρόγραμμα ἀπαγγελιῶν καὶ διαλογῶν.

— Ἐξαιρετικῶς ἐπιτυχῆς ὑπῆρξεν ὁ χορὸς τῆς Ἐνώσεως Ἐμποροβιοτεχνῶν καὶ τοῦ Λιμενικοῦ Συλλόγου.

— Ἀφίκετο εἰς τὴν Νῆσον μας ὁ Εἰσαγγελεὺς Κῶ κ. Δημητριάδης δι' ὑπηρεσιακοὺς λόγους.

— Ἐπανήλθεν ἐξ Ἀθηνῶν ὁ Γραμματεὺς τοῦ Εἰρηνοδικείου κ. Μάγγος.

— Ἰδιαίτερος συγκινητικὴ ὑπῆρξεν ἡ χειρονομία τοῦ εἰς Αὐστράλιαν κ. Ἰωάννου Χατζηλῆα ν' ἀποστείλῃ δύο λίρας ὡς κέρασμα πρὸς τοὺς διασκεδάζοντας κατὰ τὴν πατρίδα τῆς Ποταμῆτιδος.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Εὐχαριστῶ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν καὶ τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Ἐπιτροπὰς, τὰς Δημοτικὰς καὶ Κοινοτικὰς Ἀρχάς, τὰς Δημοσίας Ὑπηρεσίας καὶ τὸν Διδασκαλικὸν Σύλλογον, τοὺς Συλλόγους, Ὁργανισμοὺς καὶ Ἐνώσεις ὡς καὶ πάντας τοὺς συμπολίτας, οἱ ὅποιοι συμμετέσχον εἰς τὸ πένθος μου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας τοῦ ἀειμνήστου συζύγου μου Κωνσταντίνου Μαντουδάκη καὶ δι' ἀναλόγων στεφάνων ἐτίμησαν αὐτόν. Ἰδιαίτερος εὐχαριστῶ τὸν Δήμαρχον κ. Γιαλούρη καὶ τὸν κ. Πασχάλην Χριστοφόρου, οἱ ὅποιοι διὰ καταλλήλων λόγων ἐξῆραν τὰς ἀρετὰς καὶ τὸ ἔργον του, ἀναγνωρίσαντες τοιοῦτοτρόπως τὸν ἐκλιπόντα σύζυγόν μου ὡς ἄξιον τῆς Πατρίδος τέκνον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Κ. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗ

ΝΙΚΙΑ

Ὁ ἱατρός μας κ. Ἀλέξανδρος Κουτσοῦκος, διορισμένος ἐνταῦθα βάσει τοῦ Νόμου περὶ Ἀγροτικῶν Ἱατρῶν, ἀνενέωσε τὴν σύμβασίν του, ἡ ὁποία ἔληξε τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον, δι' ἔν εἰσέτι ἔτος ἤτοι διὰ τὸ 1958.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἐγένετο δεκτὸν μὲ ἔκδηλον χαρὰν τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητός μας, οἵτινες περιβάλλον μὲ ἐμπιστοσύνην τὸν κ. Κουτσοῦκον.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰανουαρίου, συνεπληρώθη ἡ κενὴ θέσις Διδασκάλου εἰς τὸ Σχολεῖον μας διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ κ. Αὐγερινοῦ Σταυρῆ ἐκ Ρόδου. Οὗτος διορίσθη ἐνταῦθα προσωρινῶς, διότι ὡς γνωστὸν ἡ κενὴ θέσις ἀνήκει ὀργανικῶς εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Σχολείου μας κ. Γαβριήλ Σακελλαρίδην, ὁ ὁποῖος τυχὼν διετοῦς ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ ὑπηρετῶν ἤδη εἰς τὸ Ἑλληνοαμερικανικὸν Σχολεῖον (Ἀγ. Δημητρίου Ἀστορίας) Νέας Ὠρκῆς, πρόκειται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐνταῦθα θέσιν του ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σχολικοῦ ἔτους.

Τὰ ἐκτελούμενα ἔργα προχωροῦν ἱκανοποιητικῶς. Οὕτω, ἡ κεντρικὴ δόδος τῆς Κοινότητος (ἀπὸ τοῦ Σταθμοῦ μέχρι τῆς Πόρτας) ἔχει ἤδη

τισμεντοστρωθῇ, πρόκειται δὲ νὰ ἐπιστρωθοῦν καὶ ἄλλα κεντρικὰ ὁδοὶ ἐν συνεχείᾳ.

Συνεχίζονται αἱ ἐργασίαι διανοίξεως τῆς ἀμαξητῆς ὁδοῦ ἀπὸ Νικιά εἰς Αὐλάκι καὶ προχωροῦν μὲ γοργὸν ρυθμὸν μέχρις ἐξαντλήσεως τοῦ διατεθέντος σχετικοῦ κονδυλίου. Ἦδη ἔφθασαν εἰς τὴν περιοχὴν «Καλολιᾶς».

Ἦρξαν ἐπίσης αἱ σχετικαὶ προεργασίαι καὶ ἀναμένεται νὰ χυθῇ ἐντὸς τοῦ Μαρτίου ἡ πλάκα εἰς τὸ ἀνεγειρόμενον νέον Διδακτήριόν μας.

Πρωτοβουλία τῆς Κοινότητος, ἐκομίσθησαν ὑπὸ τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβούλου κ. Ἰακ. Χαρτοφύλης, διάφορα καλλωπιστικὰ δενδρύλλια ἐκ τοῦ φυτωρίου Κῶ καὶ ἐφυτεύθησαν εἰς τὰ καταλλήλοτερα σημεία τῶν ὁδῶν καὶ πλατειῶν τῆς Κοινότητος, καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἀμαξητῆς ὁδοῦ εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς χιλιομέτρου.

Ὑπὸ τοῦ Ὁργανισμοῦ Διαχειρίσεως Ἀκινήτου Περιουσίας τοῦ Δημοσίου ἐν Δωδεκανήσῳ (Ο.Δ.Α.Π.Δ.Δ.) ἐνεκρίθη πίστωσις ἐκ 50.000 δραμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς προγραμματισθείσης δευτέρας κοινοτικῆς ὕδατοδεξαμενῆς.

Οὐδεμία ἐν τούτοις ἐνεκρίθη εἰσέτι πίστωσις ὑπὸ τῆς Νομαρχίας διὰ τὴν συνέχισιν καὶ ἀποπεράτωσιν τοῦ Διδακτηρίου μας, οὕτω δὲ μετὰ τὴν ἐξαντλήσιν τοῦ διατεθέντος ποσοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἐν Ἀμερικῇ Συλλόγου μας, ὡχί ἐνδεχόμενον νὰ βραδύνῃ ἡ ἀποπεράτωσις ἐὰν οἱ Κοινοτικοὶ παράγοντες δὲν ἐνεργήσουν τὰ δέοντα καὶ ἐὰν ἡ Νομαρχία δὲν κατορθώσῃ νὰ ἐγκρίνῃ σχετικὴν πίστωσιν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1958.

Αἱ ἰδιωτικαὶ ἠλεκτρικαὶ ἐγκαταστάσεις αὐξάνονται ἱκανοποιητικῶς. Μέχρι στιγμῆς περίπου 45 οἰκίαι καὶ τὰ καφενεῖα ἔχουν ἐγκαταστάσεις καὶ κανονικὴν παροχὴν ρεύματος. Πρόκειται συντόμως νὰ ἠλεκτροφωτισθῇ καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Μὲ τὴν καθιερωμένην παράδοσιν ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἐπιτυχῶς ἡ ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τὸ Σχολεῖον μας. Ἀξίζουσιν συγχαρητήρια εἰς τοὺς Διδασκάλους καὶ τοὺς μικροὺς μαθητὰς διὰ τὸ ὅλον πρόγραμμα τοῦ ἑορτασμοῦ.

Κοινωνικὰ Νέα :

— Ἀνεχώρησαν εἰς Αὐστραλίαν αἱ Δίδες Ζυμπουλιὰ Π. Διακοβασίλη καὶ Ζυμπουλιὰ Κ. Διακοβασίλη.

— Ἐπίσης ἀνεχώρησαν εἰς Ἀμερικὴν ὁ κ. Ἀντ. Κ. Χαρτοφύλης καὶ ὁ κ. Μιλτιάδης Κόκκινος.

— Ἐπανήλθον ἐξ Ἀθηνῶν ἡ κυρία Κουτσούκου-Ἰατροῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς Δίς Ἄννα Φαμέλη.

— Ὁ κ. Κων/νος Π. Μαστρομιχάλης καὶ ἡ Δίς Μαρία Καρβουνῆ ἔδωσαν ὑπόσχονιν γάμον.

— Ἡ κυρία Ἀντωνίου Ζαχαριάδῃ ἐγέννησεν αἰσιῶς ἀγοράκι.

Ρόδος

Ὁ Νισυριακὸς Σύλλογος Ρόδου ἢ «ΠΟΡΦΥΡΙΣ», ἀνταποκρινόμενος εἰς τοὺς φιланθρωπικοὺς σκοποὺς του, περιέβαλε κατὰ τὸ δάστημα τῶν ἑορτῶν τοῦ Νέου Ἑτους ἱκανὸν ἀριθμὸν συμπατριωτῶν μας. Ἐπίσης ἀπέστειλε διάφορα δῶρα καὶ παιδικὰ παιχνίδια, ἐνισχύων τὴν καθιερωθεῖσαν ἐν Μανδρακίῳ Νισύρου «Ἑορτὴν τοῦ Παιδιοῦ» ὑπὸ τοῦ κ. Δημάρχου κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Πρωτοχρονιάς.

Ὁ ἐν λόγῳ Σύλλογος, συμβάλλων τὰ μέγιστα εἰς τὴν προσπάθειαν τουριστικῆς προβολῆς καὶ διαφημίσεως τῆς ἰδιαίτερας Πατρίδος Νισύρου, εἶχε τὴν λαμπρὰν πρωτοβουλίαν ἐκτυπώσεως καὶ μεγενθύσεως φωτογραφιῶν τῶν κυριωτέρων ἐνδιαφερόντων τοπιῶν τῆς Νισύρου καὶ διανομῆς αὐτῶν εἰς τὰ Ξενοδοχεῖα, Πρακτορεῖα καὶ διάφορα Τουριστικὰ Γραφεῖα τῆς Ρόδου.

Ἦδη ἐτοιμάζει τὴν ἔκδοσιν διαφημιστικοῦ ἁλμπουμ μὲ τοπία καὶ θέματα Νισυριακά, διὰ τὸ ὅποιον καὶ ἐκδηλοῦται ἀπὸ τοῦδε ἐξαιρετικὸν τὸ ἐνδιαφέρον πολλῶν ἀποδήμων συμπατριωτῶν μας εἰς Αὐστραλίαν καὶ Ἀμερικὴν.

Κοινωνικὴ Ζωή.

Τὸν Ἰανουάριον ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Δίδος Σοφίας Καρπαθάκη μετὰ τοῦ κ. Γαβριήλ Λαππᾶ ἐκ Κῶ. Ἐπίσης, τοῦ κ. Νίκου Παριανοῦ μετὰ τῆς Δίδος Μαρίας Βλαστάρη.

Ὁ κ. Τάκης Καρπαθάκης ἐκ Μανδρακίου καὶ ἡ Δίς Ἀννούλα Μ. Πασχαλίδου ἐκ Νικιῶν, ἐμνηστεύθησαν. Θερμότατα συγχαρητήρια πρὸς δλους.

ἈΘΗΝΑΙ

— Ἐκυκλοφόρησεν εἰς δευτέραν ὀγκώδη ἔκδοσιν ἐπιμνημόνεον ἡ Ἐξομολογητικὴ τοῦ Σεβασμιωτάτου Κῶ κ.κ. Ἐμμανουήλ. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο θεωρεῖται μετὰ τῶν Θεολογικῶν κύκλων ὡς σπουδαιότατη συμβολὴ εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς ἐξομολογητικῆς.

— Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ μεσολαβήσει τοῦ κ. Μούρα ἀποστέλλονται εἰς τὰ Δημ. Σχολεῖα Νισύρου διάφορα ὄργανα ἐποπτικῆς διδασκαλίας.

— Ὁ κ. Κ. Μούρας, Πρόεδρος τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Περιδικιοῦ μας παραμένει εἰσέτι οἰκουγῶν, τῆς ὑγείας του βελτιουμένης σταθερῶς.

— Ὁ συμπατριώτης μας κ. Ἀντώνιος Πληθίδης Δικηγόρος ἐξελέγη Πρόεδρος τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου Κῶ.

— Μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν ἔλαβον χώραν αἱ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ Συλλόγου ΓΝΩΜΑΓΟΡΑ — Ἀθηνῶν, τὸσον ἡ ἑορτὴ τῆς Πίττας, ὅσον καὶ ὁ ἐτήσιος χορὸς τὴν 13 Φεβρουαρίου ἔ.ε. εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ΑΚΡΟΠΟΛ ΠΑΛΛΑΣ.

— Καὶ ὁ χορὸς τοῦ Συλλόγου «Π. ΘΕΡΜΙΑΝΗ» Ἀθηνῶν, ὁ ὅποιος ἐδόθη τὴν Φεβρουα-

ρίου ἐ.ἔ. εἰς τὸν ἐν Καλλιθέᾳ Κέντρον Κωνσταντινοπολιτῶν, ἐσημείωσεν ἐπίσης ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν.

— Ὁ κ. Σταύρος Κέντρης, Ἐφ. Ἀξιωματικὸς μετετέθη καὶ ὑπηρετεῖ ἤδη εἰς τὸ Κ.Ε.Ν. Κορίνθου.

— Ὁ κ. Ἡλίας Τριανταφύλλου κατετάγη εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ. — Ἀφίκετο ἐκ Νισύρου ὁ κ. Ἰωάννης Πασχαλάκης, Ἀντιπρόεδρος τοῦ Γνωμαγόρου Νισύρου.

Ἀνεχώρησε διὰ Νίσυρον ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Σακελλαρίδης, Φοιτητής.

— Ἡ σύζυγος τοῦ συμπατριώτου μας κ. Διονυσίου Ἰωαννίδη, κυρία Τούλα Δανάλη-Ἰωαννίδη — Ἰατρός, ἔτεκεν ἀγοράκι. Συγχαρητήρια εἰς τοὺς εὐτυχεῖς γονεῖς.

— Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ ἱατροῦ Μιχαὴλ Πασχαλίδου ἐκ Νικιῶν. Ὁ αἰμυνηστος Πασχαλίδης ἐσπούδασεν ἱατρικὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, ἐξήσκησε δὲ ταύτην μέχρι τοῦ θανάτου του εἰς Κωνσταντινούπολιν διακρινόμενος μεταξὺ τοῦ ἐκεῖ Ἑλληνισμοῦ.

— Τὴν 27 Ἰανουαρίου ἀπεβίωσε καὶ ἐκηδεύθη τὴν ἐπομένην ἡ συμπατριώτης μας Εἰρήνη Β. Κοντομανῶλη, τὸ γένος Βαγκανῆ.

— Ὁ κ. Ἡρακλῆς Ἀρβανίτης καὶ ἡ σύζυγός του Ματίνα τὸ γένος Κοντομανῶλη, προσέφεραν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Σύλλογον «ΑΓ. ΘΕΟΛΟΓΟΝ» τὸ ποσὸν τῶν 150 δραχμῶν εἰς μνήμην Εἰρήνης Κοντομανῶλη, ἀντὶ στεφάνου.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ

— Ἡ ἐνταῦθα Νισυριακὴ ὀργάνωσις Γυναικῶν ἢ «ΧΑΡΑΥΓΗ» ἔχει παρουσιάσει πλουσίαν δράσιν εἰς διαφόρους τομεῖς, κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα. Οὕτω ἐπραγματοποίησε τὴν «ἐορτὴν τοῦ παιδιοῦ» εἰς τὴν Νισυριακὴν Λέσχην καθ' ἣν διενεμήθησαν πλούσια δῶρα εἰς τὰ μικρὰ Νισυρόπουλα τῆς Νέας Ὑόρκης, ἐπίσης δὲ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ ἄλλα Σωματεῖα μας, ὠργάνωσε μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν τὴν ἐορτὴν τῆς Βασιλοπρωτίας, μέσα εἰς μίαν εὐχάριστον πατριωτικὴν ἀτμόσφαιραν καὶ γενικὴν εὐθυμίαν.

Κοινωνικά Νέα :

— Τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἀφίκοντο οἱ συμπατριῶται μας κ. Νικήτας Γιαννίδης μετὰ τῆς συζύγου του, κ. Νικολ. Π. Σακελλαρίδης, κ. Παναγ. Σιδέρης, ἢ κ. Κατίνα Μ. Λαζάρου τὸ γένος Ι. Μακρυγιάννη.

— Ἐπίσης ἀφίχθη ἐκ Κων/λεως ὁ συμπατριώτης μας Ἀρχιμανδρίτης κ. Αἰμιλιανὸς Τσιρπανλῆς, φοιτῶν ἤδη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Boston ἔνθα παρακολουθεῖ Θεολογικά μαθήματα. Τοῦ εὐχόμεθα πλήρη ἐπιτυχίαν.

— Τὸν Ἰανουάριον ἀφίκετο ὁ κ. Ἀντώνιος Καφετζιδάκης.

— Ἡ ἐξ Αἰγύπτου συμπατριώτης μας Δίς Πολυξένη Οἰκονομάκη, κόρη τοῦ κ. Εὐελπίδου Οἰκονομάκη, παρακολουθοῦσα μαθήματα βιολογίας ἐνταῦθα,

ἤρριστευσε κατὰ τὰς ἐξετάσεις πρώτου ἐξαμήνου. Συγχαρητήρια.

— Ἡ κ. Ντούλα Ι. Γιαννακοῦ ἔτεκεν ἀγοράκι. Ἡ κ. Ἄννα Ι. Χαρτοφύλη ἔτεκε κοριτσάκι. Ἡ κ. Μαρία Α. Γεωργάκη ἔτεκεν ἀγοράκι. Ἡ κ. Ὀλυμπία Ι. Πληθίδου ἔτεκε κοριτσάκι. Νὰ τοὺς ζήσουν.

— Ἐβαπτίσθη τὸ ἀγοράκι τοῦ κ. Νικ. Κατινᾶ μετὰ ἀναδόχους τοὺς κ.κ. Ράλλην καὶ Γ. Φωτιάδην.

— Ὁ κ. Νικόλαος Δ. Παπαγιαννάκης καὶ ἡ Δίς Ντίντα Παπαδοπούλου ἐμνηστεύθησαν. Ὁ κ. Παντελῆς Ι. Καραγεωργίου καὶ ἡ Δίς Πόπη Σκουλλῆ ἐμνηστεύθησαν. Συγχαρητήρια εἰς ὅλους.

— Κατὰ τὸ τελευταῖον διάστημα ἡ ἐνταῦθα παροικία μας ἐθρήνησε τὸν θάνατον τῶν κάτωθι Μελῶν τῆς:

Κων/νου Π. Μουλλοῦ, Γεωργίου Μ. Μουλλοῦ, Παντελῆ Ν. Πασχαλίδου, Ἰωάννου Παπαγιαννάκη, Μιχαὴλ Π. Σακελλαρίδου, Γεωργίου Ἀλεξ. Σαρρῆ, Κων/νου Β. Κυπραίου, Μαρίας Κ. Σκάρου καὶ Μαρίας Παπαμιχαὴλ τὸ γένος Οἰκονομίδου.

— Εἰς New Port Βιργινίας ἀπεβίωσεν ὁ συμπατριώτης μας Παναγιώτης Εὐδ. Βότσης καὶ εἰς τὸ Μαϊάμι Φλωρίδος ὁ Ἀχιλλεὺς Ζαπέτης. Ἄς εἶναι αἰωνία ἡ μνήμη των.

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΕΠΑΡΧΟΥ ΚΩ - ΝΙΣΥΡΟΥ κ. ΓΕΩΡΓ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Ληξάσης τῆς θητείας μου ὡς Ἐπαρχοῦ Κω, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀπευθύνω πρὸς ὅλους ἀνεξαιρέτως τοὺς κατοικοῦντας τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν καὶ νὰ εὐχαριστήσω ὅλους ἐκείνους, οἵτινες με ἐβοήθησαν εἰς τὸ ἔργον μου. Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περιόδον τῆς ὑπηρεσίας μου διέθεσα ὅλην μου τὴν δραστηριότητα, τὴν προθυμίαν καὶ τὴν καλὴν θέλησιν διὰ τὴν ἐξυτηρήσιν Σας. Μὲ πνεῦμα κατανόησεως καὶ ἰσοπολιτείας προσεπάθησα νὰ ἐπιτελέσω τὸ πολὺμοχθον ἔργον μου καὶ αἰσθάνομαι τὴν συνειδήσιν μου ἡρεμον, ὅτι οὐδένα ἠδίκησα ἐν τῇ ἐνασχέσει τῶν καθηκόντων μου, ἐὰν δὲ ἐσημειώθησαν δυσχερεσκέαι τινες ἢ παραλείψεις, αὐταὶ δεόν νὰ ἀποδοθοῦν εἰς ἀντικειμενικά αἷτια.

Ποῖον τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον μου, ἀφῆνω εἰς Ὑμᾶς νὰ κρίνετε. Τὸ ἔργον τῆς ἀνασυνγκροτήσεως τῆς Ἐπαρχίας ταύτης εἶναι μακρῶς πνοῆς καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ συνεχισθῇ μετὰ τὸν αὐτὸν καὶ γοργότερον ρυθμὸν ἀπὸ τοὺς διαδόχους μου.

Θὰ διατηρήσω γλυκεῖαν καὶ εὐγνώμονα τὴν ἀνὰ μνησιν τῶν εὐγενῶν σας αἰσθημάτων σεβασμοῦ, ἐκτιμήσεως, φιλίας καὶ φιλοξενίας, ἀπὸ δείγματα πολιτισμένων ἀνθρώπων καὶ θὰ εἶμαι πάντοτε εἰς τὴν διάθεσιν σας, εἰς ὅ, τι θὰ δύναμαι νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσω.

Ἀποχαιρετῶν ὑμᾶς, εὐχομαι εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ ὥραιαν σας Ἐπαρχίαν καὶ εἰς τὸν καθένα ἀτομικῶς, πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ πρόδοον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ Κ. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗ

Ἄντι γιὰ νεκρολούλουδα νὰ τοῦ φερνα στὸν τάφο,
 κι ἀντί κι ἐγὼ σὰν συγγενῆς νὰ ἔλαιγα στὴν θανή του,
 παίρνω μελάνι καὶ χαρτί. Δυὸ λόγια ἀπλᾶ τοῦ γράφω
 κι ἴσως σ' αὐτὰ νὰ βρίσκεται ὁλόκληρ' ἡ ζωὴ του.

Σὰν φωτεινὸ μετέωρο ποὺ χάνεται καὶ σβηθῆται
 ἀφίνοντας ξοπίσω του τὰ φωτερὰ του ἔχνη
 ἔτσι καὶ κείνου ἡ ζωὴ στίς πράξεις της μετριέται
 κι εἶναι τὸ ἔργο μάρτυρας τὸν ἄνδρα γιὰ νὰ δείχνη.

Ψηλὰ ὡς τὰ μεσοῦρανα πόθους κι ἰδέες πλάθει
 ἡ καλωσύνη κι ἡ ἀνθρωπιὰ βαδίζουνε ἀντάμα,
 μὲ τὴν ἀγάπη ἀπέραντη ὡς τῆς καρδιάς τὰ βάθη,
 ποὺ φέρνει ἄνεση, χαρά, καὶ στὸ νησί τὸ θάμα.

Στὸ ἔλα-καλωσόρισες, στὸ πάαινε-ἀντίο
 ἡ Πύλη ἡ ἐπίσημη στὸ ἔμπα τοῦ νησιοῦ μας
 μὰ καὶ τὸ ἀνεπίσημο κι ἀλάνθαστο Ἀρχεῖο
 παλῆς Νισύριος «ριζωμῖος» ὅπου κρατᾷ τὸν νοῦ μας.

Εἰς τὸ ποτῆρι ὁ σύντροφος, μ' ὅλο τὸν κόσμο πίνει
 καὶ στὴ δουλειὰ καὶ στὴ μιλιὰ πάντα του μάνι-μάνι·
 μὲ τὸν δικό του Τουρισμὸ τὴν προπορεία δίνει,
 καὶ στέκεται μεράκι του τὸ δόλιο τὸ λιμάνι.

Τώρα ὁ βράχος τοῦ νησιοῦ σὰν δένδρο ἔερριζώθη·
 δὲν ἄντεξε κι ἀπόγειρε στῆς χειμωνιάς τὴ μπόρα.
 Στὸ Χρόνο τὸν ἀλύπητο μικρὸς καθένας νοιώθει,
 ὥσπου μᾶς παίρνει μακρὰ στῆς γαληνιάς τὴ χώρα.

K.E. ΜΑΝΤΟΥΔΑΚΗΣ

*

Ν Ο Σ Τ Α Λ Γ Ι Α

(Πρὶν πολλὰ χρόνια ἀπὸ τὰ ξένα)

Μέσ' στοῦ Αἰγαίου τὰ νησιὰ
 σὰν διαμάντι ξεχωρίζεις.
 Θεία λάμψι, μαγεῖα κι εὐμορφιά
 γλυκεῖά μας Νίσυρος, σκορπίζεις.

Τόσον καιρὸ ποὺ ἔζησα μακρὰ,
 τόσον καιρὸ ποὺ πέρασα 'ς τὰ ξένα,
 κάθε στιγμή ὁ νοῦς μου κι ἡ καρδιά
 πάντοτε ῥωτούσανε γιὰ Σένα.

Πόση χαρὰ θὰ νοιώσω 'ς τὴν καρδιά
 σὰν πατήσω τ' ἀγαπητόν σου χῶμα,
 ἐκεῖ ὅπου χαρούμενοι ἐζούσαμε
 πρὶν νὰ ξεητευθοῦμε ἀκόμα.

Βαθεῖα, βαθεῖα ἔκρυβα μιὰ ἐλπίδα
 μιὰ μοναχὴ περιμένα χαρά,
 νὰ Σὲ ἰδῶ ἀκόμη μιὰ φορά,
 γλυκεῖα, ἀγαπημένη μου Πατρίδα.

Ἐδῶ ποὺ τὴν ἡμέρα πρωτοεῖδα,
 ποὺ τόση εὐτυχία Σοῦ χρεωστῶ,
 ἐδῶ 'ς τὰ χῶματά Σου θέλω νὰ θαφτῶ,
 γλυκεῖα, ἀγαπημένη μου Πατρίδα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΒΑΡΚΑΝΗΣ

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΑ ΒΑΣΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

ΘΕΟΧ. Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗ

Έχει γραφή κι' άλλοτε πώς ή Νίσυρος εμφανίζει σήμερα την πιό παράξενη εικόνα αντίθεσως. Από την μία, όλόκληρη Κοσμογονία συντελείται εκεί σέ έργα εκπόλιτισμού και προόδου, ένω άπ' την άλλη ό μινώταυρος τής μεταναστεύσεως άπειλεί νά την άπορφάνεψη σέ βαθμό άνησυχητικό.

Πάσχει άπό έλλειψι ανθρώπων ή Νίσυρος. Ούτε δύο χιλιάδες (2000) δέν είναι πιά οι κάτοικοί της. Φύγαν μεμονωμένα άτομα, ξεριζώθηκαν οικογένειες όλόκληρες. Στελέχη και παράγοντες την άφησαν. Τής λείπουν τά νειάτα, ή ικμάδα και ή ζωή ένός Νησιού.

Πρέπει όμως νά σκεφτώμαστε ρεαλιστικά. Όταν οι βιοτικές άνάγκες επιβάλλουν, τό ένστικτο αυτοσυντηρήσεως και διακρίσεως ώθει, ό καθένας δικαιούται ν' άναζητήσει ένα καλύτερο μέλλον, για τόν έαυτό του και τό σπίτι του. Είναι περίπου τότε ή μετανάστευσις «μιά κάποια λύσις» όπως θάλεγε κι' ό Καβάφης. Άλλά, τό λυπηρόν είναι πώς έδω δέν έχομε μία φυσιολογική έξοδο του πληθυσμού, μά ένα φαινόμενο τρομερά παθολογικό και άπαισιόδοξο.

Δέν φτάνουν βέβαια οι άνησυχίες μας μέχρις εκείνων πού προφητεύουν όλόκληρωτική εγκατάλειψη του Νησιού· αυτό είναι ουτοπία. Όμως οι φόβοι μας εκφράζονται στην πρόβλεψη πώς όπως πάμε, σίγουρα σέ κάμποσα χρόνια οι αυτόχθονες Νισύριοι θάναί λιγώτεροι άπ' τους νέους άποίκους του Νησιού πού πρόθυμα έρχονται άπό τά γύρω, άν και αυτό έχη την ευεργετική του επίδρασι, γιατί μάς φέρνει καινούργιο αίμα και έξουδετερώνει την φυλετική έξασθένησι πού είναι μοιραία συνέπεια των κλειστών γάμων μεταξύ περιωρισμένου κύκλου προσώπων και οικογενειών.

Μπροστά στην όρμη του μεταναστευτικού κύματος, πού γέννησε ένα μεγάλο πρόβλημα στην Νίσυρο, καμμιά δύναμις δέν στάθηκε ακόμα σαν ό άποτελεσματικός κυματοθραύστης. Κάποτε όμως θά χρειασθί ν' άποχωρισθούμε όλοι την

μακαριότητα πού μάς συντροφεύει και νά πάρουμε σαφή και υπεύθυνη θέσι άπέναντι στα πράγματα.

Σύμπτωμα χαρμόσυνο για την περίπτωση, ή πανθομολογούμενη φιλοπατρία του Νισύριου και κάτι έλπιδοφόρα μηνύματα πώς πολλοί συμπατριώτες άπό την Άμερική επιστρέφουν στο Νησί για εγκατάστασι, όπως τό σκέπτονται κι' άλλοι, άφου πάρουν την σύνταξί τους.

Παράλληλα, ή συμβολή των «ΝΙΣΥΡΙΑΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ», πού στην αντιμετώπισι των προβλημάτων τής Νισύρου, παίρνουν πάντα την όρθή άποψι και ακολουθούν προσγειωμένη πολιτική, δικαιολογεί βάσιμες έλπίδες για ένα θετικό άποτέλεσμα· μία καρποφορία μελλοντική.

Όποσδήποτε πάντως, δέν είναι καθόλου εύκολο νά πάρης μονόπλευρα την άρνητική ή την θετική θέσι μπροστά στο όξυ πρόβλημα πού δημιουργεί τό ομαδικό φευγιό και τό οικογενειακό ξεριζώμα. Πόσο όμως είναι καταστρεπτικό για τό Νησί, τό άντιλαμβάνεσαι εύκολα άν σκεφθής πώς ή σχετική οικονομική ευχέρεια πού έχουν σήμερα αρκετές οικογένειες, με την ευεργετική της επίδρασι στην οικονομική και γενικότερα την κοινωνική ζωή τής Νισύρου, δέν θά ύπήρχε, άν τους οικογενειάρχες πού φύγαν στα ξένα, ακολουθούσαν σύσσωμες οι οικογένειές τους.

Έκείνο πού επιβάλλεται είναι νά βρεθί ό τρόπος, όχι πιά νά συγκρατηθί τό ρεύμα τής φυγής—γιατί πολυ λίγοι θά περιφρουούσαν μίαν ευκαιρία μεταναστεύσεως στην Άμερική ή εγκαταστάσεως στην Άθήνα, μπροστά σ' όποιαδήποτε τακτοποίησί τους πάνω στη Νίσυρο—μά νά βελτιωθί σταθερά ή θέσις εκείνων πού άναγκαστικά θά είναι οι κάτοικοι του Νησιού. Αυτό θά επιτευχθί, όσο γίνεται, με μία τακτική και συστηματική άπασχόλησι των κατοίκων, πού ασφαλώς θά έχη σαν φυσικό επακόλουθο την δημιουργία ένός παγίου εισοδήματος.

Με πληθυσμό περισσότερο, θάταν

ἴσως ἀστεῖο νὰ μιλήσουμε γιὰ δυνατὴ ἐπάρκεια τῆς Νισύρου νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ καὶ νὰ τὸν διαθρέψῃ. Σήμερα ὅμως ποὺ λιγόστεψε τόσο ὁ πληθυσμός, μπορεῖ νὰ γίνεταί τέτοια συζήτησις καὶ σκέψις. Γιατὶ δὲν νομίζω πὼς θὰ διαφωνήσῃ κανεὶς ὅτι, δὲν εἶναι καθόλου εὐχάριστο καὶ ἐνθαρρυντικὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ τσέπη ἔχει λεφτὰ καὶ ὁ ἔμπορος ξεπληρώνεται ὅταν ἔλθουν δολλάρια τῆς Ἑμερικῆς ἢ λίρες τῆς Αὐστραλίας. Ὃταν τεθοῦν σὲ κίνησι ἡ αὐτενέργεια καὶ ἡ πρωτοβουλία, ὅταν μεταδοθῇ τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας, τότε θὰ γεννηθῇ τὸ κέφι καὶ ἡ ὀρεξις, ἀφοῦ ἓνα ἱκανοποιητικὸ εἰσόδημα θὰ ἔρχεται σὰν ἀμοιβὴ τῶν κόπων καὶ τοῦ ἰδρώτα.

Σήμερα ὁ τεχνικὸς ἐξοπλισμὸς τῆς Νισύρου ξεπερνᾷ κάθε προσδοκία. Ὁλοκληρωμένο πιά τὸ δίκτυο ἠλεκτοφωτισμοῦ, ὅλη ἡ Νίσυρος (Μανδράκι, Ἑμποριὸς Πάλοι, Νικιά) ἔχουν τώρα ἠλεκτρικὸ ρεῦμα. Τὸ παγοποιεῖο ἔδωσε τὰ ἀγαθὰ του τὸ περασμένο καλοκαίρι τοῦ 1957. Μιά μεγάλη δεξαμενὴ κτίζεται γιὰ τὶς ἀνάγκες του. Κοντὰ σ' αὐτά, πολλὰ ἄλλα ἐξωραϊστικά καὶ κοινωφελῆ ἔργα πλουτίζουν καὶ ὁμορφαίνουν τὸ Νησί μας.

Χωρὶς νᾶχω ἀντίρρηση ὅτι ὅλα τοῦτα, σὲ ὑστάτη ἀνάλυσι εἶναι ἔργα παραγωγικὰ (ἀφοῦ ἐξουδετερώνουν τὴν ἀνεργία καὶ συντηροῦν τὶς ἐργατικὰς δυνάμεις), ἐν τούτοις εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σημειώσω τὴν ἀπουσία ἔργων καθαυτὸ παραγωγικῶν, μὲ ἐλάχιστες μόνο ἐξαιρέσεις.

Μελετώντας τὴν σημερινὴ πραγματικότητα καὶ τὴν κατάστασι τῆς Νισύρου, δύο τομεῖς θὰ ἀπορροφήσουν τὴν προσοχή σου καὶ θὰ σὲ ὑποχρεώσουν ν' ἀποφανθῇς κατηγορηματικὰ πὼς εἶναι οἱ μόνοι, ποὺ ἂν ἀξιοποιηθοῦν, θὰ δημιουργήσουν τὶς ἀπαραίτητες οἰκονομικὰς συνθήκες, οἱ ὁποῖες θ' ἀπαλλάξουν τὸν Νισύριο —τὴν πλειοψηφία μᾶλλον τῶν Νισυρίων— ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ οἰκονομικοῦ παρασιτισμοῦ. Εἶναι ἡ Γεωργία καὶ ὁ Τουρισμός.

Καὶ πρέπει αὐτὸ νὰ τὸ αἰσθανθοῦμε ὑπεύθυνα ὅλοι. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ξαναγυρίσουμε στὴν Γῆ, τὴν μεγάλη «Μητέρα καὶ Τροφὸ τῶν ἀνθρώπων». Ἀφ' ἑτέρου, νὰ πιστέψουμε καὶ νὰ συνειδητο-

ποιήσουμε τὸ πὼς μὲ τὰ Λουτρά μας, τὸ θαυμάσιο κλίμα μας καὶ τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ ἡφαιστείου μας, τώρα ποὺ ἔχομε τόσες τεχνικὰς δυνατότητες στὴν διάθεσί μας, μπορούμε κάλλιστα νὰ δημιουργήσουμε ἓνα ἀξιόλογο καλοκαιρινὸ τουρισμό, ἂν βέβαια ὅλοι, πολῖτες καὶ Ἀρχές, ἀποφασίσουμε νὰ συμβάλουμε σὲ μιὰ τέτοια προσπάθεια, ὑπηρετώντας τὸν τόπο καὶ τὸν ἑαυτόμας. Νομίζω πὼς ἐτσιπερίπου διαγράφεται πλεόν τὸ μέλλον τῆς Νισύρου. Μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θάρχεται ἓνα χαρωπὸ καλοκαίρι, θὰ γίνεταί ὑποφερτὴ καὶ ἡ μοναξιά τοῦ χειμῶνα!

Σὰν συνέπεια πρὸς τὰ παραπάνω, ἀναντίρρητα ὑποθέτω γίνεταί δεκτὸ πὼς ὅσες πιστώσεις ἐγκριθοῦν καὶ ὅσες δαπάνες γίνουν στὸν τομέα τῆς γεωργοκτηνοτροφίας καὶ τοῦ τουρισμοῦ, ἐκπληροῦν παραγωγικοὺς σκοποὺς καὶ μαρτυροῦν οἰκονομικὸν ὀρθολογισμό καὶ μελετημένο πρόγραμμα. Δὲν εἶναι κακὸ νὰ τιμμεντοστρώνουμε δρόμους καὶ πλατεῖες. Θὰ ἦταν ὅμως προτιμότερο νὰ διανοίγαμε ἢ νὰ ἐπισκευάζαμε δρόμους ἀγροτικoὺς καὶ νὰ μοιράζαμε στοὺς γεωργούς μας δενδρύλλια πρὸς φύτευσι, λιπάσματα, ἐργαλεῖα καὶ σπόρους. Ἀπαραίτητὴ ἡ ἠλεκτρικὴ ἐγκατάστασις στὸ Νησί, περισσότερο ὅμως ἀπαραίτητος ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν Λουτρῶν μας καὶ ἡ ὀργάνωσις τους, ὅπως καὶ ἡ ἀποπεράτωσις τῆς τουριστικῆς ὁδοῦ πρὸς τὸ ἡφαίστειο καὶ ἡ κατασκευὴ περισσοτέρων ὕδατοδεξαμενῶν καὶ οἱ γεωτρήσεις.

Ζητοῦμε πιὸ οὐσιαστικὴ τὴν παρουσία τοῦ ἐπαρχιακοῦ Γεωπόνου καὶ τῶν γεωργικῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἐπαρχίας καὶ τοῦ Νομοῦ. Ἐπιμένουμε στὴν ὀρθολογιστικὴ διενέργεια δαπανῶν καὶ μὲ προτίμησι τῶν καθαυτὸ παραγωγικῶν ἐπενδύσεων. Καλοῦμε τὸν Λῆμο καὶ τὶς Κοινότητες νὰ συνεργασθοῦν μεθοδικὰ γιὰ τὸ συμφέρον τῆς Νισύρου.

Ὃταν ἀπὸ παλαιὰ «ἱστορικὰ ἐγγράφα» διαπιστώνουμε πὼς ὀγδόντα καὶ ἑκατὸ χρόνια πίσω, οἱ Ἀρχοντες καὶ τῶν τριῶν Δήμων τότε, σὲ κοινὰς συσκέψεις συζητοῦσαν καὶ ἔλυναν τὰ γενικώτερα προβλήματα τῆς Νισύρου μὲ πνεῦμα ἀπόλυτης συνεργασίας, δὲν μπορούμε νὰ δικαιολογήσωμε γιὰτὶ αὐτὸ δὲν γίνεταί καὶ

σήμερα, πού ἡ ἐπαφὴ εἶναι εὐκολώτερη καὶ στενότερη χάρις στὸ αὐτοκίνητο καὶ τὸ τηλέφωνο. Σὲ μιὰ ἐποχὴ σὰν τὴ σημερινή πού ἡ ζωὴ τῶν Ἑθνῶν ἐκφράζεται στὸ «δόγμα ἀλληλεξαρτήσεως» καὶ τῶν ἀτόμων στὸ ἀξίωμα τοῦ συνεργατισμοῦ καὶ τῆς συλλογικῆς ἐπιδιώξεως, δὲν εἶναι νοητὸ νὰ καθυστερῇ ἀκόμα ἡ συνεργασία καὶ ἡ συνεννόησις μεταξὺ τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν τοῦ Νησιοῦ μας καὶ νὰ διανύῃ ἡ κάθε μιὰ, μόνη τὸν δρόμον τῆς.

Ἕνας προμηθευτικὸς γεωργικὸς συνεταιρισμός, πού θὰ τὸν ἐνέπνεαν καὶ θὰ τὸν ἐνίσχυαν ὁ Δῆμος καὶ οἱ Κοινότητες ἀπὸ κοινοῦ, θὰ εἶχε νομίζω καλὰ ἀποτελέσματα στὴν ἀξιοποίησιν τῶν δυνατοτήτων τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας στὸ Νησί.

Μιὰ Τοπικὴ Ἐπιτροπὴ Τουρισμοῦ, μὲ συμμετοχὴ Δῆμου καὶ Κοινοτήτων, ἀσφαλδῶς θὰ ἀντιμετώπιζε ἀποτελεσματικώτερα τὰ ὀργανωτικὰ ζητήματα καὶ τὶς πολλαπλὲς ἀπαιτήσεις τοῦ τουρισμοῦ, ἀφοῦ μάλιστα εἶναι ὑπόθεσις κοινὴ ὅλης τῆς Νισύρου.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐγκαινιασθῇ μιὰ νέα περίοδος συνεργασίας, σὰν ἀπαιτήσις καὶ τῆς ἐποχῆς μας. Πολλὰ θὰ ἐπιτευχθοῦν καὶ πολλὰ ζητήματα πού κατὰ τὶς κοινὲς συσκέψεις θὰ ἀναφανοῦν καὶ θὰ συζητηθοῦν, θὰ βροῦν τὴν λύσιν καὶ τὴν τακτοποίησίν τους. Καὶ γιὰ νὰ γίνουν

αὐτά, σὰν ἀρχὴ δὲν χρειάζεται τίποτα παραπάνω ἀπὸ ζεστὴ καρδιά, παλμὸ καὶ γόνιμο δημιουργικὸ πνεῦμα. Πιστεύω πὼς δὲν λείπουν τέτοιες δυνάμεις ἀπὸ τὴν Νίσυρο. Ἀρκεῖ νὰ ἐνισχυθοῦν περισσότερο ἀποτελεσματικὰ ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς τῶν συνεργάτες, πού εἶναι ἐκτὸς ἄλλων καὶ οἱ Σύλλογοί μας, ἐκεῖνοι δὲ νὰ ἀποζητήσουν τὴν ἐνίσχυσιν καὶ συνεργασίαν αὐτῇ, πού θὰ τὴν καταστήσῃ ἀσφαλῶς γόνιμη ἡ συμβολὴ τῶν «Νισυριακῶν Χρονικῶν», ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ὑψηλοῦ προορισμοῦ τῆς Δημοσιογραφίας.

Ἐπιμείναμε στὸν παράγοντα τῆς Γεωργίας, γιὰ τὴν ἀγροτικὴ εἶναι ἡ οἰκονομία τῆς Νισύρου βασικά. Ὅμως, σὰν δευτερεύουσες ἀπασχολήσεις ἡ ἀλιεία καὶ ἡ οἰκοτεχνία, χρειάζεται ἐπίσης νὰ ὑποστηριχθοῦν καὶ νὰ προαχθοῦν, ἀφοῦ οἱ δυνατότητες ὑπάρχουν. Τὰ συλλεκτικὰ ἔργα τοῦ Γυαλιοῦ, θὰ εἶναι ἐπὶ πλεόν μιὰ σημαντικὴ συμβολὴ στὴν οἰκονομίαν τοῦ τόπου.

Ἔτσι, παίρνοντας θέσιν ἀπέναντι στὰ βασικά προβλήματα τοῦ Νησιοῦ, νᾶμαστε βέβαιοι πὼς ἀρχίζομε νὰ χρηματοδοτοῦμε τὸ φράγμα πού θὰ συγκρατήσῃ τὸν Νισύριο πιστὰ προσηλωμένο στὴν γενέθλια Γῆ, τὴν ταπεινὴν μὰ καὶ ὑπερήφανη, τὴν φτωχὴν μὰ ἁμορφὴ Νίσυρο, πού θέλει νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ τελικά.

ΘΕΟΧΑΡΗΣ Μ. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ

ΛΕΒΕΝΤΗΣ ΚΑΙ ΧΑΡΟΣ

Λεβέντης γυροβόλαγε
ψηλά ἀπὸ κορφοβούνι
εἶχε τὸ φέσι του στραβὰ
καὶ τὰ μαλλιά λουσμένα
κι' ὁ Χάρος τὸν ἀνάντενε
ἀπὸ ᾠηλὴν ραχοῦλα.

Σὲ στένωμα κατέβηκε
κι' ἐκεῖ τὸν καρτεροῦσε.

—Λεβέντη, πόθεν ἔρχεσαι;
Λεβέντη ποῦ πηγαίνεις;

—Ἀπὸ τὰ πρᾶτα ἔρχομαι (=πρόβατα),
στὸ σπῖτι μου πηγαίνω.

—Τί πᾶς νὰ κάμῃς σπῖτι σου;
Ποῦ πᾶς τόσο τρεχᾶτος;

—Ψωμί νὰ πάρω καὶ κρασί
καὶ πίσω νὰ γυρίσω.

—Ὅτε στὸ σπῖτι σου θὰ πᾶς
οὔτε πίσω γυρίζεις.

—Τρεῖς ἔμρες πού σὲ καρτερῶ
νὰ πάρω τὴν ψυχὴν σου.

—«Ἄσε με, Χάρε, ἄσε με
τρεῖς ἔμρες καὶ τρεῖς νύχτες,

κι' ἔχω γυναῖκα πάρα νιά,
καὶ δὲν τῆς πρέπει χήρα.
Κι' ἔχω κι ἀνήλικα παιδιὰ
καὶ ὀρφάνια δὲν τοὺς πρέπει».
Μὰ ὁ Χάρος δὲν τὸν ἀκούγε
θέλει νὰ τὸν ἐπάρῃ.

—Χάρε μου, ἂν ἀποφάσις
καὶ θέλῃς νὰ μὲ πάρῃς
χωρὶς ἀσθένεια καὶ ἀρρωστία
ψυχὴν δὲ παραδίδω.

Πρῶτα ἔλα νὰ παλαίωμε
σὲ μαρμαρένιον ἁλῶνι
κι ἂν μὲ νικήσῃς, Χάρε μου,
μοῦ παίρνῃς τὴν ψυχὴν μου.
Κι' ἂν σὲ νικήσω πάλε ἐγὼ
νὰ μὲ χλιοχρονίσῃς.

—Πήγανε καὶ παλεύσανε
ἀπ' τὸ πρῶλ ὥς τὸ γιώμα
καὶ πάνω κάτω ἀπόγευμα
τὸν καταβάλλει ὁ Χάρος.

Ἐμπορεῖον 1951

Συλλογὴ Κ.Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ, ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ

Διὰ τοὺς Νισυρίους ὁ Νεκτάριος ἔμεινεν καὶ μένει ἄγνωστος ἀκόμη, διὰ τὴν πολύμορφον δρᾶσιν του: τὴν θρησκευτικὴν, πατριωτικὴν καὶ διδασκτικὴν, διότι ἔδρασεν εἰς τὴν Κάρπαθον καὶ οὐδεὶς μέχρι σήμερον ἔγραψε σχετικὰ διὰ τὸν βίον του.

Εἶναι ὅμως τώρα καιρὸς νὰ δικαιωθῇ ἡ μνήμη του καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς φῶς ἡ δρᾶσις του, διότι ἔτσι τοῦλάχιστον θὰ εὕρῃ ἱκανοποίησιν ἡ μνήμη του, διὰ τὴν πολύμορφον δρᾶσιν του.

Ὁ Νεκτάριος ἔφυγε νέος ἀπὸ τὴν Νίσυρον καὶ ἐχειροτονήθη διάκκος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Καρπάθου κ. Μεθοδίου. Δὲν ἤργησε νὰ ἐξελιχθῇ εἰς ἓνα ἄξιον μαθητὴν τούτου. Παρέμεινεν ἡ φήμη του, ὅτι ἦτο καλλίφωνος, ὅτι ἐγνώριζε τὴν Βυζαντινὴν μουσικὴν, ὅτι ἦτο συναρπαστικός ἐκκλησιαστικός ρήτωρ καὶ ὅτι ἐγνώριζε τὸ ψαλτήριον καὶ τὸν Μέγ. Κανόνα ἐκ στήθους.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τότε ἡγουμένου τῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Βασσῶν Καρπάθου, Παπανδρέα Σακελλάρη, προπάππου τοῦ Παπαβασιλείου Πετρίτη ἐξ Ἀπερείου Καρπάθου, ὁ Μεθόδιος ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Νεκταρίου τὸν μόνον ἱκανὸν ἡγούμενον διὰ τὴν ἐν λόγῳ μονὴν καὶ ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἱερέα καὶ ἡγούμενον αὐτῆς τὸ 1850, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ σχετικοῦ σημειώματος τοῦ Ἰδίου ἐπὶ τοῦ ψαλτηρίου τῆς μονῆς.

Ἀπὸ σχετικὰ περιστατικὰ τοῦ βίου του, τὰ ὁποῖα ἐνεθυμοῦντο οἱ τότε γέροντες καὶ τὰ περι-συνέλεξα τὸ 1931, ὅταν διωρίσθην τότε ὡς δῆμος εἰς τὸ Ὅθος Καρπάθου, φαίνεται ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὸ 1820. Ἦτο θεῖος τῆς Καλλιόπης Καραγιάννη, μάμης ἐκ μητρὸς τῶν ἀδελφῶν Κλεοπούλου. Εἶχε μετ' αὐτοῦ τὸν ἀνεψιὸν του, γνωστὸν ἐν Καρπάθῳ «Κωνσταντῆς τοῦ Ἁγυμένου», τὸν ὁποῖον ἐνύμφευσεν εἰς Πυλὲς Καρπάθου.

Τὰ παιδιὰ αὐτοῦ Ἀνδρέας καὶ Βασίλειος Κα-

ραγιάννης εἶναι πλούσιοι, ἐπιδίδονται εἰς θεατρικὰς ἐπιχειρήσεις εἰς τὸ Σικάγον τῆς Ἀμερικῆς.

Λέγουν ὅτι ἐχρημάτισε σύμβουλος τοῦ κ. Μεθοδίου εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐπαρχίας, ὁμοῦ μετὰ τοῦ Μιχαῆλ Παπαβασιλῆ ἐξ Ἀπερείου καὶ ὅτι ὁ Μητροπολίτης εἶχεν τυφλὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Νεκτάριον. Λέγουν ἐπίσης ὅτι αὐτὸν ἀφηνεὺ ὡς γενικὸν τοῦ Ἐπίτροπον, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Κων/πολιν. Εἰς τὸν Νεκτάριον ὀφείλεται, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν τὸ μεγαλοπρεπὲς κτίριον καὶ ὁ ἐξωραϊσμός αὐτοῦ. Ὁ ἴδιος ἔκτισε ἐπὶ τούτῳ ἰδιαιτέρον δωμάτιον καὶ τὸ ἐχρησιμοποίησε ὡς σχολεῖον καὶ ἐδίδασκε τοὺς νέους τῶν πέριξ χωρίων, διαιωνίζων οὕτω τὰ ἰδεώδη τῆς φυλῆς. Πλείστοι γέροντες, ὡς λέγουν, ἀπ' αὐτὸν ἔμαθαν τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐφρόντιζε δὲ καὶ διὰ τὴν διατροφὴν καὶ τὸν ἱματισμὸν τῶν ἀπόρων μαθητῶν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἡ Μονὴ εἶδε ἡμέρας δόξης, μετὰ τὸν θάνατόν του ἔπαυσεν ὑφισταμένη ὡς Μονή.

Εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς μονῆς εὐρέθησαν πλείστα βιβλία τῶν διδασκάλων τῆς Μεγ. τοῦ Γένους Σχολῆς. Φαίνεται ὅτι ἀγαποῦσε τὴν μελέτην καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἐμορφώνετο καὶ ἐνεπνέετο ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ ἰδεώδες. Οἱ γέροντες μοῦ εἶπαν ὅτι εἰς τὴν Νίσυρον ἤρχετο μίαν φορὰν τὸ ἔτος. Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ πάη, ἔλεγε «θὰ πάω σὸ προσκύνημα». Κι' ὅταν ἐπέστρεφε, ἔλεγε «ἐγύρισα ἀπὸ τὸ προσκύνημα».

Ἀπέθανε τὸ 1915 εἰς ἡλικίαν 95 ἐτῶν διατηρῶν πάντοτε τὸ πνεῦμα διαυγές.

Ἡ φήμη περὶ αὐτοῦ τὸν φέρει ὡς ἄνθρωπον δραστήριον, ἰδεολόγον, ἐθνικιστὴν, διδασκτικόν, γενναιοδωρὸν καὶ ἱεροπρεπεῖ ἡλουργὸν τοῦ Ὑψίστου. Τὸ ὄνομά του, ὡσάκις ἐγίνετο λόγος περὶ αὐτοῦ, ἐμνημονεύετο μὲ σεβασμὸν.

Αἰωνία ἡ μνήμη

Νίσυρος, Ἰούλιος 1957.

Κ. ΣΚΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΣΥΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

- Βάστα με νὰ σὲ βαστῶ, ν' ἀνεβοῦμε τὸν ἀνήφορο.
- Βοήθα με φτωχό, νὰ μὴ γίνω ὁμοῖό σου.
- Ἐχω παιδὶ γιὰ κύρη, καὶ σκυλλὶ γιὰ νοικοκύρη.
- Κόρη θέλεις ; Τὴν Μάνα θώρει.
- Ποὺ θέλει πλοῦτο καὶ τιμὴ,
νὰ μὴ κοιμᾶται τὴν ἀγῆ.
- Ὅπου κοιμᾶται τὴν ἀγῆ
δὲν ἔχει ροῦχα τὴν Λαμπρῇ.
- Ὅπου θέλει γιὰ νὰ ζήσῃ
μέρες μὴ χασομερήσῃ.
- Ὅποιος βιάζεται, σκοντάφτει.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΝΙΣΥΡΟΥ

NIKHTA KOYMENTOY

—Προβαίνοντας από σήμερα στη δημοσίευση του χρονικού της κατοχής της Νισύρου βρισκόμαστε μέσα στην αποστολή, ιδίως στην επιδίωξη, κοντά στην προσδοκία των Νισυριακών Χρονικών· πράττουμε δὲ τοῦτο γιατί τὸ νοιώθουμε σὰν χρέος. Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπ' αὐτὸ ὑπακούουμε στὴν προέκληση καλῶν πατριωτῶν γι' αὐτὸ καὶ τὸ χρέος μας γεμίζει τὴν ψυχὴ μας χαρά. Ἄν ἀποσκοποῦμε νὰ δρέψουμε δάφνες γιὰ νὰ στολίσουμε ἱστορικές ἱκανότητες, οὔτε πιστεύουμε πὼς πράττουμε κάτι σπουδαίου καὶ σοβαροῦ. Σπρωγμένοι ἀπὸ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη γιὰ τ' ὁμοῖο ἡρωικὸ νησί μας γράφουμε τὸ χρονικὸ τῆς κατοχής, γιατί ΠΡΕΠΕΙ νὰ γραφῇ. Εἶναι φυσικὸ μὴ ἀπὸ τὴν ἀνάγκη καὶ ἐξιστόρηση τοῦ χρονικοῦ νὰ διατυπωθοῦν διάφορες κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις. Θὰ δεχθοῦμε μὲ ἱκανοποίησις τίς καλοπροαίρετες παρατηρήσεις τίς ὁποιοσδήποτε καὶ ἀπὸ ὁποιοδήποτε προερχόμενες, ὥστε ν' ἀποτελέσουν συμπληρωματικές ἀλλὰ βασικές ὁδηγίες στὰ χέρια ἐκείνου τοῦ καλύτερου καὶ ἱκανότερου ἀπὸ μᾶς γιὰ μιὰ πῦρ συστηματικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ μελέτη.

Οι Ἴταλοι κατέλαβαν τὰ Δωδεκάνησα τὸν Μάϊον τοῦ 1912. Στὶς 10 Ἰουνίου 1940 ἡ Ἰταλία ξμπαινει στὸν πόλεμο κοντὰ στὸ πλευρὸ τῶν Γερμανῶν. Μετὰ ἀπὸ πολλὰς πολεμικὰς περιπέτειες ἀναγκάστηκε νὰ συνθηκολογήσῃ μὲ τοὺς Συμμάχους στὶς 8 Σεπτεμβρίου 1943. Ὁ πόλεμος αὐτὸς χαρακτηρίστηκε ἀπὸ τοὺς ὑποδοῦλους τότε Διεσκατησίους σὰν ἀπαρχὴ τῆς ἐλευθερίας τῶν.

Μετά από την Συνθήκη της Λωζάννης που η Τουρκία παραιτήθηκε από τα δικαιώματά της, η Ίταλία ένόμισε ότι είχε εξασφαλίσει την όριστική κυριαρχία της πάνω στα νησιά και απέβλεπε στον άφελληνισμό των Δωδεκανησίων. Οι προσπάθειές της έτειναν σε μία βασική κατεύθυνση, στην υποδούλωση της Παιδείας. Με το ότ' αρ. 1 της 1 Ιανουαρίου 1926 Κυβερνητικό Διάταγμα της Ίταλικής Διοικήσεως άρχισε τριώρη διδασκαλία της Ίταλικής γλώσσας στα Δημοτικά σχολεία και διωρίστηκε ο πρώτος Ίταλός Γενικός Επιθεωρητής των σχολών. Το καίριο όμως πλήγμα κατά της Έλληνικής Έκπαιδεύσεως στα Δωδεκάνησα δόθηκε με το ότ' αρ. 149 Διάταγμα του Ντέ Βέκκη Ίταλού Κυβερνήτου Δωδεκανήσου τον Σεπτέμβριο του 1937. Τα Δωδεκάνησα μπαίνουν στην πιο μαύρη εκπαιδευτική περίοδο της Ίστορίας των.

Ἡ μορφή ὁμῶς καὶ αἱ διάφορες φάσεις τῆς ἐξέλιξης τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου δὲν μπόρεσαν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν πίστη τῶν Ἀωδεκανησίων γιὰ τὴν ἐπικειμένη ἀπελευθέρωση. Ὁ χρόνος δύσκολα θὰ μπορέσῃ νὰ σβήσῃ ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν Ἀωδεκανησίων τὰ φοβερά αὐτὰ χρόνια τῆς σκλαβιάς καὶ τὰ τρομερά ἐπεισόδια τῆς κατοχῆς τῶν νησιῶν.

- Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει.
 - Δέκα μέτρα, κι' ἓνα κόβγε.
 - Γείτονα ἔχεις, Θεὸν ἔχεις.
 - Ὅπου 'χει πόνους ἔχει τοὺς, κι' ἡ γειτονιὰ κοιμᾶται.
 - Κάλιο ἕνας κακὸς χρόνος, παρὰ ἕνας κακὸς γείτονας.
 - Ἄλλοις τὸν δέρνουν δεκοχτὰ καὶ δὲν τὸν δέρνει ὁ νοῦς του.
 - Ἡ κότα πίνει νερὸ καὶ βλέπει καὶ τὸν Θεό.
 - Μεροκάματο(ν) νὰ ζήσης
· κι' ἔμπορος νὰ καζαντήσης.
 - Στοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα, ὅσο θέλεις βρόντα.
 - Ὅπου δὲν φάει θεριό, δὲν θεριέβει.
 - Ἄμα κλέψης καὶ πλουτίσης,
· ἡ κλεψιά θὰ σοῦ 'πομείνη.
- (Συλλογὴ Σταμ. Κουρζή).

Σεπτέμβριος 1943.

Μιά μέρα τοῦ Σεπτεμβρίου ὁ Ἰταλὸς σταθμάρχης τῆς Νισύρου καλεῖ ἕξι ἄτομα ἀπὸ τοὺς προκρίτους, τρεῖς Διδασκάλους τὸν Γεώργιον Καμπανῆν, Νικόλαον Λυβίτην, Ἀπόστολον Μαστρογιάννην καὶ τρεῖς ἐπαγγελματίες τὸν Ἀθ. Βερδελῆ, Μιχαήλ Ρουσέττον, Μιχ. Τσατσαρώνην. Ἡ πρόσκληση αὐτὴ περιεῖχε κάτι τὸ ὑποπτό καὶ γι' αὐτὸ ἔφερε μεγάλη ἀναταραχὴ στὸ λαὸ καὶ τὸ νησί ἀναστατώθηκε. Ὑπῆρχον πληροφορίες πὼς καὶ οἱ ἕξι ἐπρόκειτο νὰ φυλακισθοῦν μὲ ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν τρομοκράτηση τοῦ πλήθους γιὰ νὰ χάσῃ τὸ παιχνίδι τὴν δωδεκάτην ὥρα. Τότε μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα, μὲ μυστικότητα ποὺ τὴ χαρακτηριστίζει ἡ ψυχραιμία καὶ τὸ θάρρος ὑποδεικνύεται στὸν Χαράλ. Ἐμμανουηλίδην καὶ Ν. Χαρίτον νὰ προβοῦν σὲ κατάλληλες ἐνέργειες ὥστε ἐὰν στίς 6 τὸ ἀπόγευμα δὲν εὐρίσκοντο ἐλεύθεροι οἱ 6 πρόκριτοι νὰ ἀνατιναχθῇ στὸν ἀέρα ὁ Σταθμὸς μὲ δυναμίτες.

Ὁ Σταθμάρχης πληροφορεῖται τὸ μυστικὸ σχέδιο γιὰ τὴν ἀνατίναξη τοῦ Σταθμοῦ, φοβεῖται καὶ καλεῖ στὸ Γραφεῖο του τοὺς 6 κρατούμενους. Βρέθηκε σὲ δύσκολη θέση κι' ἀναγκάζεται νὰ διαβάσῃ μιὰ Διαταγὴ τοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ τῆς Σάμου ποὺ ἔλεγε περίπου τὰ ἑξῆς : Μετὰ τὴν ἀποτυχία τοῦ Ναυάρχου Καμπιόνι οἱ στρατιωτικὲς δυνάμεις Δωδεκανήσου ὑπῆχθησαν στὴ Διοίκηση Σάμου καὶ οἱ Ἰταλικὲς ἀρχὲς διετάσσοντο νὰ χρησιμοποιοῦν ἐνοπλον βία, σὲ περίπτωσι ἐξεγέρσεως τῶν ἐντοπίων. Ἡ ἐγκύκλιος αὐτὴ καμμία δὲν ἔκαμε ἐντύπωση στοὺς ὑπὸ κράτηση προκρίτους καὶ ἀντὶ νὰ κυριευθοῦν ἀπὸ φόβο, ὅπως περίμεναν οἱ Ἰταλοὶ, ἀπεναντίας μετὰ παρρησίας ὑπεστήριξαν, ὅτι τὸ τέλος τῆς Ἰταλικῆς κυριαρχίας στὰ νησιά ἔφτασε.

Ἡ Ἑλληνοπρεπὴς στάσις τῶν προκρίτων ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ ἐκμανοῦν οἱ παρόντες κατὰ τὴ συζήτησις Ἰταλοὶ, ὁ δὲ Σταθμάρχης ἐξαλλος ἀπὸ τὴ συμπεριφορὰ τῶν προκρίτων προτείνει τὸ περίστροφον καὶ λέγει : «Ἐγὼ θετικὲς πληροφορίες ὅτι καὶ οἱ 6 εἴσθε ὑπεύθυνοι γιὰ τὶς ἀναταραχὰς ποὺ γίνονται στὸ νησί, προκαλεῖτε τὸ λαὸ σὲ συγκεντρώσεις καὶ τὸν ἐξεγείρετε ἐναντίον τοῦ Ἰταλικοῦ καθεστώτος...». Ἀκριβῶς τὴ στιγμὴ ἐκείνῃ ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ μπαίνει ἕνας καραμπινιέρος φοβισμένος καὶ λέγει στὸν ἀγριεμένον Σταθμάρχην : -Μαρεσάλλο, τὸ χωριὸ ὁλόκληρο εἶναι ξεσηκωμένο καὶ κύκλωσε τὸ Σταθμό. Ἀμέσως ἡ ἔξαψη τῶν νεύρων ἔσβησε καὶ πελιδνὸς ἐρωτᾷ :— Τί συμβαίνει ;— Ἐὰν σὲ πέντε λεπτά δὲν ἐλευθερωθῶν οἱ πρόκριτοι θὰ ἀνατιναχθοῦμε στὸν ἀέρα ἀπὸ τὴ μανία τοῦ πλήθους. — Ἐγὼ ἀκούονται φωνές... «Δὲν ἀνεχόμαστε νὰ μᾶς ἀποικοῦν ἀκόμη οἱ νικημένοι τῆς Πίνδου...». Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἄμεσο καὶ οἱ πρόκριτοι ἀφέθησαν ἐλεύθεροι.

Στὴν κύκλωση τοῦ Σταθμοῦ εἶχαν λάβει μέρος καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Ἐμπορείου ποὺ ἐγκαίρως εἰδοποιήθηκαν. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐνήργησε ἡ ἡγεσία τῆς ἀντιστάσεως ἐπροξένησε μεγάλη ἐντύπωση στοὺς Ἰταλοὺς καὶ τὴν ἐπομένη ὁ ἴδιος ὁ Σταθμάρχης ὑπέβαλε τὸ ἀκόλουθο ἐρώτημα σ' ἕνα γέρο ναυτικό. -Ποῦ εὐρίσκετε τὴ δύναμι αὐτὴ ; Ποῦ στηρίζεσθε καὶ μᾶς περιφρονεῖτε ; Τότε ὁ γέρο-ναυτικός ἀπήντησε : - Πιστεύουμε πὼς ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ ἐλευθερωθοῦμε. Τὸ πόσοι θὰ μείνουμε δὲ μᾶς νοιάζει...

Ὁ Σταθμάρχης χωρὶς νὰ πῇ τίποτα βουβὸς ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὸ γέρο-ναυτικό καὶ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνῃ ἄρχισε νὰ σκέφτεται διαφοροτικὰ καὶ νὰ ζητᾷ τὴ συνεργασία τῶν ντόπιων.

Οἱ κάτοικοι τῆς Νισύρου μὲ θάρρος καὶ πεποίθησι γιὰ τὸ μέλλον ἀπαίτησαν ἀπὸ τὶς Ἰταλικὲς ἀρχὲς τὴν παράδοσι ὅλων τῶν κλειδιῶν τῶν κοινοτικῶν καὶ διοικητικῶν καταστημάτων, πρᾶγμα ποὺ ἐπέτυχαν μὲ ἕνα εἶδος κοινοτικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀφοῦ πρῶτα ἔκαμον τὴν κοινοτικὴ συνέλευσι, ἀπὸ τὰ ἔθιμα καθιερωμένη, στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Σηπλιανῆς καὶ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἡγουμένου τῆς Κυρίλλου Ρωμάνου, δώρισαν τὴν Σχολικὴ Ἐφορεία, ποὺ εἶχε διαλυθῇ

ἀπὸ τὸν Μάριο Λάγκο καὶ ἀπήτησαν τὴν παράδοση τοῦ Σχολείου γιὰ νὰ ἀρχίσῃ νὰ λειτουργῇ σύμφωνα μὲ τὴν ἐλεύθερη θέληση τοῦ λαοῦ. Οἱ Ἱταλικὲς ἀρχὲς ἀρνήθηκαν, ἀλλὰ τοῦτο ἀναψε τὰ πνεύματα τοῦ λαοῦ καὶ τὸ Σχολεῖο κατελήφθη ἐξ' ἐφόδου. Λίγο πρὶν γίνῃ ἡ ἐφοδος τοῦ Σχολείου ξεσηκώθηκε ὅλο τὸ χωριό, πῆγε πίσω στὸ Σταθμὸ καὶ ζητοῦσε τὰ κλειδιά τοῦ Σχολείου. Ὁ Σταθμάρχης ἀναποφασιστος δὲν ἐγνώριζε τί νὰ πράξῃ. Τότε ἐζήτησε τὴν ἀνάμειξη τοῦ ἐκεῖ εὐρισκομένου καθολικοῦ ἱερέως Ντὸν Φιόρι καὶ ὁ τελευταῖος ὑπέδειξε στὸ Σταθμάρχη νὰ ζητήσῃ ἐνυπόγραφον δήλωσιν τῶν προκρίτων ὅτι διὰ τῆς βίας τοῦ ἀπέσπασαν τὰ κλειδιά, γιὰ ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ κάθε εὐθύνη ἀπέναντι τῶν ἀνωτέρων του. Πράγματι στὴν αἴθουσα τοῦ Δημαρχείου καλεῖ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ ἀφοῦ τοὺς διάβασε τὴν ὑπεύθυνη δήλωσιν, ζήτησε νὰ τὴν υπογράψουν. Πρῶτος υπογράφει ὁ Γεώργιος Καμπανῆς (νῦν Ἱερεὺς) καὶ μὲ θάρρος πολὺ λέγει ἀποφασιστικὰ στὸ Σταθμάρχη.—Μπορῶ νὰ βάλω χίλιες υπογραφὰς ἀφοῦ δὲν θὰ ὑπάρξουν ἀνώτεροί σου γιὰ νὰ τίς ἐξετάσουν.— Μετὰ ἀπ' αὐτὸ ὑπέγραψαν ὅλοι μὲ τὴ σειρὰ τους.

Ἰούλιος 1943.

Ὑστερα ἀπὸ λίγες μέρες ὁ λαὸς τῆς Νισύρου πανηγύριζε τὴ νίκη του μαζὶ μὲ τριάντα ἀλεξιπτωτιστὲς Ἀγγλους ποὺ εἶχαν ἔλθει ἀπὸ τὴν Καρδάμαινα τῆς Κῶ. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα δημιούργησαν μιὰ ἀτμόσφαιρα ἐπαναστατικὴ καὶ οἱ Ἱταλικὲς ἀρχὲς τρομοκρατημένες δὲν παρουσίαζον καμμιὰ ἀντίδραση.

Τοῦτο ἐγένετο πιά φανερό ὅταν στίς 23 Ὀκτωβρίου τοῦ 1943 μερικοὶ Νισύριοι ναυτικοὶ μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν Μιλτιάδη Κοντοβερὸν ἐλευθέρωσαν ἕξ Ἀγγλους αἰχμαλώτους ἀπὸ τὴν Κῶ, ποὺ οἱ Ἱταλοὶ τρομοκρατημένοι, ὄχι μόνον τοὺς προστάτεψαν, ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὸ λαὸ τοὺς πρόσφεραν πολλὰς περιποιήσεις καὶ διηκούλυναν τὴν ἀποστολὴν τους στὴ Μέση Ἀνατολὴ μ' ἓνα καϊκι ἀπὸ τὴ Σύμη - τοῦ καπετὰν Φώτη Φαρμακίδου.

Ἔτσι ἐξασφαλίστηκε ἡ σιωπὴ τῶν Ἱταλῶν σὲ ἐνδεχομένη κατάληψη τοῦ νησιοῦ ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς, ποὺ ἀπὸ τίς 2 Ὀκτωβρίου ἦσαν κύριοι τῆς Κῶ χάρις στὴ φοβία ποὺ κατεῖχε τοὺς Ἱταλοὺς τῆς Κῶ τοῦ συνταγματάρχου Λέγκε.

Νοέμβριος 1943.

Μεγάλῃ σύγχυση ἐπικρατεῖ στὸ νησί. Οἱ Γερμανοὶ βρίσκονται στὴν Κῶ. Οἱ Ἱταλοὶ κλεισμένοι μέσα στὸ Σταθμὸ διαδραματίζουν ἄχαρο ρόλο ἀνίκανοι καὶ ἀδύναμοι ὄχι πιά νὰ διοικήσουν τὸ νησί, ἀλλὰ οὔτε τοὺς ἴδιους τοὺς ἑαυτοὺς των. Τρόφιμα στὸ νησί δὲν ὑπάρχουν. Ἡ ἡγεσία τῆς ἀντιστάσεως γιὰ λίγο κλονίζεται καὶ ταραχὴ ὑπάρχει ἀνάμεσα στὴ νεολαία. Ἔτσι κάθε μέρα ποὺ ξημέρωνε εὕρισκε τὸ νησί μὲ ὀλιγώτερους κατοίκους. Ἐφευγαν οἱ νέοι κρυφὰ ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ Κατακτητῆ, ἐρρίχνοντο στὴ θάλασσα μὲ μιὰ μικρὴ βαρκοῦλα μὲ πλῶρη τὸ ἄγνωστο. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς νέους ἀφοῦ ἐφθασαν στὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, πέρασαν ἀπὸ τὸ καπνισμένο Καστελλόριζο, πάτησαν τὸ μαρτυρικὸ χῶμα τῆς Κύπρου καὶ ντύθηκαν τὸ χακὶ στὴ Μέση Ἀνατολὴ ἐθελοντὲς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Κάθε μέρα καὶ περισσότεροι ἐφευγαν, ὥσπου στὸ τέλος βυθίστηκε τὸ νησί στὴ θλίψη καὶ στὸ κλάμα γιατί δὲν ἐφευγαν πιά μόνον οἱ νέοι, ἀλλὰ οἰκογένειες μὲ μωρὰ παιδιὰ στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μάννας.

Ἐνα πρωῒνὸ τῆς 13 Νοεμβρίου βρῆκε ἀναστατωμένους ὅλους τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ. Τὸ ρυμουλκὸ τῆς Κομπανίας Κομερτσιάλε ἐξωπλισμένο ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς σὲ πολεμικὸ, παρουσιάστηκε μὲ τὸν ἀγκυλωτὸ σταυρὸ στὸν ἰστό του. Δυὸ μέρες συνέχεια ἐπικρατοῦσε μεγάλη κακοκαιρία καὶ τὸ πολεμικὸ τῶν Γερμανῶν δὲν μποροῦσε νὰ προσεγγίσῃ γιατί οἱ Γερμανοὶ ποὺ ἦσαν μέσα, οὔτε ναυτικοὶ ἦσαν οὔτε καὶ τὰ φουντάζια τῆς Νισύρου ἐγνώριζαν. Τότε ἓνας Νισύριος ναυτικὸς ἔπese στὴ θάλασσα καὶ ἀφοῦ κολυμπώντας ἐφθασε στὸ πολεμικὸ, τοὺς ὠδήγησε στὸ πλὺ σίγουρο φουντάζιο τῆς Ὀστρίας, στὸν ὄρμο κάτω ἀπὸ τὴ Σπηλιανή. Αὐτὸ εἶχε μεγάλη σημασία γιὰ τὰ μετέπειτα γεγονότα. Οἱ Γερμανοὶ ἀπεβίβασθηκαν στὸ

ΠΙΚΡΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

«Έν τὰ γιαντῶ καὶ ἂ τὰ πῶ»

Εὐρέθημεν ἓνα σαββατόβραδο τρεῖς φίλοι. Ποῦ νὰ πᾶμε ; Καταλήξαμε νὰ πᾶμε στὴ φάμπρικα -στοῦ Θεοδωρῆ- νὰ πιοῦμε κάνα ποτηράκι ρετσίνα. Ἐστάθημεν ὀρθιοὶ στὸ μπάγκο -στὸ κιζιάσι- καὶ παραγγείλαμε ἓνα μπουκάλι ρετσίνα. Ὁ Θεοδωρῆς μᾶς ἔφερε τὸ συνηθισμένο μεζέ, ἓνα ραπανάκι, κάνα δυὸ σμαρίδες καὶ λίγες ἐλιές. Μᾶς ἔκοψε καὶ ἓνα κομμάτι πρωτινὸ ψωμί τοῦ φούρνου, ὄχι σπιτήσιο. Ἐπίναμε. Λέω σὲ μιὰ στιγμὴν τοῦ Θεοδωρῆ. «Έν ἔχεις κάνα αὐγὸ νὰ μᾶς φέρης ;» Μοῦ λέει ὁ Θεοδωρῆς «Έν εἶσαι καλά. Ἡ περδικιὰ ἔρρώστησε». Μοῦ ἐπεξηγεῖ ὁ διπλανός μου «Γιάντα ἔχομεν ὀριθες. Ἡ περδικιὰ μᾶς ἔφερνε ἀπὸ καμμιὰ φορὰ κάνα αὐγὸ, ἀλλὰ ἔρρώστησεν κι' αὐτὴ καὶ αὐγὸ δὲν φαίνεται πουθενὰ στὴ πιάτσα». Ἐν ἐμίλησα. Ξαναλέω στὸ Θεοδωρῆ. «Έν ἔχει καμμιὰ μπουκουνιά ;» Λέει μου «Εἶπα σου, ἐν εἶσαι καλά. Γιάντα ἔσφάξα» ; Μοῦ λέει πάλι ὁ διπλανός μου. «Γιάντα ἔχομε χοίρους ; ἅμα σφάξου χοῖρο, λιμεντερούμεστε ποιὸς θὰ πρωτοπάρῃ ἀπὸ τὰ χασαπιά, πατεῖς με πατῶ σε, ἐκεῖ γίνεται ἡ μάχη τοῦ Μαραθῶνος». Αἶ, ὦ Θεοδωρῆ, εἶπα, φέρε τοῦλάχιστο λίγο σπιτήσιο ψωμί, βουνιάλι, σάββατο εἶναι σήμερα. «Εἶπα σου», μοῦ λέει, «ἐν εἶσαι καλά, γιάντα ἀπότθε σὲ φέρα. Ξέρεις ἀπιστῆς ἔχει νὰ καπνίσῃ φούρνους ;» «Ἰνναί» μοῦ λέει ὁ διπλανός μου, «ἐθ θὰ δῆς σάββατο νὰ καπνίξῃ φούρνους καὶ οἱ φουρνάρηδες ἐμ προλαβαίνουν νὰ βγάλλουν ψωμιά». Εἶπα κ' ἐγὼ «φούρνους ἄς μὴν καπνίσῃ, φέρε Θεοδωρῆ κρασί καὶ ἂν ἔχη ἡ Σοφία τίποτε φέρε μας». «Λεῖπει-λεῖπει ἐν εἶν' ἐδῶ στὴ Ρόδον εἰ, πολλὰ μᾶς τὰ ζητᾶς, πιε καὶ μὴ μιλάς, σῶπα». Ἦπια καὶ σῶπασα. Ἄν κανένας ἀπὸ σᾶς θέλῃ νὰ μιλήσῃ ἄς συνεχίσωμε.

ΜΑΝΤΡΑΚΙΩΤΗΣ

νησί. Οἱ Ἴταλοι λόγῳ τῆς συνεργασίας των γιὰ τὴ φυγάδευση τῶν Ἀγγλων δὲν μπόρεσαν νὰ καταγγείλουν τὸ λαὸ στοὺς Γερμανοὺς γιὰ ὅλα ὅσα συνέβαιναν οὔτε καὶ νὰ διαμαρτυρηθοῦν γιὰ τὴ βίαιη κατάληψη τοῦ Σχολείου καὶ τῶν ἄλλων διοικητικῶν καὶ κοινοτικῶν καταστημάτων. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ζητηθοῦν εὐθύνες γιὰ τὴ φυγάδευση τῶν Ἀγγλων ἀπ' τὴ μιὰ, καὶ ἀπ' τὴν ἄλλη δὲν μπορούσαν νὰ καταγγείλουν θετικὰ τοὺς κατοίκους, ὅτι τηροῦσαν ἀντιγερμανικὴ τακτικὴ, ἀφοῦ Νισύριος κι' ὄχι Ἰταλὸς ἐκινδύνεψε γιὰ νὰ βοηθήσῃ τοὺς Γερμανοὺς.

Οἱ Ἴταλοι παρ' ὅλο πού δὲν ἐνέπνεαν ἐμπιστοσύνη στοὺς Γερμανοὺς, ἐπέτρεχαν νὰ τοὺς πείσουν ὅτι, γιὰ νὰ εἶναι βέβαιοι γιὰ τὴ τάξη καὶ ἡσυχία τοῦ νησιοῦ, ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴ μέση ὁ γιατρὸς Μιχαὴλ Τσατσαρώνης πού κάθε τόσο ἔδινεν ἀφορμὴ σὲ ἀντιίταλικές ἐξεγέρσεις.

Ὁ γιατρὸς Τσατσαρώνης συλλαμβάνεται καὶ ὁδηγεῖται γιὰ ἐκτέλεση. Πρὶν ὅμως θθάσουν οἱ Γερμανοὶ στὸ τόπο τῆς ἐκτελέσεως εἰδοποιεῖται ἀπὸ τὴ νεολαία τῆς Ἀντιστάσεως ὁ Ἰωάννης Φραντζῆς, αὐτὸς πού κολυμπώντας ἔφθασε στὸ πολεμικὸ τῶν Γερμανῶν καὶ δηλώνει στὸν ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἀποσπάσματος Γερμανὸν Ἀξιοωματικὸν ὅτι ὅλα ὅσα ἀνέφεραν καὶ κατηγγείλαν οἱ Ἴταλοι ἐναντίον τῶν προκρίτων καὶ τοῦ Γιατροῦ ἦσαν ψέμματα, γιὰτὶ ὁ Γιατρὸς ἦταν ἐκεῖνος πού τοῦ ὑπέδειξε νὰ φθάσῃ κολυμπώντας στὸ πολεμικόν.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸ σῶθηκε ὁ Γιατρὸς καὶ οἱ Ἴταλοι ἔπρεσαν στὴ δυσμένεια τῶν Γερμανῶν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ περιέλθῃ ἡ διοίκηση τοῦ νησιοῦ στὰ χέρια τῶν κατοίκων. Ἐτσι ἀπὸ τὴν ἐπομένη τῆς 13 Νοεμβρίου 1943 ἡ Νίσυρος αὐτοδιοικεῖται, παύει νὰ ζῇ σκλάβα. Ὁ λαὸς τῆς Νισύρου ἠνωμένος πειθαρχοῦσε στοὺς θεσμοὺς τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἔγραφε τὴν Ἱστορίαν του καὶ μπόρεσε νὰ διατηρήσῃ Σχολεῖα καθαρῶς Ἑλληνικὰ μέχρι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1944 ὁπότε μετὰ τὴν ἀποχώρηση -τὴν ὀριστικὴν πιά- τῶν Γερμανῶν, ἀνέλαβαν τὴν τροφοδοσίαν τοῦ νησιοῦ τὰ Ἀγγλικά κομμάντος.

(Συνεχίζεται)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΝΙΣΥΡΟΥ

Δημοσιεύσεις – Έπιμέλεια : Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Διαταγή Μουδίρου

Κύριοι Δημογέροντες Μανδρακίου,

Συμφώνως τῇ ὑπ' ἀριθμ. 122ψς 20 Αὐγούστου διαταγῇ τῆς Σεβ. Κυβερνήσεως ἔχουσα ὡς ἑξῆς: Ἐπειδὴ ἡ καταμέτρησις τῶν νοφυουσίων ἐτελείωσε καὶ ἐκοινοποιήθη εἰς ὅλο τὸ κράτος εἰς τὸ ἑξῆς ὅσα παιδιὰ γεννῶνται ἐντὸς ἑξ μηνῶν νὰ γράφωνται τὰ ὀνόματα τῶν γεννηθέντων καὶ τῶν γονέων ἀπὸ τοὺς Μουκτάρηδες ἢ Ἰμάμηδες ἢ Παπάδες ἢ Χαχαμίδες, ἐὰν δὲν δηλώσουν ὑπόκεινται εἰς πρόστιμον ἡμισίαν Ὁθ. Λίραν καθὼς καὶ διὰ τὸν γάμον ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν νὰ δηλώνῃ ὁ Ἀρχ. Ἐπίτροπος. Τὸ πρόστιμον τῆς μὴ δηλώσεως τὸ ἴδιον διὰ τοὺς ἀποθανόντας ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς νὰ δηλώνῃ ὁ Ἀρχ. Ἐπίτροπος καὶ ὁ Μουκτάρης τὸ πρόστιμον καὶ δι' αὐτὸ τὸ ἴδιον. Εἰς τὸ χωρίον σας ἐπίσης πόσους ἱερεῖς ἔχετε νὰ δηλώσητε. Αὐτὰ ὅλα θὰ γράφωνται εἰς ἐπίτηδες χαρτιά τῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ ἔχω δι' ὅλα ταῦτα ἐπίσημον ἀπάντησιν ἃτινα θὰ στείλω ἐκεῖ ὅπου μὲ διατάττουν.

Νίσυρος 31 Αὐγούστου 1905

Ὁ Μουδὶρης
Τ.Σ.

Νίσυρος 4 Σεπτεμβρίου 1905

Πρὸς τὴν Σ. Δημογεροντίαν τῆς νήσου Καλύμνου

Ἐντιμοὶ Κύριοι,

Ἀντίγραφον εἰδοποιήσεως τοῦ Μουδίου μας ἡμερομην. 31 λήξαντος Αὐγούστου σὰς ἀποστέλλομεν ἐσαρκείτως παρακαλοῦντες ὅπως ἔχωμεν ἐγκαίρως ἀπάντησιν σας σχετικῶς πρὸς τὰ ἐν τούτῳ ἀναφερόμενα ζητήματα καθόσον ἐξ ἴσου ἐνδιαφέρουσιν ὅλας τὰς προνομίους νήσους ἵνα συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ ἀπαντήσῃ ἐὰν τυχὸν καὶ εἰς ὑμᾶς ἐκοινοποιήθησαν τὰ ὅμοια ἀπαντήσωμεν καὶ καταβάλωμεν τὰς ἰδίας ἐνεργείας συμφώνως καθ' ὅλα πρὸς τὰς ὑμετέρας διότι ἐννοοῦμεν νὰ εἶναι πάντοτε συνησπισμέναι αἱ ἀδελφαὶ προνομιοῦχοι νῆσοι διὰ τὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα τοιαύτης φύσεως ζητήματα.

Ἀναμένοντες ἀπάντησιν σας διατελοῦμεν μετ' ἐξαίρετου ὑπολήψεως

Οἱ Δημογέροντες
Ὁδυσ. Σακελλαρίδης
Ν. Κωνσταντινίδης

Συνεδρίασις τῆς 19 Αὐγούστου 1908

Συνεπεία ἐπιστολῶν τῶν Δημογεροντιῶν τῶν Νήσων Καλύμνου καὶ Σύμης πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Μανδρακίου, δι' ὧν ζητεῖται ἡ ἀποστολὴ πληρεξουσίων τῆς νήσου Νισύρου οἷτινες παρακαθῆσωσι εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν ἐν Σύμῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ἥτις συνέλευσις θὰ ἀποτελεσθῇ ἐξ ἀντιπροσώπων ὅλων τῶν προνομιοῦχων νήσων πρὸς κοινὴν σύσκεψιν ἐπὶ τῆς νέας καταστάσεως μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ καὶ ἀποφασισθῇ ἐν τῇ διαληφθείσῃ, συνελεύσει ἐὰν πρέπει αἱ προνομιοῦχοι νῆσοι νὰ ἐκλέξωσι βουλευτὴν ἀφομοιούμενον μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ ἐν ἡ περιπτώσει τὸ τοιοῦτον ἀποφασισθῇ νὰ ἐκλεχθῇ ἐν πρόσωπον ἀπὸ μέρους τῶν προνομιοῦχων νήσων ἔχον τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τὸ ἀξίωμα τοῦ βουλευτοῦ προσόντα πρὸς δὲ καὶ γνώστης τοῦ προνομιακοῦ μας καθεστώτος ὥστε νὰ ὑποστηρίξῃ θερμῶς ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τὰ προνόμια τῶν νήσων, συνήλθομεν σήμερον ἐν τῷ Δημογεροντίῳ Μανδρακίου οἱ ὑποφαινόμενοι Δημογέροντες τῶν τριῶν Δήμων τῆς νήσου Νισύρου καὶ ὁμοφώνως διορίζομεν τοὺς κ.κ. Ι.Μ.Κατσιματίδην καὶ Π.Παντελίδην μετὰ τὴν ἐπιφύλαξιν ἐὰν ὁ κ. Παντελίδης δὲν ἀποδεχθῇ, νὰ διορισθῇ ἐκ Μανδρακίου ἕτερον πρόσωπον τῇ ὑποδείξει τῶν Δημογεροντιῶν Ἐμπορίου καὶ Νικίων. Μεθ' ὃ διελύθη ἡ Συνεδρίασις.

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου
Ζ. Σύμπλης
Ι. Παπαδόπουλος

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου
Ν. Γεῶς
Ν. Παπαϊωάννου
Ν. Κωνσταντινίδης
Θ. Οἰκονομίδης
Ε. Κατσιματίδης
Η. Κατσιματίδης

Οἱ Δημογέροντες Νικίων
Ν. Παπαχαρτοφύλης
Δ. Χαρτοφύλης
Π. Πασχαλίδης

Ἀριθμ. Πρωτ. 33

18 Σεπτεμβρίου 1908

Πρὸς τὴν Ἀξιότιμον Δημογεροντίαν τῆς Νήσου Σύμης

Εἰς Σύμην

Ἀξιότιμοι Κύριοι,

Ἀσμένως γνωρίζομεν ὑμῖν τὴν ἄφισιν τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου ἐν τῷ νησιωτικῷ Συνεδρίῳ κ. Ι.Μ. Κατσιματίδου ὅστις καὶ ὑπέβαλε ὑμῖν τὰ γενόμενα.

Περὶ τοῦ ζητήματος ἀν ἡ Κοινότης μας κατέχη ἔγγραφα σχετιζόμενα διὰ τὰ προνόμια τῶν νήσων πρὸς σύνταξιν τοῦ γενικοῦ ὑπομνήματος μετὰ λύπης λέγομεν ὑμῖν ὅτι πυρκαϊὰ πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν συμβᾶσα ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Σπηλιανῆς ἐνθα ἦσαν κατατεθειμένα τὰ ἀρχεῖα τῆς νήσου ὡς κατέστρεψε τὰ υπάρχοντα ἔγγραφα.

Τὴν παρελθούσαν Κυριακὴν συνεπείρα ἐπιμονῆς τῆς Διοικήσεως Κῶ διετρίχθησαν αἱ ἐκλογαὶ τῶν ἐκλεκτόρων μας ὡς τοιοῦτοι δὲ ἀνεδείχθησαν οἱ κ.κ. Ι.Μ. Κατσιματίδης καὶ Μιλτιάδης Λογοθέτης, ἱατρός, οἵτινες θὰ ἀναμένωσι τὰς παρ' ὑμῶν ὁδηγίας ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐκλεχθόσμενον ἄτομον ὡς κοινὸν βουλευτὴν μας.

Ἐσωκλειστὸς διετυθύνομεν ὑμῖν μίαν συναλλαγματικὴν ἐπὶ τῆς ἐν Σμύρῃ Τραπεζῆς Μυτιλήνης ἐξ ἐκατοφράγκων ὀκτώ, δι' ὃ ποσὸν ἐπεβλήθη εἰς τὴν Κοινότητά μας ὡς ἔξοδον τῶν διὰ Κων/πολιν κοινῶν πληρεξουσίων παρακαλοῦντες νὰ φανερώσητε ἡμῖν τὴν παραλαβήν.

Διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

Οἱ Δημογέροντες

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν Διοικητὴν τῆς Νήσου Κῶ

Ἐνδοξότατε,

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ὑπὸ ἡμερομηνίαν β 10 ὁδεύοντος καὶ ὑπ' ἀριθμ. α.87 ἐε ἐπιδοθεῖσαν διὰ τοῦ Μουαβίνης Κῶ διαταγὴν Ὑμῶν, δηλοῦμεν ὅτι, σύμπας ὁ λαὸς τῆς νήσου μας ἀρνέεται εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ πληρωμὴν τοῦ φόρου τῶν ἐπὶ τῆς νήσου ἡμῶν, ἐνδιδαιτωμένων αἰγοπροβάτων δισχυρίζομενος ὅτι καὶ αἱ λοιπαὶ προνομιοῦχοι δωδεκάνησοι εἰσὶν ἀπηλλαγμένοι τοῦτοῦ τοῦ φόρου καὶ ὅτι ἐπὶ ἀπολυταρχίας εἰσεπράττετο οὗτος βία καὶ ἀπειλῇ τῶν τότε ὑπαλλήλων. Ἦδη ὅμως ὁπότε ἐκηρύχθη καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν τὸ Συνταγματικὸν πολίτευμα καὶ πᾶν πρόνομον ἔσεται σεβαστὸν οὐδόλως δέχεται τὸ φορολογικὸν τοῦτο μέτρον.

Τοῦτο καὶ ὑπὸ ἡμερομ. 9 ὁδεύοντος ἐδηλώσαμεν γραπτῶς καὶ ἐπικυρώσαμεν ἐν τῷ..... δευτέρῃ τῆς ἐνταῦθα Μουδιρίας.

Ἐφ' ᾧ διατελοῦμεν μεθ' ὑπολήψεως

18 Μαΐου 1909

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Ι. Φωτιάδης

Ι. Γ. Κατσιματίδης

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου

Κ. Περδικάρης

Κων/νος Ζαννῆς

Οἱ Δημογέροντες Νικίων

Νικ. Χαρτοφύλης

Ἐμμ. Διακομανώλης

Συνεδρίασις 3 Μαΐου 1910

Ἐπειδὴ ὁ κ. Ἐμμ. Κατσιματίδης ἐπαρουσίασε τῇ Δημογεροντίᾳ ἔγγραφον ἀφορῶν τὰ περὶ τῆς καταγραφῆς καὶ διανομῆς τῆς μετὰ τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ του Ἰωάννου συνεταιρικῆς περιουσίας καὶ ἀπῆτει τὴν ἐπικύρωσιν αὐτῶν παρὰ τῆς Δημογεροντίας ὅπως δυνάμει τούτων μεταβῇ εἰς Κῶν καὶ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀναφερομένης ὑποθέσεως μέσον τοῦ Ὁθ. Ἱεροῦ Δικαστηρίου καὶ ἐπειδὴ ἡ πράξις αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὰ προνομιακὰ δικαιώματα τῆς νήσου μας.

Συνελθούσα ἡ Δημογεροντία μετὰ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Ἀρχ. Ἐπιτρόπου καὶ συσχεψαμένων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀπεφασίσθη ὅπως δηλωθῇ τοῦτο τῷ Ἱατρῷ Ν. Ἀνδριωτάκη ὡς τὸ μᾶλλον ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον τῆς χήρας Ι. Κατσιματίδου καὶ παρακληθῇ νὰ μεταβῇ ἐνταῦθα καὶ ἐπέλθῃ ἐπιτοπίως συνενόησις χωρὶς νὰ λάβουν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Ὁθ. Ἱεροῦ Δικαστηρίου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ Δημογεροντία ὡς καὶ ἅπας ὁ Νισυριακὸς λαὸς θὰ ἐπενέβῃ εἰς τοῦτο καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς σταλέντας παρὰ τοῦ Ι. Δικαστηρίου ἐκτελεστὰς νὰ προβῶσιν εἰς τὴν τοιαύτην ἀντιβαίνουσαν τῶν προνομίων μας πράξιν.

Τὰ μέλη τοῦ Συμβουλίου

Ι. Φωτιάδης

Ε. Κατσιματίδης

Ἰάκωβος Καφετζῆς

Δ. Χατζηγιαννάκης

Ν. Γενᾶς

Οἱ Δημογέροντες

Γ. Βαγιάτης

Α. Κατσιματίδης

Ὁ Ἀρχ. Ἐπίτροπος

Ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος

Ἐκλογή Δημογερόντων ἔτους 1910

Ἐν Νισύρῳ σήμερον τῇ 7 Μαρτίου 1910 γενικῆς συνελεύσεως γενομένης ἐν τῷ νάρθηκι τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας Ποταμιτίσσης ἀφορώσης περὶ ἐκλογῆς Δημογερόντων, ἀπεφασίσθη ἅμα τῇ ἐνάρξει αὐτῆς ὅπως ἡ ἐκλογή γενήσεται διὰ ψήφων καὶ ὠρίσθησαν ἐν πρώτοις ὀκτὼ πρόσωπα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἕκαστος πολίτης ὀφείλει νὰ δηλώσῃ ἐπὶ τοῦ δελταρίου του μόνον δύο ἅτινα θὰ καθεύωσι τὴν προεδρευτικὴν θέσιν καὶ τὰ ὀρισθέντα ὀκτὼ ταῦτα πρόσωπα εἰσὶ τὰ ἑξῆς : Γ. Βαγιατίτης, Ἡλ. Κατσιματίδης, Ὁδ. Σακελλαρίδης, Νικολ. Ἑμμ. Παπαϊωάννου, Ι. Χατζηγιαννάκης, Ε. Κατσιματίδης, Ι. Φωτιάδης, Ι. Γιαννίδης.

Ἐκ τούτων ὁ μὲν Γ. Βαγιατίτης λαβὼν ψήφους 53 ὁ δὲ Ἡλ. Κατσιματίδης 42, ὁ Ὁδ. Σακελλαρίδης 40, ὁ Ν.Ε. Παπαϊωάννου 30, ὁ Ι. Χατζηγιαννάκης 17, ὁ Ἑμμ. Κατσιματίδης 7 καὶ ὁ Ι. Φωτιάδης 6.

Καὶ οὕτω ἀναδεικνύεται ὁ μὲν Γ. Βαγιατίτης πρόεδρος τοῦ Δημογεροντικοῦ Συμβουλίου ὁ δὲ Ἡλ. Κατσιματίδης πᾶρεδρος, τὰ δὲ λοιπὰ ἀναφερόμενα πρόσωπα ἀποτελοῦν μέλη τοῦ Δημογεροντικοῦ Συμβουλίου καὶ διελύθη ἡ συνέλευσις.-

Οἱ ψηφίσαντες

Συνεδρίασις τῆς 10ης Ἀπριλίου 1910

Ἐνεκεν ἐπιστολῆς ἐκ Καλύμνου ἀποστελλομένης πρὸς τὴν Δημογεροντίαν δι' ἧς ἀπαιτοῦν ὅπως σταλῇ πληρεξούσιος πρὸς συγκρότησιν ἐκτάκτου συνεδρίου διὰ τὴν ἔκρυθμον κατάστασιν τῶν προνομίων τῶν 12 νήσων. Συνελθόντες σήμερον οἱ Δημογέροντες καὶ τῶν τριῶν Δήμων τῆς νήσου-μας καὶ συσκεψαμένων περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἀπεφασίσθη ὅπως σταλῇ καὶ ἐκ τῆς ἡμετέρας νήσου πληρεξούσιος διὰ τὸ συγκροτηθῆσόμενον τοῦτο συνέδριον καὶ ὡς καταλληλότερον πρόσωπον ἐνεκρίθη ὁ κ. Ε. Παπαγιάννης ὅστις καὶ προσκληθεὶς ἐν τῷ Δημογεροντικῷ καταστήματι παρεδέχθη μετ' εὐχαριστήσεως νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ἐν Καλύμνῳ τοῦτο συνέδριον ἀφοῦ πρῶτον δηλωθῇ ἡμῖν ἡ ἐποχὴ τῆς συγκλήσεως, καὶ διελύθη ἡ συνεδρίασις.

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Γ. Βαγιατίτης
Η. Κατσιματίδης
Οἱ Δημ. Σύμβουλοι
Ν. Γενᾶς
Ἰάκωβος Γ. Καφετζῆς
Δ. Χατζηγιαννάκης
Γ.Δ.Οικονομίδης
Ιω. Παπαδόπουλος

Οἱ Δημογέροντες Ἑμπορίου

Ζ. Ζαφειρόπουλος
Α. Βλαχάκης

Οἱ Δημογέροντες Νικίων

Σαῦρος Ι. Χαρτοφύλης
Φώτιος Παπαμιχαήλ

Αἱ διδόμεναι ἡμῖν προτάσεις παρὰ τῆς Κυβερνητικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν προνομίων ;

1) Ὅποια τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῆς Δημογεροντίας καὶ ποῦ στηρίζονται ;

Ἀπ. : Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῆς Δημογεροντίας εἰσὶν αἱ πράξεις τῶν Κυβερνητικῶν φόρων τὰ τοῦ Συμβολαιογραφείου, ἡ ἐπὶ τῆς Γεωργίας ἐπίβλεψις καὶ ἐν δεδομέναις περιστάσεσιν ἡ ἀναπλήρωσις τοῦ Δημάρχου (Πελετιέ) Στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀνέκαθεν προνομίων τῶν Δωδεκανήσων.

2) Τί φόρον πληρώνει ἐτησίως ἡ ὅλη νῆσος ; Ἀπ. Ὁ ὀλικὸς φόρος ἀνέρχεται εἰς Γρ. 31.518 μὲ τὸν στρατιωτικόν.

3) Ὅποια τὰ εἰσοδήματα τῆς Δημογεροντίας ;

—Ὁ κεφαλικὸς φόρος ἐπὶ τῶν σφαζομένων ζώων ὁ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων προαιρετικὸς καὶ τὸ ἐπίδομα τοῦ Τελωνείου.

4) Ἀτομικὸς φόρος λαμβάνεται ; καὶ ἀναλόγως τῆς ἐργασίας του τί πληρώνει ἕκαστος ;

—Ἀτομικὸς φόρος δὲν ὑπάρχει.

5) Ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται φόρος ; καὶ πόσον ἐπὶ τοῖς % καὶ τίνι τρόπῳ εἰσπράττεται ;

—Φόρος εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν διαφόρων ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται προαιρετικῶς 1 %.

6) Ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς τῶν ἀνωτέρω ἐμπορευμάτων τί ποσὸν εἰσπράττεται καὶ ποῦ διατίθεται ;

—Ἐκ τῶν ἄνω ἐμπορευμάτων εἰσπράττεται ἐτησίως 5 - 6000 γρ. ἅτινα διατίθενται ὑπὲρ τῶν Σχολῶν.

7) Ἐπὶ τῶν ἀγοραπωλησιῶν τῶν κτημάτων τί δικαίωμα εἰσπράττεται ; ἐξ ἴσου ἢ ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ ; καὶ ἂν εἰς τὰ πωλητήρια προσθέτετε χαρτόσημον ἢ οὐχί.

—Οὐδὲν δικαίωμα ἐπὶ τῶν ἐγγράφων ἀγοραπωλησίας εἰσπράττεται τίθηται ὁμως χαρτόσημον ἀναλόγως τοῦ ποσοῦ.

8) Εἰς τί καταγίνεται ἡ Δημογεροντία ;

ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ

Τώρα πιά είμεθα κι' οί δυο μὲ γκρίζους κροτάφους, ἔχουν περάσει χρόνια και χρόνια ἀπὸ τότε, μὰ κάθε τόσο νοσταλγικά ἀναπολώ τὴν παιδική μου τούτη ἀνάμνησι καὶ μαζὶ μὲ πρόσωπα θυμᾶμαι καὶ τὸ μικρὸ ἄμορφο νησάκι ὅπου τόσο ἀξένοιαστα κυλοῦσε ἡ ζωὴ τῶν μικρῶν μὰ καὶ τόσο ἡρεμῶς χωρὶς φουρτούνες καὶ κυματισμούς ἡ ζωὴ τῶν μεγάλων κατοίκων ποὺ ὅλοι τους εἶχανε μιὰ ζωγραφισμένη γαλήνη καὶ ἡρεμία στὰ πρόσωπά τους, πόση ἀλήθεια διαφορὰ μὲ τὴν σημερινὴ ἀγωνία τοῦ τωρινοῦ ἀνθρώπου!

Ὁμορφα παλὰ καλὰ χρόνια πόσο νοσταλγικά βασιάνιζετε τὴ θύμησή μου, πόσο λυπᾶμαι ποὺ δὲν εἶναι καὶ σήμερα ἔτσι. Ἄραγε, τώρα στὸ νησάκι τὸ μικρὸ εἶναι πάλι ἡ ἴδια γαλήνη, ἡ ἡσυχία, ἡ ὁ τωρινὸς ταχὺς ρυθμὸς μετέδωσε καὶ κεῖ τὸ σύγχρονο παλμὸ καὶ ἀγωνία καὶ μαζὶ τὰ χάπια καὶ τὰ «ἡρεμιστικά» φάρμακα. Δὲν θέλω νὰ τὸ μάθω. Προτιμῶ νὰ ζῶ μὲ τὴν ἀνάμνηση τοῦ... χθὲς καὶ τίς παλῆς καλῆς μου θύμησης γιὰ τὸ νησί· ἔτσι στὸ σύγχρονο παλμὸ τῆς Ἀθήνας ἡ θύμηση αὐτὴ εἶναι ἓνα λιμανάκι ἀπάγγειο καὶ μιὰ ἡσυχὴ γωνιά ποὺ ἡ σκέψι, τὸ μυαλὸ καὶ ἡ καρδιά βρίσκουν ξεκούρασι.

Κάποτε λοιπόν, βρέθηκα στὴ Νίσυρο γιὰ καλοκαίρι (ὅπως κάθε χρόνο). Τί δὲν γινότανε στὸ νησί τίς παραμονὲς τῆς «Λαμπρῆς». Ξενύχτια οἱ ραφτάδες καὶ οἱ παπουτσηδὲς νὰ προλάβουν τίς καινούργιες παραγγελίες ποὺ σχεδὸν ἤτανε τοῦ ὅλου νησιοῦ, ἀσβεστώματα τὰ σπῖτια, κουβαλιήματα ξύλων καὶ κλαδιῶν ἀπ' ὅλους γιὰ τοὺς φούρνους νὰ ψηθοῦν λογιῶν-λογιῶν λιχουδιές. Οἱ μανάδες μαγικά γινόντουσαν μοδίστρες γιὰ τὰ φορέματα τῶν μικρῶν τους παιδιῶν ποὺ γιὰ «φιγουρίνα» εἶχανε ἡ μιὰ τὴν γνώμη τῆς ἄλλης. Θυμᾶμαι λοιπόν πὼς λίγο πρὶν ἀπ' τὴ «Λαμπρῇ» ἡ θεία μου Εἰ... τέλειωσε τὸ φόρεμα τῆς μικρῆς τῆς κόρης καὶ ξαδέλφης μου· ἡ μικρὴ ἐπέμενε νὰ βάλῃ τὸ φόρεμα πρὶν τὴ μεγάλη μέρα, ἡ μάνα ἐπίμονα ἀντιδρούσε καὶ βαυκαλίζε τὴ μικρὴ μὲ ὑπομονὴ γιὰ τὴν μεγάλη μέρα ποὺ θάβαζε τὰ γιορτινά της.

Ἦρθε ἡ «Λαμπρῇ» καὶ μπῆκε τὸ πολυπόθητο φόρεμα, πλισσέδες - φιδόγγοι - σειρίτια, οὔτε Βασιλικὴ πορφύρα δὲν θὰ ἀνεμένετο μὲ τόση λαχτάρα, οὔτε ἡ πὺς πολύτιμη ἐρμύνα στὴν πὺς κοκκίνα Κυρία δὲν θὰ προξενούσε τόση ἱκανοποίησι ὅσο στὴ μικρὴ τὸ φτηνὸ ἐκεῖνο φόρεμα. Τότε ἀκουστήκε ἀπ' τὴν παιδουῖα τὸ περίφημο σὲ ἀφέλεια καὶ ἀπλοϊκότητα : «ὦ, Μάνα, ἦντανε κι' ἡ Λαμπρῇ μέρα ν' εἶν' ἥλιον ἔχει».

Ἀξέχαστα περασμένα χαρούμενα παιδικὰ χρόνια! Ἄραγε σήμερα ἡ Κυρία τὸ θυμᾶται;... Τώρα ράβει τὰ φορέματα τῶν παιδιῶν τῆς ἡ ἴδια;

K. N. A.

—Ἡ Δημογεροντία καταγίνεται εἰς τὸ νὰ ἐπιβλέπῃ τὰ τῆς Γεωργίας, τὰ φιλανθρωπικά Καταστήματα, ἐν δεδομέναις περιστάσεσιν ἐκτελεῖ καὶ χρεῖα Δημορχεῖου καὶ συμβιβάζει τὰς μεταξὺ τῶν γεωργῶν μικροδιαφοράς.

9) Τί φιλανθρωπικά ἔργα ἐγένοντο καὶ τί ποσὸν κατηναλώθη δι' αὐτὰ ἐκ τοῦ Ταμείου τῆς Δημογεροντίας;

—Λιμὴν, Λουτρά, Σχολεῖα, Ἐκκλησίαι, Φαρμακεῖον, ἀποβάθραι καὶ δρόμοι. Πάντα δὲ ταῦτα δι' ἰδιωτικῶν ἐράνων καὶ δανείων. Ἡ Δημογεροντία οὐδὲν δαπανᾷ διότι ἐν τῷ Ταμείῳ τῆς χρήματι δὲν ὑπάρχει.

Ἐν Νισύρῳ 2 Ἰουλίου 1910

Παρατηρήσεις

Ὡς ἐκ τοῦ ἡφαιστειογενοῦς τῆς νήσου μας καὶ τῆς μεγίστης πρὸ 38 ἐτῶν γενομένης ἐκκρήξεως αἱ μὲν καλλιεργήσιμοι γαῖαι παντελῶς κατεστράφησαν αἱ δὲ ἐναπολειφθεῖσαι κατέστησαν ἄγονοι τὸ δὲ ἔδαφος ἀνυδρον, τῶν καρποφόρων δένδρων μὴ δυναμένων νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ πολὺ, ὑπόκειται δὲ καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ εἰς σεισμούς ἡ νῆσος μας διὰ τοῦτο καὶ ἀναγκαζόμεθα νὰ στῆλωμεν τὰ τέκνα μας ἄρρενα καὶ θήλεα μόλις φθάσουν εἰς ἡλικίαν 12-14 ἐτῶν εἰς διάφορα μέρη ἵνα καὶ ἐκεῖνα ζῶσι καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῶν καὶ τὰ μικρὰ ἀδελφία των διατηρῶσιν. Τοῦτο τελευταῖον εἰδείχθη μὴ εὐρεθέντος οὐδενὸς στρατευσίμου νέου.

Τὸ μέρι τιδὲ ἀναφερόμενον ἐπίδομα τοῦ Τελωνείου μὲς καθυστερεῖται ἀπὸ παρελθόντος Μαρτίου. Ὁ ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς προαιρετικῶς εἰσπραττόμενος φόρος καθυστερεῖται ὑπὸ τινων διὸ καὶ δυσκολευόμεθα τοῦ λοιποῦ νὰ συντηρῶμεν σχολεῖα.

Βαθυσεβάστως καὶ θερμῶς καθικετεύομεν τὴν Σ. Κυβέρνησιν νὰ λάβῃ τὴν ἐγνωσμένην πατρικὴν μέριμναν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου μας, καθόσον ὅλος ἀδύνατος ἀποβαίνει αὐτὴ ἡ ἡ ὑπαρξὶς μας τῶν προνομίων μας κατ' ἐλάχιστον θιγομένων.

Εὐέλπιστοῦντες ὅτι θὰ τύχωμεν τῶν ποθομένων

Διατελούμεν βαθυσεβάστως

Οἱ Δημογέροντες Μανδρακίου

Οἱ Δημογέροντες Ἐμπορίου

Οἱ Δημογέροντες Νικίων

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΕΝΑ ΦΙΛΗΜΑ

Σάν κυλήσουν τὰ χρόνια σιγά, ἀθόρυβα, χωρίς νὰ τὸ νοιώσουμε, γινόμεθα σκεπτικισταί. Εἰσέρχόμεθα στὸ στάδιο τῆς φιλοσοφίας, τῆς «ἀναγκαστικῆς» φιλοσοφίας, πού τροφοδοτεῖ τὴ μοναξιά μας μὲ ἀναμνήσεις ἄλλοτε εὐχάριστες κι' ἄλλοτε δυσάρεστες, ἂν καὶ εἶν' ἀλήθεια πὼς στὸ κατακάθισμα τῶν ἀναμνήσεών μας αὐτῶν μένουν κυρίως, ἂν ὄχι ἀποκλειστικά, μόνον τὰ εὐχάριστα γεγονότα, ἐνῶ τὰ δυσάρεστα φεύγουν καὶ ξεχνιούνται σάν ἓνα κακὸ ὄνειρο.

Θυμᾶμαι ὅταν παιδοῦλα ἐδιάβαζα κάποια παλὰ κιτρινισμένη ἀνθολογία τοῦ πατέρα μου, ἀπὸ 'κεῖνα τὰ παλὰ βιβλία πὺδ στὶς τελευταῖες τοὺς σελίδες φιγουράρει ὁ ἀπαραίτητος «κατάλογος συνδρομητῶν» τυπωμένα σὲ μιὰ ἐπίσημη, ἄσπρη καὶ βαρεῖα καθαρεύουσα γεμάτη ἀπὸ δοτικὲς καὶ εὐκτικὲς πὺδ ὅταν τὴν διαβάξῃς θυμίζει σκληρὸ κολλάρο καὶ γιλέκο μὲ χρυσὴ καδένα, μπασοῦνι, σκληρὸ καπέλλο, τίτλους εὐγενείας, οἰκόσημα καὶ παχὺ στριψτὸ μουστάκι. Ἦταν τότε ἡ ἐποχὴ πὺδ ρωμαντισμοῦ, τοῦ ἐξιδανικευμένου λόγου, τοῦ Μυσσέ, τοῦ δικοῦ μας τοῦ Παράσχου καὶ τίποτε δὲν προμήνυε τὸ ἄγριο ξέσπασμα τοῦ ρεαλισμοῦ καὶ τὴν θριαμβευτικὴ εἰσοδο τῆς ὕλης πὺδ ἔσερνε ξοπίσω τῆς τὸν αἰῶνα τῆς μηχανῆς καὶ τοῦ ἀτόμου. Ἐγραφε λοιπὸν ἡ ἀνθολογία «μὲ ἐν φίλημα γεννώμεθα, μὲ ἐν φίλημα γεννῶμεν καὶ ἐν φίλημα λαμβάνομεν ὅποταν τελευτῶμεν». Καὶ ταῦτα ἐγράφοντο εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὅποιαν τὸ φιλὶ ἦτο κάτι τὸ ἱερὸν πὺδ μονάχα στὶς εἰκόνες ἐδίδετο ἡ στήν χεῖρα τῶν γονέων μας κάθε πρῶτῃ γιὰ τὴν Καλημέρα καὶ τὸ βράδυ γιὰ τὸ καληνύχτισμα. Ἀργότερα, σάν θὰ ἤρχετο μὲ τὰ χρόνια ὁ καλὸς μας μὲ τὸν ὅποιον θὰ δημιουργοῦσαμε τὴν ζωὴν μας, τὸ φιλὶ ἐδίδετο μὲ τὴν εὐλογία τῆς ἐκκλησίας σάν δῶρο δοσμένο ἀπ' τὸ θεῖκὸ χέρι.

Πολλὲς φορὲς στὸν καφενὲ τοῦ Παύλου, ὅταν μὲ τίς γειτονικοὺς πλέκαμε τίς δαντέλλες μας, ἀκούγα τοὺς παλῶν νὰ συζητοῦν καὶ νὰ διηγοῦνται τὰ βάσανα τῆς μνηστείας των. Πήγαινε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς στὸ σπίτι τῆς μνηστῆς κάθε μέρα γιὰ νὰ πετόχη τὴν κοπέλλα μόνη ἔστω, καὶ γιὰ μιὰ στιγμὴ μὰ ποτὲ δὲν τὸ κατόρθωνε. Κέρβεροι σωστοὶ οἱ γονεῖς, εἶχαν πάντα τὸ κο-

ρίτσι ἀπὸ κοντά. Ζητοῦσε ὁ ἀρραβωνιαστικὸς νερὸ ἢ ρακὴ, ἔπρεπε νὰ στείλουν τὴν ἀρραβωνιαστικιά νὰ τὸ φέρῃ. Σάν ἔφευγε, τὸν ξεπροβόδουσαν ἀπὸ κοντὰ μὲ τὴν ἀρραβωνιαστικιά, ἡ μάνα ἢ ἡ ἀδελφὴ ἢ ὁ μικρὸς ἀδελφός. Ὡσπου ὁ δόλιος ξεσπάθωνε καμμιὰ φορὰ τραβώντας ἀρκετὰ ποτηράκια πρὶν, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πάρῃ τὸ μεγάλο κουράγιο καὶ «νὰ τὴν βουτήξῃ» ὅπως ἔλεγε, τὴν ὥρα ποῦφευγε, γιὰ νὰ πάρῃ τὸ φιλὶ. Εἶπαμε πὼς ἦταν ἄλλα τὰ χρόνια τότε. Ὁ κόσμος κυκλοφοροῦσε μὲ λαντῶ, ἐχόρευε βάλς καὶ πόλκα, ἀπὴγγελλε στίχους τοῦ Λαμαρτίνου, τραγουδοῦσε Τραβιάτα καὶ ταξείδευε δύο μῆνες γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν Νέα Ὑόρκη. Σήμερα ὁ κόσμος κυκλοφορεῖ μὲ κοντομάνικα ποικύμισα καὶ γιακά ἀλὰ Μπαύρον, οἱ γυναῖκες μὲ ψαράδικα παντελόνια, μιᾶνε στὸν ἐνικό, μασάνε τσίχλα, χορεύουν ἀταβιστικούς ρυθμούς τὰμ—τὰμ καὶ πετᾶνε ἀπ' τὴν Ἀθήνα στὴν Νέα Ὑόρκη σὲ 20 ὥρες. Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια δὲν ἔχει περάσει παραπάνω ἀπὸ μισὸς αἰῶνας. Πὼς νὰ ἀνθῆξῃ λοιπὸν τὸ ταλαίπωρο φιλὶ σὲ μιὰ τέτοια ἐξέλιξη; Παραστράτισε κι' αὐτό. Ἔπεσε ἀπ' τ' ἄστρα πὺδ τὸ εἶχε τοποθετήσῃ ὁ Οὐγκὼ καὶ κατρακύλησε χαμηλὰ στὸ πεζοδρόμιο ὅπου παρουσιάζει συνηθισμένο θέαμα τὰ βράδια. Ξεχύθηκε στὰ σινεμά, στὸς δρόμους, στὰ μπάνια, παντοῦ. Δὲν κάνουμε κριτικὴ καὶ πολὺ περισσότερο δὲν κάνουμε ἠθικὴ. Κάνουμε ἄλλως μιὰ διαπίστωση.

Ἴσως ἡ ἐποχὴ ἐκείνη νὰ ἦτο πράγματι καλύτερη, ἴσως νὰ τὴ βλέπουμε ἐμεῖς καλύτερη πίσω ἀπὸ τὰ πρεσβυωπικὰ γυαλιὰ τῆς φιλοσοφίας. Πάντως καὶ ἂν δὲν ἦτο καλύτερη, ἦτο ὠραιότερη, κι' ἄς μύριζε γκάζι καὶ φωταέριο. Καὶ ἦταν ὠραιότερη γιατί ἦταν ἀπλὴ.

Ὁ σημερινὸς πολιτισμὸς ἐδημιούργησε καὶ δημιουργεῖ καθημερινῶς ἀνάγκες πὺδ πιέζουν τὸν ἄνθρωπο καὶ κάνουν τὴν ζωὴ πὺδ δύσκολη ἀντὶ νὰ τὴν ἀπλοποιοῦν. Θὰ ἔλθῃ ἄραγε ἡ ἐποχὴ πὺδ ὁ ἄνθρωπος θὰ ἐπανέλθῃ στὴν ἀπλότητα καὶ θὰ θελήσῃ νὰ καλλιεργήσῃ τὸ πνεῦμα του γιὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν ἠθικὴ του τελειοποίησιν; Ἴσως, αὔριον.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ Κ. ΚΩΝΣΤΑ

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΑΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ

Ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησεν ὀγκώδης ἐκ 330 σελίδων ὁ δεῦτερος τόμος τοῦ «Δωδεκανησιακοῦ Ἀρχείου» (1957) ὄργανον τῆς Δωδεκανησιακῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἑταιρείας.

Εἰς τὸν τόμον τοῦτον συνεργάζονται ἐκλεκτοὶ διανοούμενοι Δωδεκανήσιοι καὶ ξένοι, δημοσιεύοντες μελέτας ἱστορικὰς, γλωσσικὰς καὶ λαογραφικὰς σχετικὰς

πρὸς τὴν Δωδεκάνησον. Ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ Β' τόμου σημειοῦμεν τοὺς Μητροπολίτην Κῶ κ. Ἐμμανουήλ, Μιχαηλίδην - Νουάρων, Π. Κρητικόν, Ε. Πρωτοψάλην, Α. Τσοπανάκη, Π. Παπαχριστοδούλου, Γιάννην Ζερβόν, Γ. Σπυριδάκη, Α. Καραναστᾶδην, Δ. Βαγιακάκον, Μιχαήλ Πετρίδην Ἀν. Βρόντην, Βαρίκα Μοσκόβη, Γ. Γεωργιάδην κλπ.

ΝΙΣΥΡΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ΚΟΝΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΓΕΝΙΤΣΑΡΟΣ

Ἕνας Κοντὸς κοντακιανός, πῆρ' ὡμορφὴ γυναῖκα,
 κι' ἐβγάλαν του πῶς χρεωστᾷ ἐννιά χιλιάδες γρόσια.
 Πουλᾷ ὁ Κοντὸς τὰ ροῦχά του, πουλᾷ τὰ πράγματά του,
 ἐπῆρε καὶ τὴν ὡμορφὴ νὰ πᾶ νὰ τὴν πουλήσῃ.
 Στὸν δρόμο ποὺ ἐπῆγαινε, Γενίτσαρος ἔπαντ' αὐτόν.
 — Ποῦ πᾶς Κοντὲ τὴν ὡμορφὴ, ποῦ πᾶς τὴ μαυρομμάτα ;
 — Ἐβγάλα μου πῶς χρεωστῶ ἐννιά χιλιάδες γρόσια·
 ἐπούλησα τὰ ροῦχά μου, πουλῶ τὰ πράγματά μου,
 ἐπῆρα καὶ τὴν ὡμορφὴ νὰ πᾶ νὰ τὴν πουλήσω.
 — Γιὰ ἔπες μου τὴν ἀξίαν της, γιὰ ἔπες μου τὴν τιμὴ της.
 — Τῶναν της χεῖλι κάμνει δυὸ καὶ τ' ἄλλο τρεῖς χιλιάδες
 κι' ὁ γύρος τῆς ποδίτσας της, τὴν Πόλι ἔξαγοράζει.
 — Βγάλε Κοντὲ τὴν πούγγα σου νὰ σοῦ τήνε γεμίσω.
 Βγάξ' ὁ Κοντὸς τὴν πούγγα του καὶ τρεῖς τήνε γεμίζει,
 ἐπῆρε καὶ τὴν ὡμορφὴ, στὸ κάτεργο τὴν πάει.
 Ἀρχίνησε νὰ τὴν τσιμπᾷ, κι' ἀρχίνησε νὰ βρέχῃ·
 κι' ἀρχίνησε νὰ τὴν φιλᾷ, κι' ἐκεῖ χαλάζι πέφτει·
 κι' ἕνα καλὸ μαῦρο πουλί, ἀπηλοῦ καὶ λέει :
 — Γιὰ ἔδες κακὸ ποὺ γίνεται στοῦ κάτεργου τὴν πρόρη,
 φιλᾷ ἀδελφὸς τὴν ἀδελφὴ καὶ δὲν τὴν ἑνεστορεῦει ¹.
 Σὰν τ' ἄκουσ' ὁ Γενίτσαρος, τὴν κόρην ἀρωτάει.
 — Γιὰ ἔπες μου τὴ σκληπάδα ² σου, γιὰ ἔπες μου τὴ γενιά σου.
 — Ὁ ἀφέντης μου ἔναι ἀπ' τὰ Χανιά κι' ἡ μάννα μ' ἀπ' τὴ Δύσι ³,
 κι' εἶχ' ἀκουστᾷ τῆς μάννας μου, μικρούλα ὅπου ἤμουν·
 ὅτι τὸμ πρῶτο μ' ἀδελφὸ οἱ κλέφτες τὸν ἐπῆραν
 καὶ τώρα μαθαίνω ἔμπορας πῶς εἶναι στὸ Μισίρι ⁴.
 Τὴν ἄρπαξ' ὁ Γενίτσαρος κι' εἰς τὸν Κοντὸν τὴν πάει.
 — Πάρε Κοντὲ τὴν ὡμορφὴ, πάρε τὴ μαυρομμάτα,
 ἄς εἶν' τὰ γρόσια προϊκά της, κι' ἄς εἶναι καὶ δικὴ σου.

Ἐκ τῆς Συλλογῆς κ. Λαζάρου Κοντοβεροῦ
 (Καθ' ὑπαγόρευσιν Νικολάου Γ. Πουράκη)

ΤΑ ΤΡΙΑ ΡΩΜΙΟΠΟΥΛΑ

Τρεῖς καλογέροι Κρητικοί
 καὶ δυὸ ἀπὸ τ' Ἁγίον Ὅρος
 καράβι ἐρματώσασι
 χίλιες τρακόσες πῆχες.

Εἶχε κι' Ὀβριὸ πρματευτὴ
 καὶ Τοῦρκο καπετάνιο
 εἶχε καὶ τρία Ρωμιόπουλα
 ποῦτανε σπουδασμένα.

1) Ἄνεστορῶ ἀναμνηνίσκομαι, μνημονεύω, νοέω, γνωρίζω.

2) Σκληπάδα γενεαλογία, γενέθλη, καταγωγή, σειρά, φάρα.

3) Δύσις αἱ δυομαί, τὰ δυτικά μέρη, ἡ Ἑσπερία, ἡ Εὐρώπη.

4) Μισίρι ἢ Μισύρι ἢ Μυσίρι, δημώδης ὀνομασία τῆς Αἰγύπτου ἀναφερομένη εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην «Μάσουρ», οἱ Φοινίκες ἐκάλουν τὴν χώραν «Μύσσα». Οἱ Ἀραβες τὴν λέγουν «Μίσρ» καὶ οἱ Τοῦρκοι «Μισίρι».

Ὁ πρῶτος ἦτο ναύαρχος,
ὁ δεύτερος πιλότος,
τὸ τρίτο τὸ μικρότερο
εἰς τὰ πανιὰ νεβαίνει.

Ἐχαίρετο κι' ἀνέβαινε
καὶ κλαίει καὶ κατεβαίνει
κι' ὁ ναύαρχος τὸν ἐρωτᾷ
κι' ὁ ναύαρχος τοῦ λέει:

— Τέχεις, μωρὲ Ρωμιόπουλο
καὶ κλαίεις κι' κατεβαίνεις;
— Εἶδα τὴν Πούλια κι' ἤστραψε
κι' ἐχάθη τὸ φεγγάρι.
Εἶδα τῆς Μάλτας τὰ βουνὰ
τὰ χιονοστιβασμένα..

Ἀκόμη ὁ λόγος ἦστεκε
κι' τὸ καράβι γέρνει.
Γεμίζει ἡ θάλασσα πανιὰ
τὰ κύματα κοντάρια.
Γεμίζουν κι' οἱ περιαιλιές
ὁμορφα παλληκάρια.

Ἐνα μικρὸ ναυτόπουλο
καβούλι δὲ τὸ πιάνει.
Ἐσαράντα ἔμρες πολεμᾷ
νὰ βρῇ στεργιὰ νὰ πιάση
καὶ στίς σαράντα τέσσερις
εἶπε μοιριολοῖ.

Ἡ θάλασσα δὲν εἶν' δεντρὶ
νὰ πιάσω νὰ γλυτώσω
δίχως ἄρρώστια κι' πλληγὴ
ψυχὴ θὰ παραδῶσω.

Εἶχε καὶ τρεῖς Ἀμοίρισσες
κι' τρεῖς Ἐμηλιοπούδες.
Ἡ μιὰ ἤκλαιε τὸν ἄνδρα τῆς
κι' ἄλλη τὸ παιδί τῆς.
Ἡ τρίτη ἡ πιὰ μικρότερη,
ψάρτη, γραμματικὲ μου.

Νίσυρος 1935

Συλλογὴ Καλλιόπης Ἰ. Νικολοπούλου

ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΗΡΙΟΝ ΝΗΣΙΔΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 256 τῆς 19 Δεκεμβρίου 1957 φύλλον τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἐδημοσιεύθη ὁ ὑπ' ἀριθ. 3.800 Νόμος, εἰς τὸν ὁποῖον περιλαμβάνονται αἱ κατωτέρω διατάξεις, ἐνδιαφέρουσαι τὸν Δῆμον Μανδρακίου.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 17 καθορίζεται: «Παραχωρεῖται κατὰ πλήρη κυριότητα εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου Νισύρου τὸ κτιριακὸν συγκρότημα τοῦ Δήμου Μανδρακίου, ἔνθα στεγάζονται σήμερον ἄπασαι αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ Δήμου (Δημαρχεῖον), ὅπερ ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἔτος 1931 ὑπὸ τοῦ Δήμου καὶ χρησιμοποιεῖται ἔκτοτε συνεχῶς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Δήμου».

Διὰ τοῦ ἄρθρου 18 παράγραφος 1 καθορίζεται «Παραχωροῦνται εἰς τοὺς ἐν τῷ παρόντι ἄρθρῳ ἀναφερομένους Δήμους καὶ Κοινότητας τῆς Δωδεκανήσου, μεταβιβαζόμεναι δωρεάν κατὰ πλήρεις δικαίωμα κυριότητος, νομῆς καὶ κατοχῆς, αἱ ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιούμεναι πρὸς βόσκησιν ζώων καὶ περιελ-

θοῦσαι εἰς τὸ Δημόσιον δυνάμει τῶν διατάξεων τῆς παραγράφου 1 τοῦ XIV παραρτήματος τῆς συνθήκης Εἰρήνης μεταξὺ τῶν Συμμάχων καὶ συνησπισμένων Δυνάμεων καὶ τῆς Ἰταλίας, κυρωθείσας διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 423)1947, νησίδες ὡς κατωτέρω περιγράφονται.

...ζ') Εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου Νισύρου: αἱ νησίδες 1) Περγουῖσα καὶ 2) Κανδελεοῦσα καὶ τὸ δυτικὸν τμήμα τῆς νήσου Γυαλί, τὸ ὡς βοσκότοπος χρησιμοποιούμενον.

Διὰ τοῦ ἄρθρου 20 τέλος καθορίζεται: «Παραχωροῦνται, κατὰ πλήρη κυριότητα, εἰς τὸν Δῆμον Μανδρακίου Νισύρου αἱ εὐρισκόμεναι ἐπὶ τοῦ τμήματος παλαιοῦ Αἰγιαλοῦ, ἱαματικά θερμοπηγαί, ὡς καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ τμήματος τοῦτου κτιριακὰ συγκροτήματα, ἅτινα χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Δήμου ὡς ξενοδοχεῖον καὶ ὑδροθεραπευτήριον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1865».

ΑΠ' ΟΣΑ ΜΑΣ ΓΡΑΦΟΥΝ

Ἀπὸ τὸν διαμένοντα ἐν Charlotte τῶν Η.Π.Α., ἀγαπητὴν συμπατριώτην μας Κ. Μ. Κόκκινο, ἐλάβομεν τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν, ἣν καὶ δημοσιεύομεν ἀνταποκρινόμενοι εἰς σχετικὴν παράκλησίν του.

«Ἀγαπητοί μου. συμπατριῶται,

Ἀφοῦ πρώτον σᾶς συγχαρῶ διὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ περιοδικοῦ μας, ποὺ μὲ τὴν πλούσια ὕλη του (νέα τῆς πατρίδος μας, ἀρχαία καὶ ἱστορικά μνημεῖα τῆς, λαογραφικά κ.λ.π.) ἐγίνε ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν ἀπανταχοῦ Νισυρίων, σᾶς παρακαλῶ νὰ συνεχίσετε τὸν ἱερὸν ἀγῶνα καὶ ἡ Πατρίς μίαν ἡμέραν θὰ σᾶς στεφανώσῃ μὲ τὸν δίκαιον ἔπαινον.

Ἐπιθυμῶν νὰ προσθέσω καὶ ἐγὼ ὀλίγας γραμμάς μὲ τὰς ἀσθενεῖς πνευματικὰς μου δυνάμεις, σᾶς γράφω τὰ παρακάτω καὶ ἐὰν τὸ ἐγκρίνετε, παρακαλῶ τὰ δημοσιεύετε.

Ἦτο 1905 ὁπότεν οἱ πρῶτοι μετανάσται Νισυριοί, ἀφίχθημεν εἰς τὸν Νέον Κόσμον, ζητοῦντες καλυτέραν τύχην. Οἱ ὅροι τῆς βιοπάλης ἦσαν σκληροί. Δὲν ἦτο ἡ Ἀμερικὴ, ὅπως τὴν ὠνειρευθήμεν. Ἀλλὰ καὶ μὲ τί προσόντα; Ἀγράμματοι, χωρὶς γλῶσσα, χωρὶς καμμία τέχνη, σὲ ξένο περιβάλλον, ξένοι ἐν μέσῳ ξένων. Ἔργαζόμεθα ἐπὶ 14 ὥρας τὴν ἡμέρα, μὲ μόνον 20 δολλάρια τὸν μῆνα, τὰ ὅποια βεβαίως γιὰ μᾶς ἦσαν πολλὰ ἐκείνῃ τὴν ἐποχῇ. Εἰργάσθημεν, ὑπεφέραμεν στερήσεις, κοιμώμενοι 5 - 6 εἰς ἓνα δωμάτιο, ἐπλέναμεν τὰ ρούχα μας μόνοι, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐπαρκοῦσαν νὰ ζήσωμε. Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ ἐπρεπε νὰ στείλωμε εἰς τοὺς δικούς μας καὶ νὰ ἀνταποκριθῶμε εἰς τὸς ἄλλες ὑποχρεώσεις. Μολταῦτα ἡ πρώτη μας φροντίς ἦτο νὰ ἱδρῶσωμε σύλλογον, τὴν Πορφύριδα καὶ τὸν Ὅμηρον. Εἴμεθα 35 μέλη τοῦ Ὁμήρου καὶ τὸ πρῶτο τραπέζι ποὺ δώσαμε εἰς ἓνα φτωχικὸν δωμάτιο τοῦ ἀειμνήστου καλοῦ πατριώτου μας Γ. Κεχαγιά, τὸ ὅποιον πολλοὶ ἀπὸ ὅσους εὐρίσκονται ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἐνθυμούνται εἰς τοὺς 28 δρόμους. Καταβάλαμε ὅλοι ἀπὸ ἓνα μηνιατικὸν καὶ εἰσεπράξαμεν δολλάρια 650, τὰ ὅποια ἦσαν ὁ πρῶτος πυρὴν διὰ τὴν ἀνάγεσιν τοῦ Ὁμηρίου σχολείου. Ἀπίστευτο, ποὺ ὅμως ἐγίνε πραγματικότης, διότι ὑπῆρχε ὁ ἐνθυσιασμὸς καὶ ἡ ἀγάπῃ πρὸς τὸ νησί μας. Τὸ ἄλλο σωματεῖο ἡ Πορφυρίς, ἐπλούτισε τὸ νησί μὲ τὰ ὠραία κτίρια τῶν Λουτρῶν, ἐνῶ σήμερον τὰ παιδιὰ μας ἔρχονται καλύτερα καρτητριζόμενα ἀπὸ τὸ Γυμνάσιον, εὐρίσκουν ὑποστήριξιν, καλύτερους ὁρους ζωῆς, ἀμείβονται πλουσιοπαρόχως μὲ 8 ὥρων ἐργασίαν καὶ ἐπρεπε νὰ δείξουν περισσότερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ σωματειακὰ μας καὶ τὸ νησί μας, ἐν τούτοις ἀδιαφοροῦν, ἀντὶ ὧς ἐπρεπε νὰ ἀμιλλῶνται ὥστε νὰ κάμουν μεγαλύτερα ἔργα ἀπὸ τοὺς προπάτορες. Αὐτὸ εἶναι λυπηρὸν. Εἰς Νέα Ὑόρκην θὰ εὐρίσκωνται ἄνω τῶν 650 Νισυρίων, περισσότεροι ἀπὸ ὅσοι ἔχουν μείνει στὴ Νίσυρο καὶ ἐν τούτοις ὁ Γνω-

μαγόρας, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, δὲν ὑπερβαίνει τὰ 65 τακτικά μέλη.

Δι' αὐτὸ κάμνω ἐκκλησίαν εἰς τοὺς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ εὐρισκομένους συμπατριώτας μας νὰ συσπειρωθῶν γύρω ἀπὸ τὸν Γνωμαγόρα, νὰ ἀφήσουν τὰς μικροφιλοτιμίας καὶ νὰ ἐργασθῶν ὅλοι μαζί, ὡς ἀδέλφια μιᾶς Πατρίδος, διότι μᾶς ἔχει ἀνάγκη τώρα παρά ποτὲ ἄλλοτε. Ἀς λάβωμεν παράδειγμα ἀπὸ τὰ ἄλλα τοπικά Σωματεία, τὰ ὅποια ἐπλούτισαν τὰ χωριά τους ἐπάνω στὰ βουνὰ τῆς Ἑλλάδος μὲ Ἐκκλησίες. Σχολεῖα, Νοσοκομεῖα, δρόμους, ὕδραγωγεῖα. Ἀς λάβωμεν παράδειγμα τὸν Ὅμηρον καὶ τὴν Πορφύριδα καὶ ὅς προσπαθῶσωμε νὰ τοὺς ξεπεράσωμε, ὅπως ἔχομε ὑποχρέωσι. Γιατὶ ὀφείλομε νὰ τὸ ὁμολογήσωμε, ὁ Γνωμαγόρας στὰ 42 του χρόνια δὲν ἔκανε ὅ,τι ἐπρεπε καὶ ὅ,τι θὰ μπορούσε νὰ κάμῃ. Καὶ οἱ πρῶτοι ὑπεύθυνοι εἴμεθα ἡμεῖς.

Κ. Μ. ΚΟΚΚΙΝΟΣ.

ΝΙΣΥΡΙΑΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΛΥΤΡΩΤΗ

Πλημμυρισμένη ἀπὸ τὴν θερμὴν ἀγάπην τῶν παιδιῶν τῆς, ἐγκατέλειψε τὰ ἐγκόσμια ἡ Ἀρχοντοδέσποινα Κ α λ λ ι ὀ π η Λ υ τ ρ ω τ ῆ, ὑπόδειγμα καλῆς μητέρας καὶ εὐγενικῆς ψυχῆς ποὺ ξέρει νὰ δέχεται καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακά, χωρὶς περηφάνεια ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἀπελπισία.

Ἐγκατεστημένη πολὺ καλὰ στὴν Ρωσία, διέφυγε κατὰ τὴν κομμουνιστικὴ Ἐπανάστασιν μὲ τὴν οἰκογένειάν της εἰς Νίσυρον. Ἡ ἀπώλεια τοῦ συζύγου τῆς, νέου ἀκόμη, συνεπλήρωσε τὴν καταστροφὴν. Στὰ σκληρὰ κτυπήματα τῆς μοίρας ἐστάθη ἀλύγιστη, τὰ ἀντιμετώπισε θαρραλέα καὶ περήφανα, μητέρα καὶ πατέρα μαζί καὶ ἐνίκησε. Καὶ ἡτύχησε νὰ διῇ ἀποκατεστημένα τὰ παιδιὰ τῆς, κατὰ τρόπον ἀξιοζήλευτο, χάρις στὶς ἠθικὰς ἀρχὰς ποὺ τοὺς ἐνέπνευσε, κυρίως μὲ τὸ εὐγενικὸ τῆς παράδειγμα.

Τὰ «Νισυριακὰ Χρονικὰ» ἀπευθύνουν τὰ πιὸ θερμὰ συλλυπητήριά των στὰ παιδιὰ τῆς καὶ τοὺς δικούς της.

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωσις

ΣΧΟΛΗ ΜΟΝΟΤΥΠΙΑΣ

Γιατράκου 9 — Ἀθῆναι

